

UCHWAŁA NR 2617/25
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 8 sierpnia 2025 roku

w sprawie przyjęcia dokumentu pn. „Raport o stanie zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego”.

Na podstawie art. 2 pkt 1 oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U.2024.1670 ze zm.) w związku z art. 14 ust. 1 pkt 2 oraz art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U.2025.581), Zarząd Województwa Świętokrzyskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się dokument pn. „Raport o stanie zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego”.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Ochrony Zdrowia.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
RENATA JANIK

(dokument podpisano elektronicznie)

UZASADNIENIE DO UCHWAŁY NR 2617/25
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 8 sierpnia 2025 roku

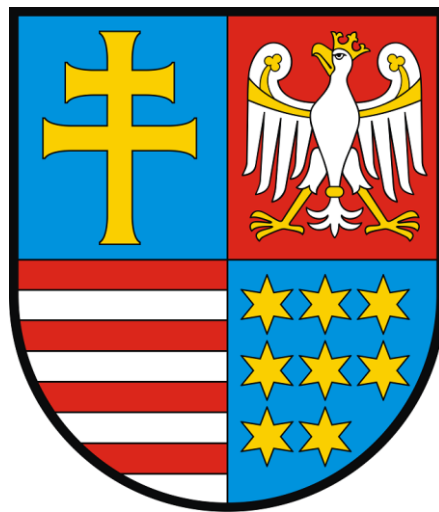
Zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami w zakresie promocji i ochrony zdrowia. Dodatkowo, zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym zadania z zakresu zdrowia publicznego realizują m.in. jednostki samorządu terytorialnego. Jak określono w art. 2 pkt 1 wyżej cytowanej ustawy do zadań z zakresu zdrowia publicznego należy m.in. monitorowanie i ocena stanu zdrowia społeczeństwa, zagrożeń zdrowia oraz jakości życia związanej ze zdrowiem społeczeństwa.

Mając powyższe na uwadze, Departament Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach opracował dokument pn. „Raport o stanie zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego”. W przedmiotowym opracowaniu podjęto próbę zgromadzenia i analizę danych obrazujących stan zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Dokument stanowi wieloaspektową charakterystykę cech demograficzno- społecznych populacji oraz ogólnych właściwości ekonomiczno- systemowych, charakteryzujących sytuację ochrony zdrowia w regionie. Diagnozuje on problemy zdrowotne mieszkańców, identyfikuje główne czynniki ryzyka, a także pełni funkcję informacyjną i edukacyjną skierowaną m.in. mieszkańców i środowisk medycznych oraz instytucji współpracujących w obszarze zdrowia publicznego.

W związku z powyższym, zasadnym jest podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia dokumentu pn. „Raport o stanie zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego”.

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR 2617/25
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
z dnia 8 sierpnia 2025 roku

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W KIELCACH
DEPARTAMENT OCHRONY ZDROWIA

RAPORT O STANIE ZDROWIA
MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

KIELCE 2025

Spis treści

Wykaz skrótów.....	5
Wprowadzenie.....	6
1. Sytuacja społeczno-demograficzna województwa świętokrzyskiego	7
1.1. Struktura ludności według płci i grup ekonomicznych	7
1.2. Przyrost naturalny.....	10
1.3. Oczekiwana długość życia	10
1.4. Struktura zgonów.....	12
1.5. Główne przyczyny zgonów	15
1.6. Umieralność okołoporodowa.....	18
1.7. Stopa bezrobocia	20
1.8. Struktura niepełnosprawności	22
1.9. Wydatki na ochronę zdrowia.....	27
1.10. Wnioski	28
2. Zagrożenia środowiskowe	30
2.1. Jakość powietrza atmosferycznego	30
2.2. Jakość wody pitnej	32
2.3. Wnioski.....	33
3. Sytuacja epidemiologiczna w województwie świętokrzyskim	34
3.1. Epidemiologia chorób układu krążenia	34
3.1.1. Prognozy dotyczące występowania chorób układu krążenia w województwie świętokrzyskim.....	37
3.2. Epidemiologia nowotworów w województwie świętokrzyskim.....	38
3.2.1. Prognozy dotyczące występowania chorób nowotworowych w województwie świętokrzyskim.....	39
3.3. Choroby zakaźne, w tym realizacja szczepień ochronnych	40
3.3.1. Prognozy dotyczące występowania chorób zakaźnych w województwie świętokrzyskim.....	45
3.4. Zaburzenia psychiczne	46
3.4.1. Zaburzenia psychiczne wśród osób dorosłych	47
3.4.2. Zaburzenia psychiczne wśród dzieci i młodzieży	48
3.4.3. Prognozy dotyczące występowania zaburzeń psychicznych w województwie świętokrzyskim.....	50

4. Czynniki ryzyka zdrowotnego mieszkańców województwa świętokrzyskiego.....	52
4.1. Palenie tytoniu	52
4.2. Spożycie alkoholu	54
4.3. Używanie substancji psychoaktywnych	56
4.4. Zachowania suicydalne	58
4.5. Nadwaga i otyłość	64
4.6. Poziom aktywności fizycznej	68
4.7. Spożycie warzyw i owoców	70
4.8. Wypadki drogowe	72
4.9. Wnioski.....	75
5. Analiza struktury leczonych ambulatoryjnie i hospitalizacji w województwie świętokrzyskim.....	77
5.2. Podstawowa opieka zdrowotna	77
5.2. Ambulatoryjna opieka specjalistyczna.....	86
5.3. Struktura hospitalizacji w województwie świętokrzyskim	90
5.4. Wnioski	91
6. Zasoby systemu ochrony zdrowia w województwie świętokrzyskim.....	93
6.2. Podstawowa opieka zdrowotna	93
6.2. Ambulatoryjna opieka specjalistyczna.....	94
6.3. Leczenie szpitalne	96
6.4. Zakłady opiekuńczo-lecznicze, pielęgnacyjno–opiekuńcze i hospicja	100
6.5. Rehabilitacja	100
6.6. Kadra medyczna	102
6.7. Wnioski.....	104
7. Prognozy demograficzne dla województwa świętokrzyskiego	106
7.1. Wnioski.....	108
8. Promocja zdrowia i profilaktyka chorób w województwie świętokrzyskim.....	110
8.1. Profilaktyka realizowana w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia.....	110
8.2. Programy polityki zdrowotnej realizowane przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego	112
8.3. Działania edukacyjno-profilaktyczno realizowane przez Departament Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach	114

8.4. Wsparcie organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych ze środków Województwa Świętokrzyskiego będących w dyspozycji Departamentu Ochrony Zdrowia
117

8.5. Wnioski.....	118
Spis tabel	119
Spis wykresów.....	122
Spis rycin.....	123

Wykaz skrótów

AIDS – (z ang. *Acquired Immunodeficiency Syndrome*) – zespół nabytego niedoboru odporności,

AOS – Ambulatoryjna opieka specjalistyczna,

ChUK- Choroby układu krążenia,

ESPAD – (z ang. *European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*) – Europejskie Badanie Szkolne na temat Alkoholu i Narkotyków

EZOP – Epidemiologia Zaburzeń Psychiatrycznych i Dostępność Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej,

GUS – Główny Urząd Statystyczny,

HIV – (z ang. *Human Immunodeficiency Virus*) – ludzki wirus nabytego niedoboru odporności,

HLY_x – (z ang. *healthy life expectancy for people aged x years*) – oczekiwane trwanie życia w zdrowiu osób w wieku x lat,

ICD-10 (z ang. *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems*) – Międzynarodowa Statystyczna Klasyfikacja Chorób i Problemów Zdrowotnych Rewizja 10,

MPZ – Mapa Potrzeb Zdrowotnych,

NIK – Najwyższa Izba Kontroli,

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia,

PKB – Produkt krajowy brutto,

POZ – Podstawowa opieka zdrowotna,

PZH – Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny,

WHO – (z ang. *World Health Organization*) – Światowa Organizacja Zdrowia,

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Wprowadzenie

W przedmiotowym opracowaniu podjęto próbę zgromadzenia i analizy danych odzwierciedlających poziom zdrowotności mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Dokument jest wieloaspektowym opisem cech demograficzno-społecznych populacji i ogólnych właściwości ekonomiczno-systemowych, charakteryzujących sytuację ochrony zdrowia w regionie.

1. Sytuacja społeczno-demograficzna województwa świętokrzyskiego

Sytuacja społeczno-demograficzna odzwierciedla zmiany zachodzące w strukturze ludności oraz warunki życia mieszkańców. Obejmuje ona m.in. analizę dynamiki ludności oraz strukturę wiekową i zawodową ludności zamieszkującej dany obszar. Czynniki te mają kluczowe znaczenie dla planowania polityki zdrowotnej, społecznej i gospodarczej wpływając na rozwój regionu i jakość życia jego mieszkańców.

1.1. Struktura ludności według płci i grup ekonomicznych

Struktura ludności według płci i grup ekonomicznych to jedno z kluczowych zagadnień demografii, które pozwala lepiej zrozumieć potencjał rozwojowy danego społeczeństwa.

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych województwach w latach 2020-2023.

Województwo	Ludność stan w dniu 31.12				
	2020	2021	2022	2023	Zmiana liczby ludności pomiędzy rokiem 2023 a 2021
Dolnośląskie	2 908 378	2 897 737	2 888 033	2 879 271	- 29 107
Kujawsko-pomorskie	2 031 550	2 017 720	2 006 876	1 996 003	- 35 547
Lubelskie	2 056 908	2 038 299	2 024 637	2 011 047	- 45 861
Lubuskie	993 329	985 487	979 976	975 023	- 18 306
Łódzkie	2 415 816	2 394 946	2 378 483	2 362 519	- 53 297
Małopolskie	3 432 692	3 430 370	3 429 014	3 429 632	- 3 060
Mazowieckie	5 517 616	5 512 794	5 510 612	5 510 527	- 7 089
Opolskie	955 844	948 583	942 441	936 725	- 19 119
Podkarpackie	2 096 166	2 085 932	2 079 098	2 071 676	- 24 490
Podlaskie	1 156 591	1 148 720	1 143 355	1 138 216	- 18 375
Pomorskie	2 358 256	2 358 726	2 358 307	2 359 573	1 317
Śląskie	4 412 097	4 375 947	4 346 702	4 320 130	- 91 967
Świętokrzyskie	1 199 584	1 187 693	1 178 164	1 168 499	- 31 085
Warmińsko-mazurskie	1 385 622	1 374 699	1 366 430	1 357 910	- 27 712
Wielkopolskie	3 507 042	3 500 030	3 493 577	3 487 973	- 19 069
Zachodniopomorskie	1 661 073	1 650 021	1 640 622	1 631 784	- 29 289
POLSKA	38 088 564	37 907 704	37 766 327	37 636 508	-452 056

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

Województwo świętokrzyskie pod względem liczby ludności jest jednym z najmniejszych województw w Polsce. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na koniec

roku 2020 teren województwa świętokrzyskiego zamieszkiwało 1 199 584 osób, w kolejnych latach wykazano systematyczne zmniejszanie się liczby ludności. W 2023 roku liczba ludności województwa świętokrzyskiego kształtowała się na poziomie 1 168 499. W okresie 2020- 2023 odnotowano zmniejszenie liczby ludności województwa o 31 085 osób, dając 5. miejsce w skali kraju. Podobne tendencje zaobserwowano w pozostałych województwach, za wyjątkiem województwa pomorskiego, gdzie w omawianym okresie odnotowano wzrost liczby ludności. Województwa, w których liczba mieszkańców zmniejszyła się w największym stopniu to: śląskie, łódzkie, lubelskie, kujawsko-pomorskie i świętokrzyskie. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 1. Województwo świętokrzyskie jest jednym z najszybciej wyludniających się województw, co z kolei przekłada się na mniejszą gęstość zaludnienia.

Tabela 2. Ludność województwa świętokrzyskiego według grup ekonomicznych i płci stan na 31.12. 2023 r.

Grupy	Ogółem [liczby bezwzględne]			Ogółem [%]		
	M+K	M	K	M+K	M	K
Razem	1 168 499	568 274	600 225	100	48,6	51,4
Przedprodukcyjny (mniej niż 14 lat)	159 019	81 622	77 397	13,6	7,0	6,6
Produkcyjny (15-59 lat K; 15-64 lata M)	704 904	379 108	325 796	60,3	32,4	27,9
Poprodukcyjny	304 576	107 544	197 032	26,1	9,2	16,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

W dalszej kolejności analizie poddano ludność województwa świętokrzyskiego według kryterium płci i grup ekonomicznych. W 2023 roku w województwie świętokrzyskim 51,4% populacji stanowiły kobiety, natomiast odsetek mężczyzn był nieco niższy i wynosił 48,6%. Różnica ta szczególnie widoczna jest w grupie osób w wieku poprodukcyjnym, co z kolei wpływa na wartość współczynnika feminizacji.

W analizowanym roku największy odsetek (tj. nieco ponad 60%) stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, kolejną co do liczności grupą ekonomiczną były osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiące 26,1% populacji województwa świętokrzyskiego. Najmniej liczną grupę (tj. 13,6%) stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, na co należy zwrócić szczególną uwagę. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 2.

Tabela 3. Wybrane wskaźniki dotyczące struktury ludności w województwie świętokrzyskim w porównaniu do średniej dla Polski w 2023 r.

Wskaźnik	Województwo Świętokrzyskie	Polska
ludność na km ² [osoba/km ²]	99,8	119,9
mediana wieku mężczyzn	43,0	41,2
mediana wieku kobiet	46,8	44,4
mediana wieku mieszkańców wsi	43,2	41,3
mediana wieku mieszkańców miast	46,7	43,8
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	74,7	71,2
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	156,2	128,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	45,5	40,0
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	35,2	30,9
współczynnik feminizacji	106	107

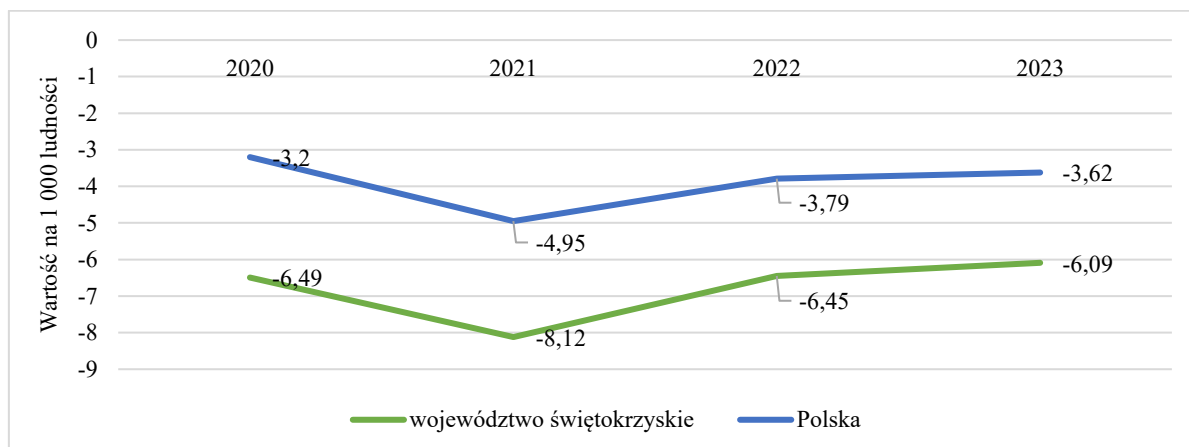
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

Województwo świętokrzyskie cechowało się mniejszą gęstością zaludnienia w porównaniu do wartości tego wskaźnika w Polsce. Mediana (tj. wartość cechy, która dzieli uporządkowaną zbiorowość statystyczną na dwie równoliczne części w ten sposób, że poniżej i powyżej tej wartości znajduje się jednakowa liczba obserwacji) wieku mężczyzn i kobiet oraz mieszkańców wsi i miast była wyższa niż średnia w Polsce. Współczynniki dotyczące poszczególnych grup ekonomicznych również były wyższe dla województwa świętokrzyskiego. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, czyli stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lat również był wyższy dla województwa świętokrzyskiego niż wartość dla Polski.

Współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn w województwie świętokrzyskim był zbliżony do wartości dla Polski.

Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 3.

1.2. Przyrost naturalny

Wykres 1. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w województwie świętokrzyskim i w Polsce w latach 2020-2023.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów wyrażony na 1000 ludności w latach 2020-2023 zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w Polsce był ujemny, co oznacza, że w omawianym okresie odnotowano więcej zgonów niż żywych urodzeń. Przyrost naturalny w województwie świętokrzyskim był mniejszy niż w Polsce. Co prawda w ostatnich latach obserwuje się nieznaczne zmniejszanie przedmiotowych wartości, jednakże w dalszym ciągu przyrost naturalny jest ujemny. Szczegółowe wartości przedstawiono na wykresie 1.

1.3. Oczekiwana długość życia

Oczekiwane trwanie życia w zdrowiu osób w wieku x lat (z ang. *healthy life expectancy for people aged x years*) to przewidywana średnia liczba lat jaką ma do przeżycia bez niepełnosprawności osoba w wieku x ukończonych lat, pod warunkiem, że aktualne warunki umieralności i utraty zdrowia populacji utrzymają się na obecnym poziomie. Wartości tego współczynnika dla populacji województwa świętokrzyskiego i Polski są zbliżone. Oczekiwane trwanie życia w zdrowiu osób w wieku x jest większe dla kobiet niż mężczyzn. Ponadto, w omawianym okresie w większości grup wiekowych wartość przedmiotowego współczynnika wykazuje tendencję wzrostową. W 2023 r. oczekiwana długość życia zdrowiu osoby w wieku 30 lat dla kobiet w województwie świętokrzyskim wynosiła 35,4 lat (w Polsce 36,6 lat), natomiast u mężczyzn odpowiednio 32,6 i 33,6 lat. Szczegółowe dane dla pozostałych grup wiekowych zestawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Oczekiwané trwanie życia w zdrowiu osób w wieku x lat w województwie świętokrzyskim i w Polsce w latach 2020-2023.

Płeć	Wiek	2020		2021		2022		2023	
		WŚ*	PL**	WŚ	PL	WŚ	PL	WŚ	PL
Mężczyźni	0	58,7	59,2	59,2	59,1	59,5	60,1	60,4	61,3
	15	44,6	45,3	45,0	45,1	45,6	46,2	46,3	47,3
	30	31,1	31,8	31,3	31,6	32,0	32,6	32,6	33,6
	45	19,0	19,6	19,2	19,3	19,6	20,1	20,2	21,0
	60	9,6	9,8	9,6	9,5	9,8	10,1	10,2	10,7
	65	7,2	7,3	7,2	7,1	7,3	7,6	7,6	8,0
Kobiety	0	63,0	63,1	63,0	63,1	63,0	63,7	63,4	64,6
	15	49,0	49,1	49,0	49,0	48,9	49,7	49,3	50,5
	30	35,0	35,1	35,0	35,1	35,0	35,7	35,4	36,6
	45	21,9	22,1	22,0	22,1	22,0	2,6	22,4	23,4
	60	11,0	11,2	11,1	11,2	11,1	11,5	11,4	12,1
	65	8,1	8,3	8,0	8,2	8,2	8,6	8,4	9,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

*WŚ – województwo świętokrzyskie

**PL – Polska

Tabela 5. Przeciętne dalsze trwanie życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2020-2023.

Płeć	Wiek	2020		2021		2022		2023	
		WŚ*	PL	WŚ	PL	WŚ	PL	WŚ	PL
Mężczyźni	0	72,0	72,6	71,6	71,8	72,9	73,4	73,9	74,7
	15	57,3	58,0	56,9	57,2	58,4	58,9	59,3	60,1
	30	42,9	43,6	42,4	42,8	44,0	44,5	44,9	45,7
	45	29,3	29,9	28,8	29,1	30,3	30,7	31,2	31,9
	60	17,6	17,9	17,2	17,3	18,5	18,7	19,3	19,6
	65	14,4	14,6	14,0	14,1	15,3	15,3	16,0	16,1
Kobiety	0	80,9	80,7	80,0	79,7	81,5	81,1	82,4	82,0
	15	66,3	66,1	65,3	65,1	66,8	66,5	67,8	67,4
	30	51,5	51,3	50,6	50,3	52,1	51,7	53,0	52,6
	45	36,9	36,8	36,1	35,8	37,6	37,2	38,5	38,1
	60	23,3	23,2	22,6	22,4	24,0	23,6	24,7	24,4
	65	19,2	19,1	18,5	18,4	19,9	19,5	20,5	20,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

Przeciętne dalsze trwanie życia osób w wieku x lat (ang. *life expectancy at age x*) wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x przy założeniu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia. Wartości tego współczynnika wśród mężczyzn mieszkających w województwie świętokrzyskim są nieco niższe niż średnia dla Polski. Natomiast w przypadku kobiet sytuacja jest odwrotna, co oznacza, że kobiety mieszkające w województwie świętokrzyskim cechowały się wyższymi wartościami przedmiotowego współczynnika, który jednocześnie był wyższy niż u mężczyzn. W 2023 roku współczynnik przeciętnego dalszego trwania życia osoby w wieku 30 lat dla kobiet

w województwie świętokrzyskim wynosił 53 lata (w Polsce 52,6 lat), a dla mężczyzn odpowiednio 44,9 i 45,7 lat. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 5.

1.4. Struktura zgonów

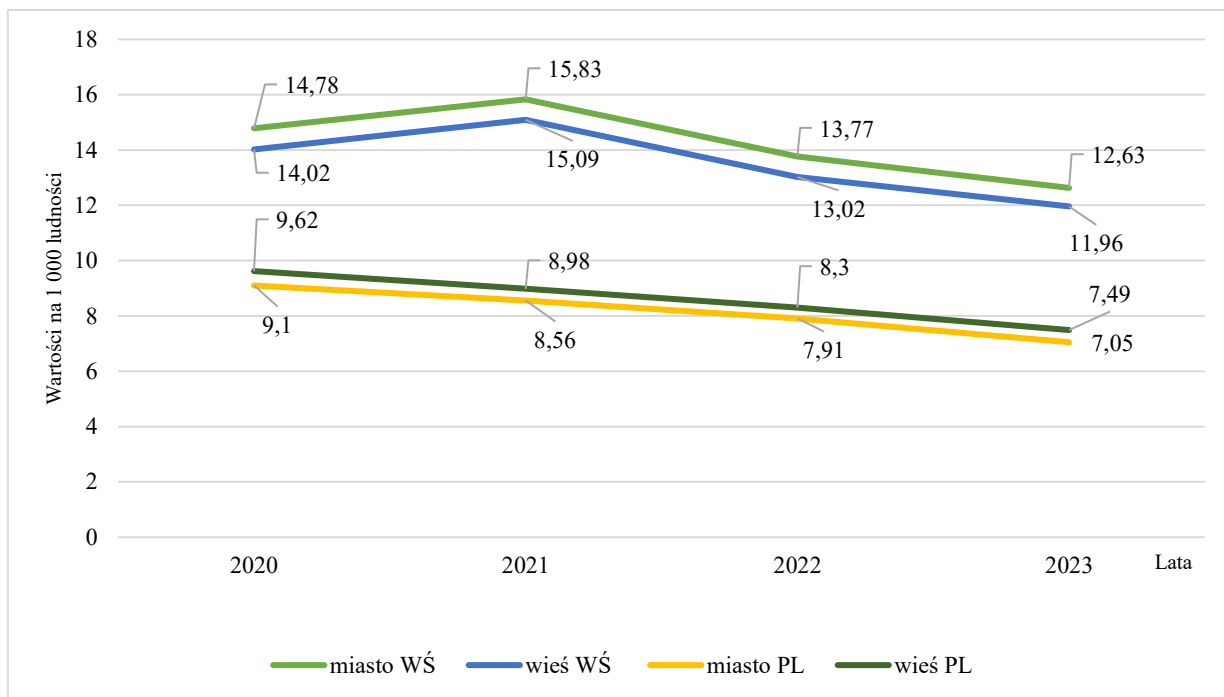
Tabela 6. Struktura zgonów w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 w podziale na płeć i grupy wiekowe.

Płeć	Wiek	2020	2021	2022	2023
Ogółem	<5	45	27	37	32
	5-9	7	6	5	4
	10-14	6	5	11	4
	15-19	15	16	23	28
	20-24	24	28	28	15
	25-29	54	67	44	50
	30-34	105	67	95	81
	35-39	168	188	159	149
	40-44	232	236	209	213
	45-49	317	372	295	299
	50-54	459	467	470	426
	55-59	754	815	691	565
	60-64	1 418	1 479	1 217	1 010
	65-69	1 936	2 051	1 679	1 651
	70-74	2 007	2 278	1 985	1 929
	75-79	1 742	1 914	1 654	1 707
	80-84	2 632	2 648	2 097	1 791
	85-89	2 847	2 961	2 459	2 183
	<90	2 541	2 775	2 629	2 247
Suma		17 309	18 400	15 787	14 384
Mężczyźni	>5	22	9	24	17
	5-9	5	5	4	1
	10-14	2	3	6	1
	15-19	11	10	15	19
	20-24	20	23	22	13
	25-29	47	54	33	39
	30-34	83	47	77	67
	35-39	140	142	115	111
	40-44	188	185	154	164
	45-49	241	290	226	229
	50-54	355	355	352	318
	55-59	551	604	498	435
	60-64	992	1 032	857	733
	65-69	1 330	1 360	1 180	1 136
	70-74	1 251	1 404	1 253	1 202
	75-79	986	1 007	911	910
	80-84	1 196	1 175	933	815
	85-89	1 030	1 136	883	804

	<90	712	730	737	586
Suma		9 162	9 571	8 280	7 600
Kobiety	>5	23	18	13	15
	5-9	2	1	1	3
	10-14	4	2	5	3
	15-19	4	6	8	9
	20-24	4	5	6	2
	25-29	7	13	11	11
	30-34	22	20	18	14
	35-39	28	46	44	38
	40-44	44	51	55	49
	45-49	76	82	69	70
	50-54	104	112	118	108
	55-59	203	211	193	130
	60-64	426	447	360	277
	65-69	606	691	499	515
	70-74	756	874	732	727
	75-79	756	907	743	797
	80-84	1 436	1 473	1 164	976
	85-89	1 817	1 825	1 576	1 379
	<90	1 829	2 045	1 892	1 661
Suma		8 147	8 829	7 507	6 784

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

W latach 2021-2023 liczba zgonów w województwie świętokrzyskim wykazywała tendencję malejącą. Odnotowano większą liczbę zgonów u mężczyzn niż u kobiet. Zgony mężczyzn w 2023 roku stanowiły 52,5% wszystkich zgonów, a najwyższa liczba zgonów występowała w następujących grupach wiekowych: 70-74 lata (15,81% wszystkich zgonów wśród mężczyzn) oraz 65-69 lat (14,95% wszystkich zgonów u mężczyzn). Natomiast zgony wśród kobiet w 2023 roku najczęściej występowały w następujących grupach wiekowych: powyżej 90 lat (24,5% wszystkich zgonów wśród kobiet) oraz 85-89 lat (20,3% wszystkich zgonów wśród kobiet). Szczegółowe dane w poszczególnych latach zestawiono w tabeli 6.

Wykres 2. Zgony na 1 000 ludności w województwie świętokrzyskim i w Polsce w latach 2020-2023 w podziale na miasto i wieś.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

Współczynnik zgonów na 1000 ludności w przedmiotowym okresie był wyższy w województwie świętokrzyskim niż w Polsce. Dodatkowo w województwie świętokrzyskim współczynnik ten wykazywał wyższe wartości wśród mieszkańców miast w porównaniu do mieszkańców wsi. Natomiast w Polsce sytuacja była odwrotna, tj. wartości współczynnika zgonów na 1000 ludności były wyższe wśród mieszkańców wsi niż miast. Szczegółowe wartości przedstawiono na wykresie 2.

1.5. Główne przyczyny zgonów

Tabela 7. Zgony według przyczyn wśród mieszkańców województwa świętokrzyskiego w latach 2020-2023.

Przyczyna zgonu	2020	2021	2022	2023
Niektóre zakaźne i pasożytnicze-ogółem	28	53	56	58
Nowotwory ogółem	3 394	3 512	3 699	3 696
nowotwory złośliwe ogółem	3 144	3 204	3 366	3 297
nowotwór złośliwy żołądka, okrężnicy, odbytnicy, złącza jelit i odbytu	529	541	550	519
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca	724	639	624	750
nowotwór złośliwy kobiecych piersi i szyjki macicy	239	263	260	244
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych	5	24	23	37
Zaburzenia wydzielania zewnętrznego, stanu odżywienia i metabolizmu- ogółem	333	283	376	290
cukrzyca	327	237	340	245
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	4	133	207	171
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłu	246	231	196	213
Choroby układu krążenia – ogółem	8 644	6 706	6 121	5 977
choroba nadciśnieniowa	448	497	473	433
choroba niedokrwienna serca	3 321	1 002	1 131	1 019
choroby naczyń mózgowych	994	791	913	769
miażdżycy	2 858	2 400	1 462	1 459
Choroby układu oddechowego ogółem	815	903	760	732
zapalenia płuc, zapalenia oskrzeli, rozedma i astma	651	468	430	379
Choroby układu trawienego ogółem	419	650	633	599
choroba przewlekła wątroby i marskość wątroby	256	264	283	230
Choroby skóry i tkanki podskórnej	1	33	9	17
Choroby układu kostnowastkowego, mięśniowego i tkanki łącznej	8	17	18	22
Choroby układu moczowo-płciowego	27	188	196	185
Ciąża, poród i połóg	1	0	0	0
Niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	22	14	14	18

Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenie i aberracje chromosomowe	32	15	21	10
Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	1 000	1 688	1 574	1 561
Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu - ogółem	781	692	645	665
wypadki i nieszczęśliwe następstwa wypadków ogółem	495	476	490	473
wypadki i nieszczęśliwe następstwa wypadków - wypadki komunikacyjne ogółem	311	86	81	96
samobójstwo	271	176	127	172
zabójstwo	2	4	3	3
COVID-19	1 549	3 258	1 239	133
Łącznie:	17 309	18 400	15 787	14 384

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim liczba zgonów wahała się od 18 400 do 14 384. Od 2021 roku odnotowuje się systematyczne obniżanie się liczby zgonów wśród mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Główną przyczyną zgonów były choroby układu krążenia, które w omawianym okresie stanowiły od 36,45% do 49,93% wszystkich zgonów w poszczególnych latach. Wśród chorób układu krążenia najczęściej zgonów odnotowano z powodu choroby niedokrwiennej serca oraz miażdżycy. Drugą przyczyną zgonów mieszkańców województwa świętokrzyskiego były choroby nowotworowe, które procentowo odpowiadały za 19,09% do 25,70% wszystkich zgonów w poszczególnych latach. Warto zwrócić szczególną uwagę na fakt, że zgony z powodu nowotworów w omawianym okresie wykazywały tendencję rosnącą. Dodatkowo należy podkreślić, że w latach 2020- 2022 odnotowano dużą liczbę zgonów z powodu COVID-19. Jednakże w roku 2023 odnotowano znaczący spadek liczby zgonów z tej przyczyny. Szczegółowe dane w poszczególnych latach zestawiono w tabeli 7.

Tabela 8. Wybrane wskaźniki dotyczące struktury zgonów w województwie świętokrzyskim w porównaniu do średniej dla Polski w latach 2020-2023.

Wskaźnik	Województwo świętokrzyskie				Polska			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
zgony z powodu nowotworów ogółem na 100 tys. ludności	281,7	294,3	312,9	315,0	284,7	268,1	280,1	289,7
zgony z powodu nowotworów złośliwych na 100 tys. ludności	260,9	268,5	284,7	281,0	261,6	246,5	253,9	264,4
zgony osób z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludności	717,3	562,0	517,8	509,4	457,2	475,8	426,2	400,4
zgony kobiet z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. kobiet	758,2	614,7	559,3	743,0	472,1	499,3	444,9	469,9
zgony mężczyzn z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. mężczyzn	674,3	506,4	474,0	660,4	441,3	450,7	406,2	439,3
zgony osób w wieku do 65 lat z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludności w tym wieku	97,1	67,5	63,9	57,1	68,9	70,6	62,9	55,8
zgony kobiet w wieku do 65 lat z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. kobiet w tym wieku	38,6	28,7	26,9	22,5	32,6	32,9	29,1	25,6
zgony mężczyzn w wieku do 65 lat z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. mężczyzn w tym wieku	153,5	105,1	149,7	90,6	104,8	107,8	104,4	85,6

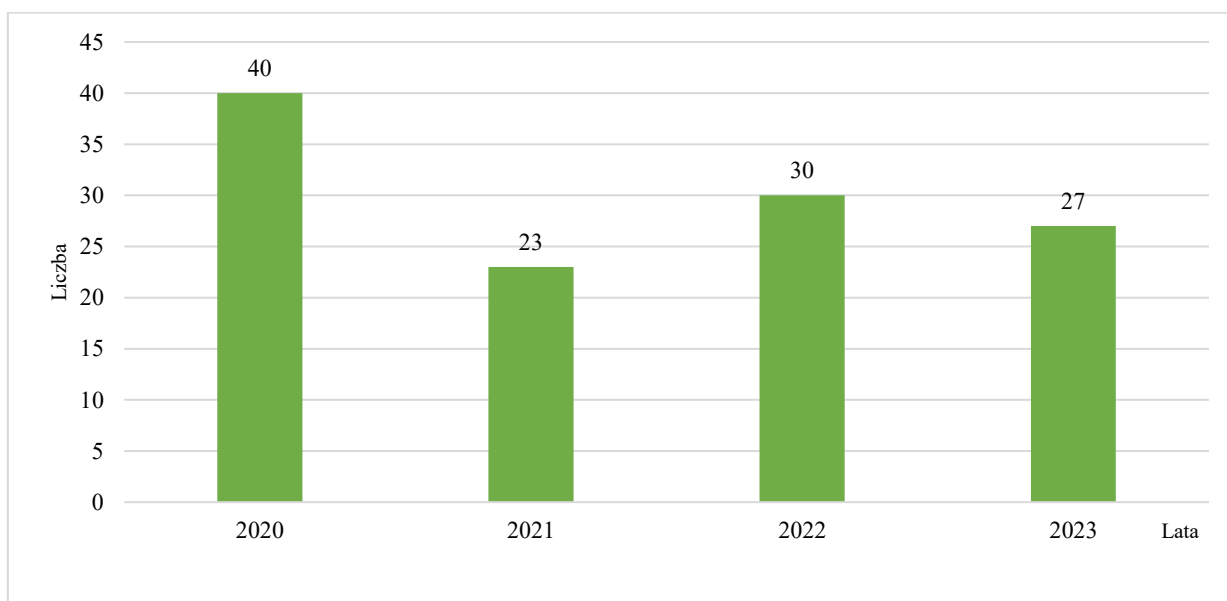
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

W latach 2020-2023 wskaźnik zgonów z powodu nowotworów na 100 tys. ludności systematycznie wzrastał i był wyższy w województwie świętokrzyskim niż w Polsce. Wskaźnik

zgonów z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludność w omawianym okresie był wyższy niż w przypadku nowotworów zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w Polsce. Jednakże w województwie wykazywał tendencję spadkową, choć w dalszym ciągu był wyższy niż w Polsce. Ponadto, w podziale na płeć wyższy był dla mężczyzn niż dla kobiet zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w Polsce. Szczegółowe dane w poszczególnych latach zestawiono w tabeli 8.

1.6. Umieralność okołoporodowa

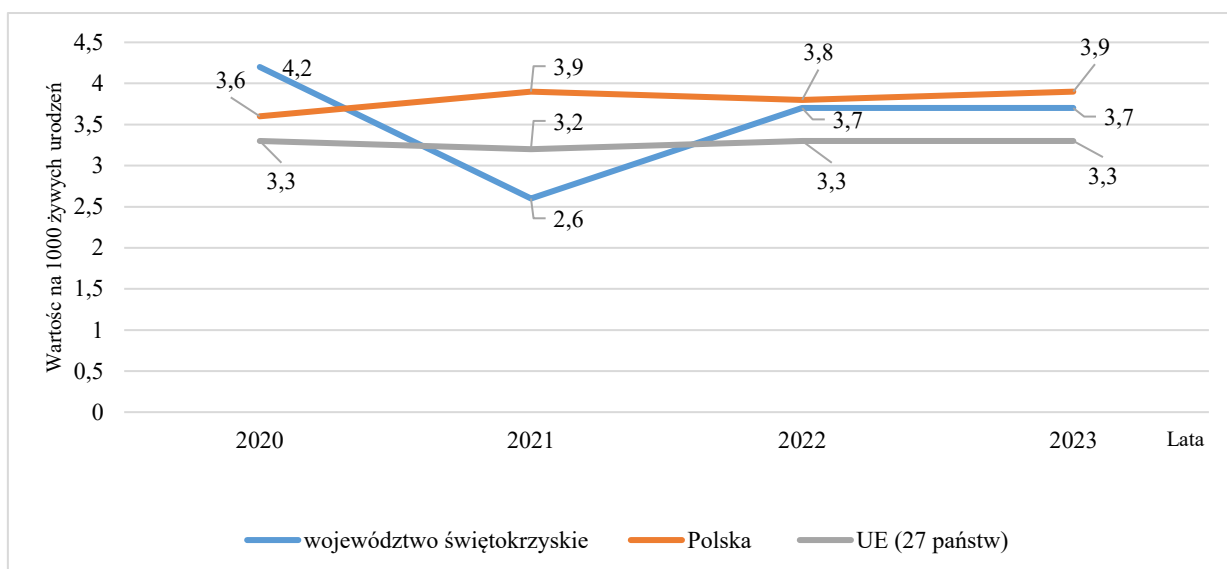
Umieralność okołoporodowa definiowana jest jako wszystkie urodzenia martwe i zgony noworodków zmarłych w pierwszym tygodniu życia, których waga urodzeniowa wynosiła co najmniej 500 g lub (gdy nie jest znany ciężar urodzeniowy) urodzonych po 22 tygodniu trwania ciąży lub osiągających długość ciała co najmniej 25 cm (od szczytu czaszki do pięty).

Wykres 3. Zgony niemowląt w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2021 w województwie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

W województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 liczba zgonów niemowląt oscylowała w granicach od 23 do 40 zgonów rocznie.

Wykres 4. Współczynnik zgonów niemowląt na 1000 żywych urodzeń w województwie świętokrzyskim, w Polsce oraz w Unii Europejskiej (UE) w latach 2020-2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

Współczynnik zgonów niemowląt to stosunek liczby zgonów niemowląt w danym okresie do liczby urodzeń żywych w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 urodzeń żywych).

W latach 2020-2023 współczynnik zgonów niemowląt na 1000 żywych urodzeń w województwie świętokrzyskim był zbliżony do średniej w Polsce, jednakże wyższy niż w Unii Europejskiej. Szczegółowe wartości przedstawiono na wykresie 4.

Tabela 9. Zgony niemowląt według wybranych przyczyn na 100 tys. urodzeń żywych w 2023 roku w województwie świętokrzyskim.

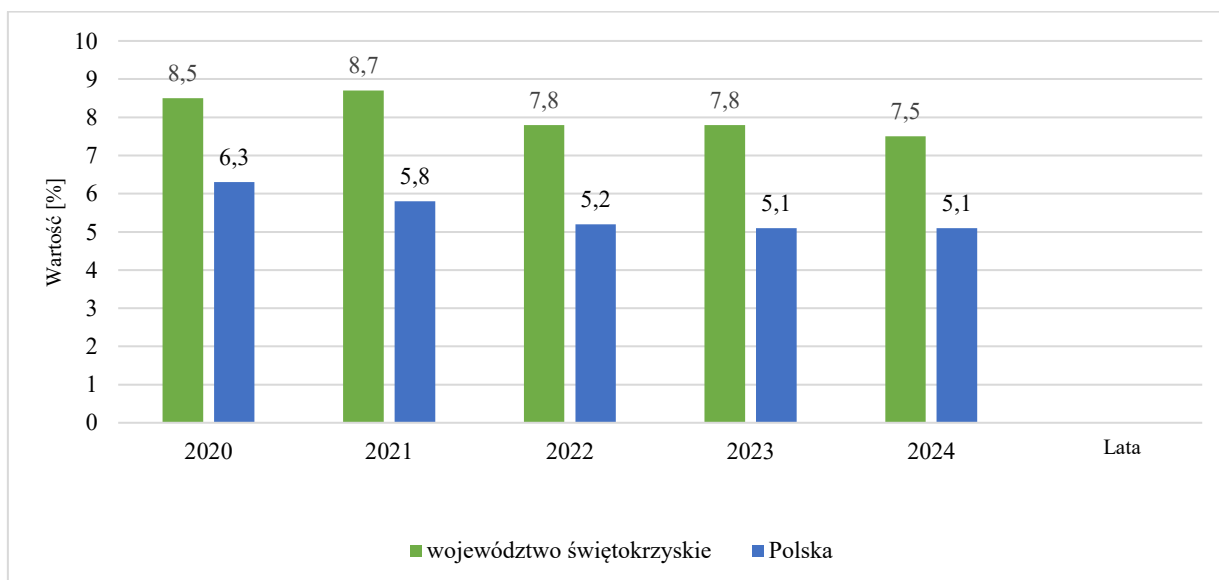
Przyczyna zgonu	Współczynnik zgonu na 100 tys. żywych urodzeń
nowotwory	13,8
wady wrodzone rozwojowe, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	96,7
wrodzone wady serca	13,8
zespół Downa i inne aberracje chromosomowe	13,8
stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	248,7
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu	165,8
ogółem	373,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

Najczęstszymi przyczynami zgonów niemowląt w województwie świętokrzyskim w 2023 r. były: stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym (248,7/100 tys. żywych urodzeń), zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu (165,8/100 tys.) oraz wady wrodzone rozwojowe, zniekształcone i aberracje chromosomowe (96,7/100 tys.).

1.7. Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia to jeden z kluczowych wskaźników ekonomicznych, odzwierciedlający kondycję rynku pracy. Stopa bezrobocia jest wskaźnikiem, który mierzy udział osób zdolnych do pracy, pozostających bez zatrudnienia mimo aktywnego poszukiwania pracy.

Wykres 5. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2020-2024 w województwie świętokrzyskim i w Polsce.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2020-2024 była wyższa w województwie świętokrzyskim niż w Polsce. W omawianym okresie stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim wahała się od 7,5% do 8,5%, a w Polsce oscylował w granicach 5,1% - 5,3%.

Tabela 10. Wybrane informacje dotyczące struktury bezrobocia w województwie świętokrzyskim w latach 2020- 2024.

	2020	2021	2022	2023	2024
bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem	54 371	51 184	54 307	52 073	50 667
bezrobotni nowo zarejestrowani po raz kolejny	44 616	41 785	43 678	42 239	41 409
bezrobotni nowo zarejestrowani poprzednio pracujący	46 703	43 242	45 410	44 409	43 508
bezrobotni nowo zarejestrowani zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu	2 733	1 870	2 032	2 080	1 779
bezrobotni nowo zarejestrowani dotychczas niepracujący	7 668	7 942	8 897	7 664	7 159
bezrobotni wyrejestrowani ogółem	51 532	58 030	58 313	52 378	52 102
bezrobotni wyrejestrowani z tytułu podjęcia pracy	30 268	32 969	29 619	27 511	27 977

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

W latach 2020-2024 w województwie świętokrzyskim odnotowano systematyczne zmniejszanie się liczby osób nowo zarejestrowanych ogółem. Liczba osób bezrobotnych z powodu zwolnienia z pracy z przyczyn dotyczących zakładu oscylowała na poziomie około 2 000 rocznie. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 10.

Tabela 11. Bezrobotni zarejestrowani wg płci, poziomu wykształcenia oraz stażu pracy w latach 2020- 2024 w województwie świętokrzyskie.

		2020	2021	2022	2023	2024
Płeć	kobiety	23 050	19 665	17 383	17 048	15 902
	mężczyźni	21 831	18 370	16 646	16 676	16 387
Wykształcenie	wyższe	7 737	6 523	5 805	5 727	5 540
	policealne oraz średnie zawodowe	11 492	9 725	8 850	9 023	8 656
	średnie ogólnokształcące	5 216	4 378	3 937	4 019	3 868
	zasadnicze zawodowe/branżowe	11 648	9 805	8 751	8 601	8 149
	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	8 788	7 604	6 686	6 354	6 076
Staż pracy	bez stażu pracy	6 545	5 563	4 965	4 916	4 524
	mniej niż 1 rok	9 203	7 607	6 875	6 918	6 758
	1-5 lat	12 000	10 051	9 053	8 963	8 502
	5-10 lat	6 829	6 057	5 423	5 493	5 425
	10-20 lat	6 134	5 370	4 744	4 593	4 462
	20-30 lat	3 050	2 490	2 222	2 066	2 011
	powyżej 30 lat	1 120	897	747	775	607

Zródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

W województwie świętokrzyskim kobiety stanowiły większą liczbę osób bezrobotnych niż mężczyźni. Osoby bezrobotne najczęściej posiadały wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe, a także policealne oraz średnie zawodowe. Osoby bezrobotne najczęściej posiadały staż pracy od 1 do 5 lat. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 11.

1.8. Struktura niepełnosprawności

Niepełnosprawność jest zjawiskiem, które nabiera coraz większego znaczenia dla funkcjonowania współczesnych społeczeństw. Udział osób z niepełnosprawnościami w populacji globalnej i w poszczególnych krajach sięga od kilkunastu procent do jednej piątej ogółu ludności (szacunki zależą przede wszystkim od zastosowanej definicji terminu „niepełnosprawność” oraz sposobu gromadzenia i klasyfikowania danych).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w grudniu 2023 r. w Polsce było 4 006,4 tys. osób, które posiadały ważne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wydane przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niezdolności do pracy wydane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Spośród 4 006,4 tys. osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy, 2 321,1 tys. osób posiadało tylko orzeczenie wydane przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, natomiast 922,6 tys. osób posiadało tylko orzeczenie wydane przez ZUS. Pozostałe osoby posiadały oba orzeczenia (762,7 tys.).

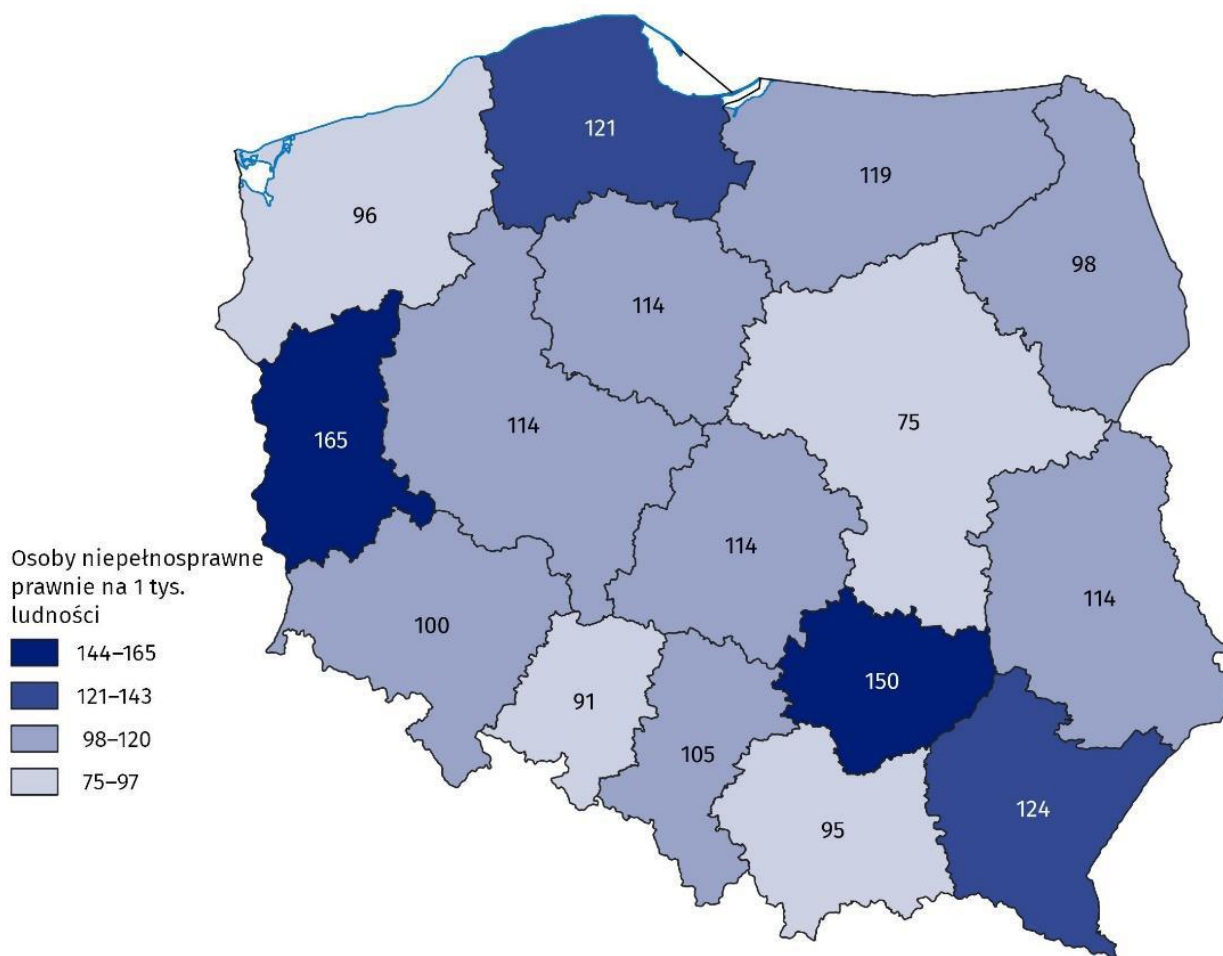
Struktura osób niepełnosprawnych prawnie¹ była następująca: 41,3% ze stopniem umiarkowanym, 27,4% ze stopniem znacznym oraz 25,2% ze stopniem lekkim. Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności bez określonego stopnia ze względu na wiek (do 16 roku życia) stanowiły 5,8%. W pozostałych przypadkach nie udało się określić stopnia niepełnosprawności.

W badanej populacji osób niepełnosprawnych prawnie przeważały kobiety, które stanowiły 53,1%. Najwięcej kobiet było w przedziale wiekowym 70–74 lata (292,0 tys.), natomiast mężczyzn – w przedziale wiekowym 65–69 lat (275,2 tys.).

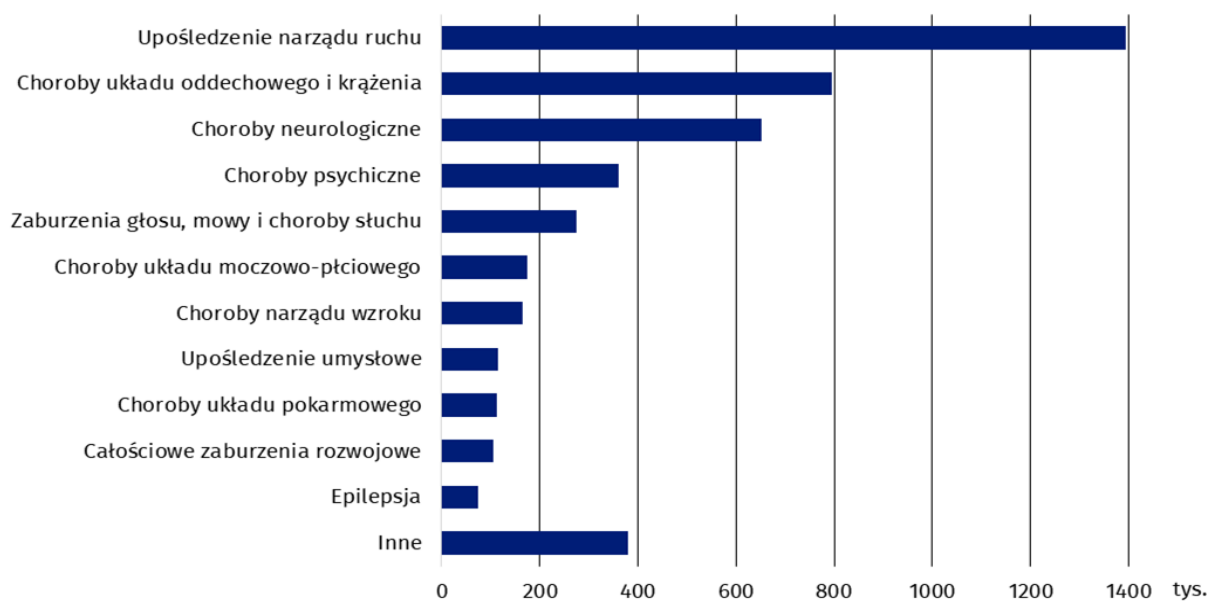
W przeliczeniu na 1 tys. ludności najwięcej osób mieszkało w województwie lubuskim (165), świętokrzyskim (150), podkarpackim (124) oraz pomorskim (121). Szczegółowe dane przedstawia rycina 1.

Orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności w Polsce w 2023 roku najczęściej były wydawane z powodu: upośledzenia narządu ruchu, chorób układu i krążenia oraz chorób neurologicznych.

¹ Osoba niepełnosprawna prawnie zgodnie z definicją zamieszczoną w GUS to „osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony”.

Rycina 1. Osoby niepełnosprawne prawnie na 1 tys. ludności według województw w 2023 r. (stan na 31.XII)
Źródło: GUS. Osoby niepełnosprawne w 2023 r.

Rycina 2. Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności według przyczyn w 2023 r. (stan na 31.XII)
Źródło: GUS. Osoby niepełnosprawne w 2023 r.

Niepełnosprawność wśród osób > 16 r.ż. w latach 2020–2024 w województwie świętokrzyskim.

Tabela 12. Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wśród osób > 16 r.ż. wydanych przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności w latach 2020 – 2024 w województwie świętokrzyskim.

		2020	2021	2022	2023	2024
Osoby z niepełnosprawnością	Ogółem	39 629	39 877	44 751	48972	20 934
	Kobiety	20 468	21 129	24 077	26401	11 767
	% kobiety	51,54	52,99	53,80	53,91	56,21
	Mężczyźni	19 161	18 748	20 674	22571	9 167
	% mężczyźni	48,35	47,01	46,20	46,09	43,79
Orzeczona niepełnosprawność według przyczyn	01-U - upośledzenie umysłowe	423	378	428	472	177
	02-P – choroby psychiczne	3 323	3 405	3 741	4 038	1 934
	03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	1 146	1 328	1 598	1 667	933
	04-O – choroby narządu wzroku	865	886	970	1 073	406
	05-R - upośledzenie narządu ruchu	13 986	13 908	16 301	18 156	7 353
	06-E - epilepsja	583	559	561	540	198
	07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	7 074	7 167	7 704	8 197	3 656
	08-T – choroby układu pokarmowego	1 551	1 527	1 685	1 838	754
	09-M – choroby układu moczowo-płciowego	2 685	2 622	2 865	3 414	1 455
	10-N – choroby neurologiczne	4 950	5 091	5 816	6 242	2 623
	11-I - inne	2 865	2 819	2 856	2 975	1 223
	12-C - częściowe zaburzenia rozwojowe	179	187	226	350	222
Stopień niepełnosprawności	znaczny	12 704	13 547	15 296	17 616	8 694
	% znaczny	32,06	33,97	34,18	35,97	41,53
	umiarkowany	23 035	22 170	25 166	26 449	10 035
	% umiarkowany	58,13	55,60	56,24	54,01	47,94
	lekki	3 891	4 160	4 289	4 187	2 205
	% lekki	9,82	10,43	9,58	8,55	10,53

Źródło: Opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach.

Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydawana przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności w województwie świętokrzyskim do 2023 roku wykazywała tendencję rosnącą. Natomiast w roku 2024 odnotowano zmniejszenie liczby wydanych orzeczeń o 57,25%, - z 48 972 w 2023 r. do 20 934 w 2024 r.

W 2024 roku:

- lekki stopień niepełnosprawności orzeczono w 10,53% przypadków,
- umiarkowany w 47,94%,
- znaczny w 41,53%.

Niepełnosprawność orzekano głównie z powodu:

- upośledzenia narządu ruchu – 7 353 przypadki (35,12%),
- chorób układu oddechowego i krążenia – 3 656 (17,46%),
- chorób neurologicznych – 2 623 (12,53%).

Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 12.

Niepełnosprawność wśród osób < 16 r.ż. w latach 2020–2024 w województwie świętokrzyskim.

W 2020-2024 w województwie świętokrzyskim obserwowano tendencję spadkową liczby osób w wieku 16 lat i młodszych. Według danych z 2024 r. populacja tej grupy wiekowej wynosiła 178 196 osób. W analizowanym okresie wśród osób do 16. roku życia liczebnie przeważali chłopcy nad dziewczętami tej grupy wiekowej większą liczbę osób stanowią chłopcy niż dziewczynki. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 13.

Tabela 13. Liczba osób < 16 r.ż. w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2024.

Rok	Chłopcy	Dziewczynki	Łącznie
2020	99 048	94 066	193 114
2021	98 053	92 932	190 985
2022	96 491	91 407	187 898
2023	94 381	89 513	183 894
2024	91 499	86 697	178 196

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS.

Tabela 14. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności wśród osób < 16 r.ż. w latach 2020 – 2024 w województwie świętokrzyskim.

		2020	2021	2022	2023	2024
Osoby z niepełnosprawnością	Ogółem	4 063	3 673	3 769	4 175	4 589
	dziewczynki	1 531	1 400	1 389	1 593	1 717
	% dziewczynki	37,68	38,12	36,85	38,16	37,42
	chłopcy	2 532	2 273	2 380	2 582	2 872
	% chłopcy	62,32	61,88	63,15	61,84	62,58

Orzeczona niepełnosprawność według przyczyn	01-U - upośledzenie umysłowe	113	109	148	162	158
	02-P – choroby psychiczne	177	168	156	183	221
	03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	220	241	253	273	261
	04-O – choroby narządu wzroku	195	169	167	201	214
	05-R - upośledzenie narządu ruchu	358	300	296	309	319
	06-E - epilepsja	294	248	242	235	277
	07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	822	644	573	602	593
	08-T – choroby układu pokarmowego	76	73	81	76	82
	09-M – choroby układu moczowo- płciowego	129	126	111	109	113
	10-N – choroby neurologiczne	387	348	357	382	396
	11-I - inne	556	494	468	447	528
	12-C - częściowe zaburzenia rozwojowe	738	116	917	1 196	1 427

Zródło: Opracowanie na podstawie danych udostępnionych przez Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach.

W przypadku niepełnosprawności wśród osób < 16 r.ż. od 2021 roku wzrastała liczba wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności. W 2024 r. liczba wydanych orzeczeń była wyższa o 414 niż w 2023 r. i wniosła 4 589, z czego 2 872 orzeczenia wydano chłopcom, a 1 717 dziewczynkom.

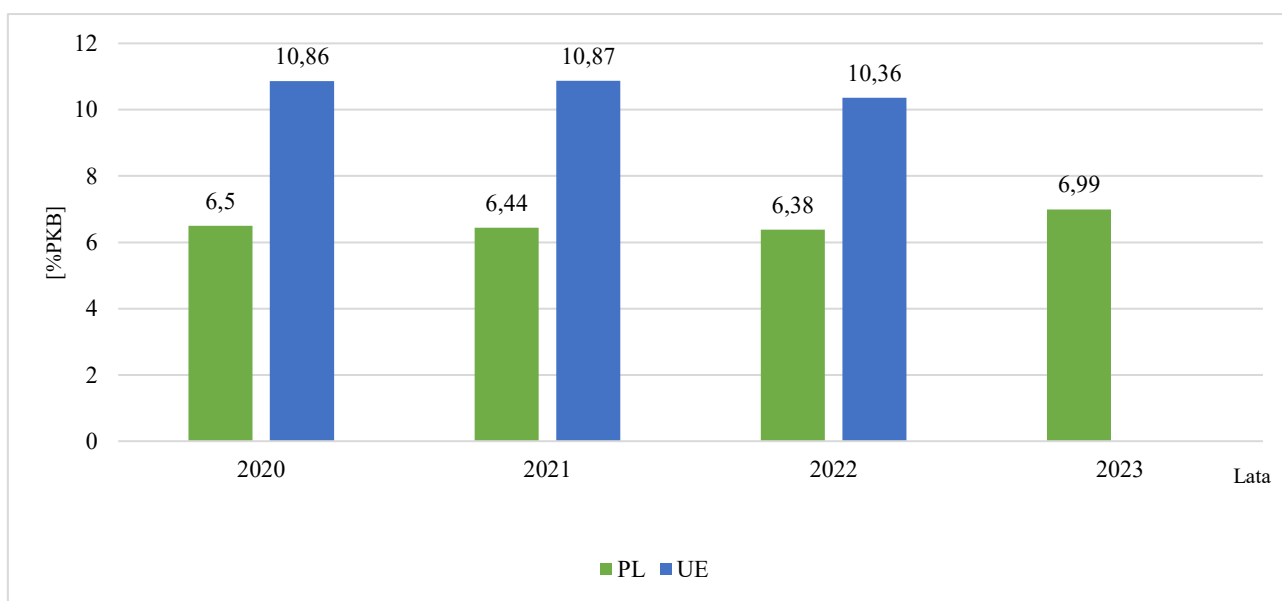
Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności wśród osób poniżej 16 roku życia w 2024 roku należały:

- częściowe zaburzenia rozwojowe – 1 427 przypadki (31,10%),
- choroby układu oddechowego i krążenia – 593 przypadki (12,92%),
- inne – 528 przypadków (11,51%).

Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 14.

1.9. Wydatki na ochronę zdrowia

Wydatki na ochronę zdrowia to środki finansowe, jakie państwo i podmioty prywatne przeznaczają na zapewnienie opieki medycznej, profilaktykę oraz rehabilitację. Wydatki na ochronę zdrowia wyrażone w PKB to wskaźnik ilustrujący, jaka część produktu krajowego brutto (PKB) państwo przeznacza na finansowanie systemu opieki zdrowotnej. Jest to istotny miernik pokazujący poziom inwestycji w zdrowie społeczeństwa.

Wykres 6. Całkowite wydatki na ochronę zdrowia [%PKB] w Polsce i Unii Europejskiej w latach 2020-2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

W Polsce całkowite wydatki na ochronę zdrowia w latach 2020-2023 wykazywały tendencję wzrostową, jednakże w dalszym ciągu były niższe niż średnia dla 27 krajów Unii Europejskiej.

Tabela 15. Wydatki [w zł] w Dziale 851 – Ochrona zdrowia z budżetu Województwa Świętokrzyskiego w latach 2020-2023.

Wydatki w Dziale 851 – Ochrona zdrowia	2020	2021	2022	2023
ogółem	53 986 075,74	55 540 124,95	68 279 609,71	93 693 181,93
wydatki bieżące ogółem	26 509 046,34	22 875 714,11	24 379 414,69	29 225 787,02
wydatki majątkowe	27 477 029,40	32 664 410,84	43 900 195,02	64 467 394,91
wydatki w rozdziale 85148 - Medycyna pracy	4 390 008,00	4 440 000,00	5 169 954,00	5 723 192,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

Wydatki zarówno bieżące, jak i majątkowe Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w latach 2020-2023 w Dziale 851 – ochrona zdrowia systematycznie wzrastały począwszy od ponad 53 mln w 2020 roku do ponad 93 mln w 2023 roku².

1.10. Wnioski

Po analizie sytuacji społeczno-demograficznej województwa świętokrzyskiego można sformułować następujące wnioski:

1. Województwo świętokrzyskie pod względem liczby ludności jest jednym z najmniej licznych województw w Polsce.
2. W okresie 2020-2023 w województwie świętokrzyskim zaobserwowano systematyczny ubytek ludności, który sklasyfikował region na 5. pozycji wśród województw pod względem skali depopulacji.
3. W przypadku osób w wieku poprodukcyjnym odsetek liczby mężczyzn jest o 35,3% mniejszy niż kobiet, co wskazuje na nadumieralność mężczyzn w tej grupie wiekowej.
4. Współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn w 2023 r. w województwie świętokrzyskim wynosił 106 mężczyzn na 100 kobiet i był zbliżony do wartości dla Polski (107).
5. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, czyli stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lat w 2023 r. był wyższy dla województwa świętokrzyskiego (35,2) niż wartość dla Polski (30,9).
6. Przyrost naturalny w latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim był ujemny i mniejszy niż w Polsce.
7. Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły najmniejszą grupę ekonomiczną w województwie świętokrzyskim.
8. W latach 2020-2023 odnotowano większą liczbę zgonów wśród mężczyzn niż kobiet.
9. Najwyższa liczba zgonów w 2023 r. wśród mężczyzn występowała w następujących grupach wiekowych: 70-74 lata (15,81% wszystkich zgonów wśród mężczyzn) oraz 65- 69 lat (14,95% wszystkich zgonów u mężczyzn). Natomiast zgony wśród kobiet w 2023 roku najczęściej występowały w następujących grupach wiekowych: powyżej

² GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice

90 lat (24,5% wszystkich zgonów wśród kobiet) oraz 85-89 lat (20,3% wszystkich zgonów wśród kobiet).

10. Główną przyczyną zgonów były choroby układu krążenia, które w latach 2020- 2023 stanowiły od 49,93% do 36,45% wszystkich zgonów w poszczególnych latach. Wśród chorób układu krążenia najwięcej zgonów odnotowano z powodu choroby niedokrwiennej serca oraz miażdżycy. Drugą przyczyną zgonów mieszkańców województwa świętokrzyskiego były choroby nowotworowe, które procentowo odpowiadały za 19,09% do 25,70% wszystkich zgonów w poszczególnych latach.
11. W latach 2020-2023 współczynnik zgonów niemowląt na 1000 żywych urodzeń w województwie świętokrzyskim był nieco niższy niż średnia w Polsce i w 2023 r. wynosił 3,7 na 1000 żywych urodzeń (Polska – 3,9)
12. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2020-2024 była wyższa w województwie świętokrzyskim niż w Polsce. W omawianym okresie stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim wahała się od 7,5% do 8,5%, a w Polsce oscylował w granicach 5,1%- 5,3%.
13. W 2024 w województwie świętokrzyskim nastąpił wyraźny, ponad 57-procentowy spadek liczby orzeczeń o niepełnosprawności wśród dorosłych. Mimo to dominowały orzeczenia o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności, najczęściej z powodu chorób narządu ruchu. Wśród osób z niepełnosprawnościami największe problemy ze znalezieniem pracy miały osoby z krótkim stażem pracy oraz wykształceniem zasadniczym/branżowym oraz średnim zawodowym.
14. Niepełnosprawność wśród dorosłych orzekano głównie z następujących powodów: upośledzenia narządu ruchu, chorób układu oddechowego i krążenia oraz chorób neurologicznych.
15. W latach 2021-2024 w województwie świętokrzyskim wzrosła liczba wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności wśród osób w wieku 16 lat i mniej z 3 673 w 2021 roku do 4 589 w 2024 roku. Najczęstszymi powodami wydawania orzeczeń były: częściowe zaburzenia rozwojowe, choroby układu oddechowego i krążenia oraz inne.
16. Wydatki zarówno bieżące, jak i majątkowe Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w latach 2020-2023 w Dziale 851 – ochrona zdrowia systematycznie wzrastały począwszy od ponad 53 mln w 2020 roku do ponad 93 mln w 2023 roku.

2. Zagrożenia środowiskowe

Środowisko naturalne ma bezpośredni wpływ na zdrowie człowieka, a jego degradacja stanowi jedno z najpoważniejszych wyzwań współczesnego świata. Zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby, zmiany klimatyczne, hałas czy ekspozycja na toksyczne substancje chemiczne przyczyniają się do rozwoju wielu chorób, w tym schorzeń układu oddechowego, nowotworów czy zaburzeń neurologicznych. Zrozumienie zależności między stanem środowiska a zdrowiem jest kluczowe dla skutecznej ochrony zarówno ekosystemów, jak i dobrostanu społeczeństwa.

2.1. Jakość powietrza atmosferycznego

Powietrze atmosferyczne, ze względu na brak naturalnych barier dla przenikania substancji gazowych i pyłów, jest odbiorcą dużego ładunku zanieczyszczeń, a łatwa dyfuzja i ruch mas powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu szkodliwych substancji na duże odległości.

W województwie świętokrzyskim, dla celów oceny zanieczyszczeń powietrza wyłoniono 2 strefy: miasto Kielce i strefę świętokrzyską. Województwo świętokrzyskie ma charakter przemysłowo – rolniczy. Bardzo wyraźny jest podział na przemysłową północ regionu oraz rolnicze południe i wschód.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie świętokrzyskim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), mniejszy udział stanowią emisje z transportu (emisja liniowa) oraz działalności przemysłowej (emisja punktowa). Znaczący udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu na obszarze województwa ma ich napływ z obszaru Polski oraz Europy.

Przemysł zlokalizowany na obszarze województwa świętokrzyskiego stanowią m.in. cementownie i instalacje do produkcji wapna, huty i odlewnie metali oraz zakłady przemysłu chemicznego. Tego typu podmioty przemysłowe o istotnej emisji niezorganizowanej lub emitowanej poprzez niskie emitory mogą bezpośrednio wpływać na jakość powietrza w sąsiedztwie. Natomiast wśród zakładów energetyki zawodowej na terenie województwa świętokrzyskiego warto wymienić przykład Elektrowni w Połańcu, która ze względu na dużą wysokość kominów, w znacznym stopniu eksportuje zanieczyszczenia poza granice województwa.

Głównymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń są kominy domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi oraz transport samochodowy, który wpływa na stężenia zanieczyszczeń zwłaszcza na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się hamulców, opon i nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg, natomiast tlenki azotu są emitowane z rur wydechowych.

Największym problemem w skali województwa świętokrzyskiego są wysokie stężenia **benzo(a)pirenu (B(a)P)** zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀. Wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestruje się w okresach grzewczych (styczeń-marzec, październik-grudzień). Przekroczenie poziomu docelowego B(a)P wystąpiło w 2023 r. prawie na wszystkich stacjach pomiarowych w województwie. Główną przyczyną przekroczeń jest „niska” emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków.

W ostatnim dziesięcioleciu można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłami drobnymi. W 2023 roku na żadnej stacji w województwie świętokrzyskim nie odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla **pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}**. Jednak nadal w sezonie grzewczym istotny problem stanowią wysokie dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀. Na tle województwa pod tym względem wyróżniają się miejscowości Nowiny oraz Opatów, gdzie w 2023 r. ponownie wystąpiły największe ilości dni ze stężeniami 24-godzinnymi pyłu zawieszonego PM₁₀ przekraczające wartość dobowego poziomu dopuszczalnego.

W sezonie letnim obserwowany jest wzrost stężeń **ozonu**, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze warunkami meteorologicznymi. W 2023 r. nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi. Stwierdzono jednak, podobnie jak w latach poprzednich, przekroczenie poziomu celu długoterminowego na wszystkich stacjach pomiarowych w województwie³.

W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla, który w każdym roku stanowił ponad 99% wszystkich zanieczyszczeń gazowych. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 16.

³ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Świętokrzyskim. Raport Wojewódzki za rok 2023. Kielce, 2024.

Tabela 16. Emisja wybranych zanieczyszczeń gazowych [w t/r] pyłów w powiatach województwa świętokrzyskiego w latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim.

	2020	2021	2022	2023
ogółem	11 195 707	14 700 527	15 072 792	12 463 398
dwutlenek siarki	16 270	16 971	10 299	7 994
tlenki azotu	11 068	11 244	10 804	8 880
tlenek węgla	32 363	35 877	33 806	23 155
dwutlenek węgla	11 132 844	14 633 911	15 015 972	12 421 788
metan	164	143	131	114

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych. Dane dla jednostki terytorialnej. Ludność. Tablice.

2.2. Jakość wody pitnej

Na terenie woj. świętokrzyskiego wodociągi oraz inne podmioty zaopatrujące w wodę w 99,4% zasilane są z ujęć głębinowych, tylko dwa wodociągi w powiecie buskim pobierają wodę z ujęć powierzchniowych.

W 2024 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna w woj. świętokrzyskim skontrolowała 252 wodociągi, czyli 100% znajdujących się w ewidencji oraz 63 inne podmioty zaopatrujące w wodę. Wodę spełniającą wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia dostarczało w 2024 r. 100% skontrolowanych wodociągów i 96,8% innych podmiotów zaopatrujących w wodę.

Na obecność bakterii *Legionella* sp. w ciepłej wodzie użytkowej skontrolowano 34 budynki szpitali świadczących całodobowe świadczenia zdrowotne. Obecność pałeczek *Legionella* sp. w ilości większej niż dopuszcza rozporządzenie stwierdzono w 7 szpitalach (20,1%). W związku ze stwierdzoną obecnością *Legionella* sp. na oddziałach szpitalnych w ilości większej niż wartość dopuszczalna, wydano decyzje administracyjne nakazujące podjęcie działań zmierzających do redukcji liczby bakterii⁴.

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi obejmowały zarówno podstawowe właściwości fizykochemiczne, jak i parametry mikrobiologiczne. W ramach kontroli oznaczano m.in.: barwę, mętność, odczyn pH, przewodność, zapach i smak wody. Sprawdzano także obecność jonów amonowych oraz różnych związków chemicznych, takich jak: żelazo, glin, mangan, azotany, azotyny, chlorki, siarczany, fluorki, bromiany, a także metale ciężkie (np. kadm, ołów, rtęć, arsen, nikiel, chrom, selen, antymon, srebro). Dodatkowo analizowano zawartość substancji organicznych: ogólny węgiel organiczny (TOC), obecność

⁴Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kielcach. Stan sanitarny województwa świętokrzyskiego 2024. Dostępny pod adresem: <https://www.gov.pl/web/wsse-kielce/ocena-stanu-sanitarnego-województwa>.

potencjalnie szkodliwych związków, takich jak: benzen, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), pestycydy, benzo(a)piren, trihalometany (THM) czy rozpuszczalniki (np. trichloroeten i tetrachloroeten). W zakresie mikrobiologicznym oceniano m.in. obecność bakterii grupy coli, *Escherichia coli*, enterokoków kałowych oraz ogólną liczbę bakterii rozwijających się w temperaturze 22 C po 72 godzinach inkubacji. Badania były wykonywane w ramach nadzoru sanitarnego oraz w sytuacjach interwencji konsumentów, po przeprowadzonych działaniach naprawczych, usuniętych awariach itp. W 2024 r. laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie świętokrzyskim wykonały 4 108 badań⁴.

2.3. Wnioski

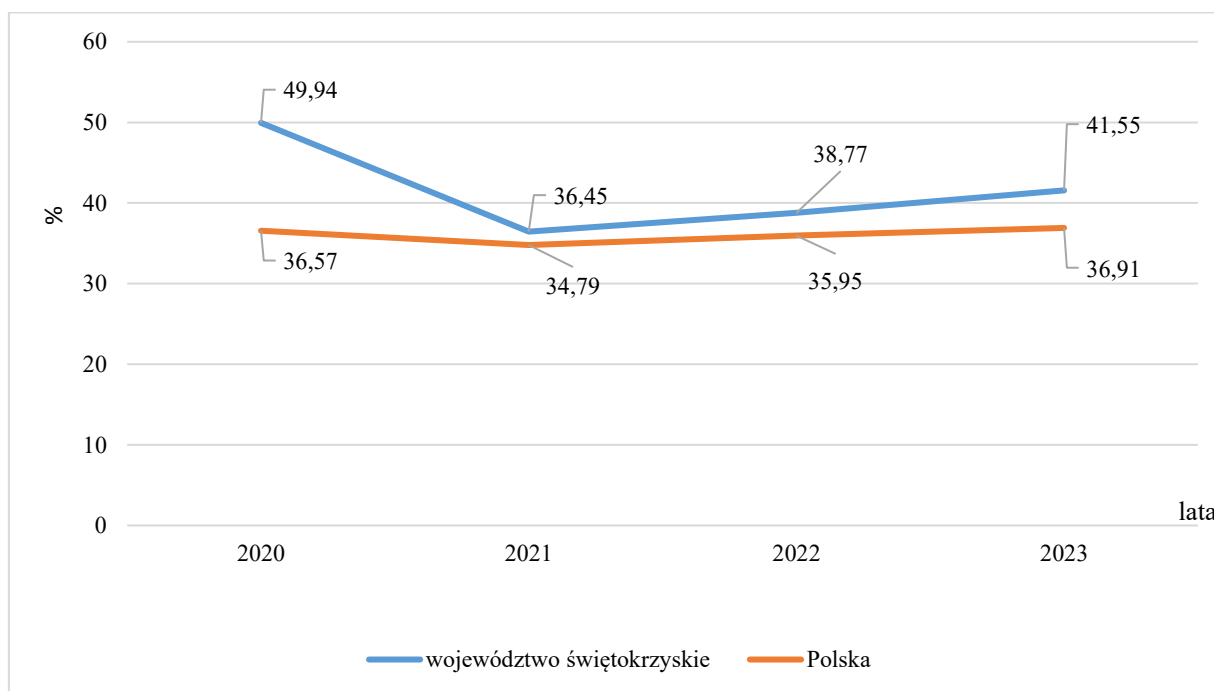
1. Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie świętokrzyskim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), mniejszy udział stanowią emisje z transportu (emisja liniowa) oraz działalności przemysłowej (emisja punktowa).
2. Największym problemem w skali województwa świętokrzyskiego są wysokie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyle zawieszonym PM10 w sezonie grzewczym październik-marzec.
3. W ostatnim dziesięcioleciu można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłami drobnymi.
4. W 2024 r. 100% ludności województwa świętokrzyskiego korzystało z wody dostarczanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę spełniającej wymagania sanitarne

3. Sytuacja epidemiologiczna w województwie świętokrzyskim

Sytuacja epidemiologiczna odzwierciedla złożone wyzwania zdrowotne, z jakimi mierzy się współczesne społeczeństwo. Monitorowanie stanu zdrowia populacji oraz analiza danych epidemiologicznych pozwala na identyfikację głównych problemów zdrowotnych, ocenę potrzeb zdrowotnych mieszkańców oraz formułowanie strategii profilaktycznych i terapeutycznych.

3.1. Epidemiologia chorób układu krążenia

Choroby układu krążenia (ChUK) należą do najpoważniejszych problemów zdrowotnych współczesnych społeczeństw. Stanowią one jedną z głównych przyczyn zachorowalności, hospitalizacji oraz przedwczesnych zgonów zarówno w Polsce, jak i na świecie. Do najczęstszych jednostek chorobowych w tej grupie zalicza m.in. nadciśnienie tętnicze, chorobę niedokrwienną serca, zawał mięśnia sercowego czy niewydolność serca. Analiza danych epidemiologicznych pozwala lepiej zrozumieć skalę i dynamikę tych schorzeń w celu podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i leczniczych.

Wykres 7. Udział chorób układu krążenia w strukturze zgonów mieszkańców województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2020-2023.

Źródło: Mapy potrzeb zdrowotnych na lata 2022-2026 – Analizy – Epidemiologia – Epidemiologia (GUS i NFZ): <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/epidemiologia/epidemiologia-wersja-polska-gus-i-nfz/>

Tabela 17. Epidemiologia wybranych chorób kardiologicznych (przewlekłych) w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 r.

Podgrupa chorób (przewlekłe)	Chorobowość rejestrowana				Zapadalność rejestrowa				Zgony			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
choroba niedokrwienna serca (bez ostrego zespołu wieńcowego)	85 195	86 118	88 047	90 843	4 555	4 919	5 390	6 093	3 641	3 933	3 423	3 326
niewydolność serca	35 400	35 369	36 453	38 497	5 021	5 354	5 995	6 696	5 283	5 375	4 890	4 695
pozostałe zaburzenia rytmu i przewodzenia	63 387	68 089	73 100	78 396	5 485	7 429	7 434	7 623	2 569	2 706	2 409	2 375
wady serca nabyte	11 902	11 977	12 236	12 703	786	865	990	1 102	712	788	714	636
kardiomiopatie	3 071	3 065	3 063	3 082	229	237	226	252	267	247	228	232
wady serca wrodzone	7 067	7 451	7 924	8 561	410	406	495	618	25	28	20	22

Zródło: Mapy potrzeb zdrowotnych na lata 2022-2026 – Analizy – Epidemiologia – Epidemiologia (GUS i NFZ): <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/epidemiologia/epidemiologia-wersja-polska-gus-i-nfz/>

Tabela 18. Epidemiologia wybranych chorób kardiologicznych (ostrych) w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 r.

Podgrupa chorób (ostre)	Chorobowość rejestrowana				Zgony			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
choroba niedokrwienna serca (ostry zespół wieńcowy)	93 420	96 037	100 834	101 841	49 181	53 803	47 659	45 555
migotanie i trzepotanie przedsionków	6 811	7 547	8 182	9 042	1 708	1 791	1 591	1 495
zator płucny	767	1 289	1 153	1 143	316	432	361	430
zapalenie osierdzia	118	134	155	170	52	44	50	53
zapalenie wsierdzia	58	54	62	67	41	30	36	32
zapalenia mięśnia sercowego	51	112	109	106	13	16	11	11
tętniak aorty	1 168	1 337	1 542	1 733	294	328	278	313

Zródło: Mapy potrzeb zdrowotnych na lata 2022-2026 – Analizy – Epidemiologia – Epidemiologia (GUS i NFZ): <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/epidemiologia/epidemiologia-wersja-polska-gus-i-nfz/>

Choroby układu krążenia stanowią główną przyczyną zgonów populacji województwa świętokrzyskiego, jak i Polski. Średnie wartości procentowe zgonów z powodu ChUK w Polsce są niższe niż w województwie świętokrzyskim. W 2020 roku w naszym województwie choroby układu krążenia były powodem niespełna połowy wszystkich zgonów. W 2021 roku współczynnik ten obniżył się do 36,45%, lecz w dalszym ciągu był wyższy niż średnia dla Polski. W kolejnych latach odnotowano systematyczny wzrost odsetka zgonów z powodu układu krążenia zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w Polsce. Szczegółowe dane przedstawia wykres 7.

Najwyższe wartości współczynników zapadalności i zachorowalności oraz zgonów z powodu przewlekłych chorób kardiologicznych w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 występowały w przypadku: choroby niedokrwiennej serca (bez ostrego zespołu wieńcowego), pozostałych zaburzeń rytmu i przewodzenia oraz niewydolności serca. Natomiast w przypadku ostrych chorób kardiologicznych w omawianym okresie najwyższe wartości przedmiotowych współczynników odnotowano w przypadku następujących jednostek chorobowych: choroba niedokrwienności serca (ostry zespół wieńcowy), migotanie i trzepotanie przedsionków, zatoru płucnego oraz tętnika aorty. Szczegółowe dane zastawiono w tabelach 17 i 18.

Nie sposób także pominąć kwestii nadciśnienia tętniczego, czyli przewlekłej choroby układu sercowo-naczyniowego, charakteryzującej się utrzymującym się podwyższeniem ciśnienia skurczowego ≥ 140 mmHg i/lub rozkurczowego ≥ 90 mmHg. Nadciśnienie tętnicze oprócz bycia samodzielną jednostką chorobową, stanowi jeden z głównych modyfikowalnych czynników ryzyka chorób układu krążenia.

Tabela 19. Wybrane wskaźniki epidemiologiczne dotyczące występowania nadciśnienia tętniczego w latach 2020- 2023 w województwie świętokrzyskim.

Rok	Nadciśnienie tętnicze			
	Zachorowalność rejestrowana (w tys.)	Współczynnik zachorowalności rejestrowanej w przeliczeniu na 1 tys. ludności	Chorobowość rejestrowana (w mln)	Współczynnik chorobowości rejestrowanej w przeliczeniu na 1 tys. ludności
2020	0,03	26,56	0,33	269,54
2021	0,03	28,08	0,35	289,83
2022	0,04	32,77	0,35	299,32
2023	0,05	40,98	0,36	306,58

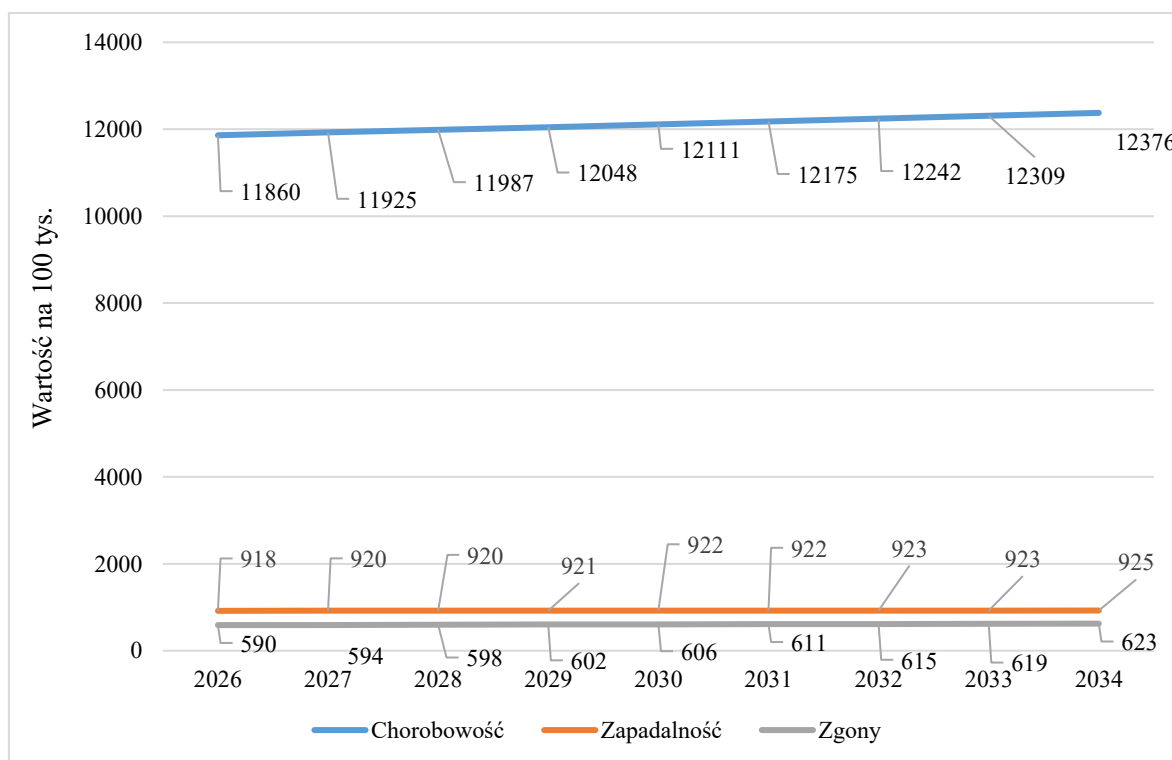
Źródło: Opracowano na podstawie: Epidemiologia rejestrowana nadciśnienia tętniczego, dostęp pod adresem: <https://ezdrowie.gov.pl/19776>

W województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 współczynniki zachorowalności rejestrowanej i chorobowości rejestrowanej wykazywały systematyczną tendencję wzrostową.

W omawianym okresie współczynnik zachorowalności rejestrowanej w przeliczeniu na 1 tys. mieścił się w przedziale od 26,56 do 40,98. Tymczasem, współczynnik chorobowości rejestrowanej w przeliczeniu na 1 tys. ludności wynosił od 269,54 do 306,58. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 19.

3.1.1. Prognozy dotyczące występowania chorób układu krążenia w województwie świętokrzyskim

W niniejszym podrozdziale przedstawiono analizę przewidywanych trendów w zakresie chorób układu krążenia opartą o prognozowane współczynniki: zapadalności, chorobowości i zgonów w oparciu o dane zamieszczone w Bazie Analiz Systemowych i Wdrożeniowych.

Wykres 8. Prognozy zapadalności, chorobowości i śmiertelności (na 100 tys. ludności)* dotyczące chorób układu krążenia w województwie świętokrzyskim na lata 2026-2034.

*wartości zaokrąglono do liczb całkowitych

Źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/prognoza-epidemiologiczna/>

Prognozy wskazują, że chorobowość z powodu chorób układu krążenia w województwie świętokrzyskim będzie wykazywać tendencję wzrostową i w 2034 roku osiągnie poziom 12 376 przypadków na 100 tys. ludności. Podobny trend dotyczy współczynnika zapadalności na choroby układu krążenia, którego wartość również prognozowana jest jako rosnąca

- do poziomu 925 na 100 tys. mieszkańców w 2034 r. Wzrostową tendencję przewiduje się także w odniesieniu do współczynnika zgonów z powodu chorób układu krążenia, który w 2034 r. ma osiągnąć wartość 623 na 100 tys. ludności. Szczegółowe dane przedstawia wykres 8.

3.2. Epidemiologia nowotworów w województwie świętokrzyskim

Nowotwory stanowią jedno z największych wyzwań współczesnej medycyny i zdrowia publicznego. W Polsce, podobnie jak w wielu innych krajach obserwuje się systematyczny wzrost liczby zachorowań na choroby nowotworowe. Województwo świętokrzyskie nie jest wyjątkiem – nowotwory stanowią tu istotny problem zdrowotny, wpływający na jakość życia mieszkańców oraz na system opieki zdrowotnej. Analiza epidemiologiczna pozwala lepiej zrozumieć skalę zjawiska i dostosować działania profilaktyczne oraz diagnostyczno-lecznicze do potrzeb mieszkańców tego regionu.

Tabela 20. Zarejestrowane zachorowania i zgony z powodu nowotworów złośliwych w latach 2020- 2022 w województwie świętokrzyskim

Rok	Zarejestrowane zachorowania na nowotwory złośliwe			Zarejestrowane zgony na nowotwory złośliwe		
	mężczyźni	kobiety	łącznie	mężczyźni	kobiety	łącznie
2020	2 610	2 352	4 962	1 792	1 352	3 144
2021	3 368	3 015	6 383	1 839	1 365	3 204
2022	3 522	3 101	6 623	1 885	1 481	3 366

Zródło: Nowotwory złośliwe w województwie świętokrzyskim w 2022 roku. Kielce 2024. Biuletyn dostępny pod adresem: <https://www.onkol.kielce.pl/pl/centrum/centrum-badan-naukowych-epidemiologii-i-prac-badawczo-rozwojowych#Biuletyny>

W latach 2020-2022 w województwie zaobserwowano systematyczny wzrost zachorowań na nowotwory złośliwe, zarówno wśród kobiet, jak i wśród mężczyzn. W 2022 roku zarejestrowano **6 623 nowych przypadków** zachorowań na nowotwory złośliwe ogółem, w tym 3 522 u mężczyzn i 3 101 u kobiet. W porównaniu z 2021 rokiem **wzrost zachorowań** na nowotwory złośliwe wyniósł 240 przypadków (tj. 3,8%). Wzrost liczby zachorowań dotyczył zarówno mężczyzn jak i kobiet i wynosił odpowiednio 154 (tj. 4,6%) oraz 86 przypadków (tj. 2,9%). Zanotowano wyższą zachorowalność wśród mężczyzn niż wśród kobiet. Wśród mężczyzn zaobserwowano wzrost zachorowań na nowotwory złośliwe powyżej 50 roku życia, a u kobiet powyżej 40 roku życia. Najbardziej narażoną na zachorowania grupą wiekową, zarówno w przypadku mężczyzn była grupa 70-74 lat (n=775), natomiast wśród

kobiet grupa 65-69 (n=540). Najczęstsze nowotwory złośliwe w 2022 r. w województwie świętokrzyskim zestawiono w tabeli 21.

Tabela 21. Najczęstsze nowotwory złośliwe w 2022 r. w województwie świętokrzyskim.

Najczęstsze nowotwory złośliwe w 2022 r. w województwie świętokrzyskim	
Mężczyźni	Kobiety
rak gruczołu krokowego (25,8%)	raka piersi (22,4%)
oskrzeli i płuca (14,6%)	jelita grubego (10,3%)
jelita grubego (11,3%)	oskrzeli i płuca (8,3%)
nowotwór pęcherza moczowego (5,6%)	raka trzonu macicy (7,5%)
nerki (3,8%)	tarczycy (6,1%)

Źródło: Nowotwory złośliwe w województwie świętokrzyskim w 2022 roku. Kielce 2024. Biuletyn dostępny pod adresem: <https://www.onkol.kielce.pl/pl/centrum/centrum-badan-naukowych-epidemiologii-i-prac-badawczo-rozwojowych#Biuletyny>

Tabela 22. Zgony z powodu nowotworów w 2022 r. w województwie świętokrzyskim.

Zgony z powodu nowotworów w 2022 r. w województwie świętokrzyskim	
Mężczyźni	Kobiety
raka oskrzeli i płuca (22,5%)	piersi (14,0%)
gruczołu krokowego (12,7%)	oskrzeli i płuca (13,5%),
jelita grubego (12,5%)	jelita grubego (10,9%)
raka pęcherza moczowego (6,1%)	trzonu macicy (6,7%)
raka żołądka (5,5%)	jajnika (6,0%)

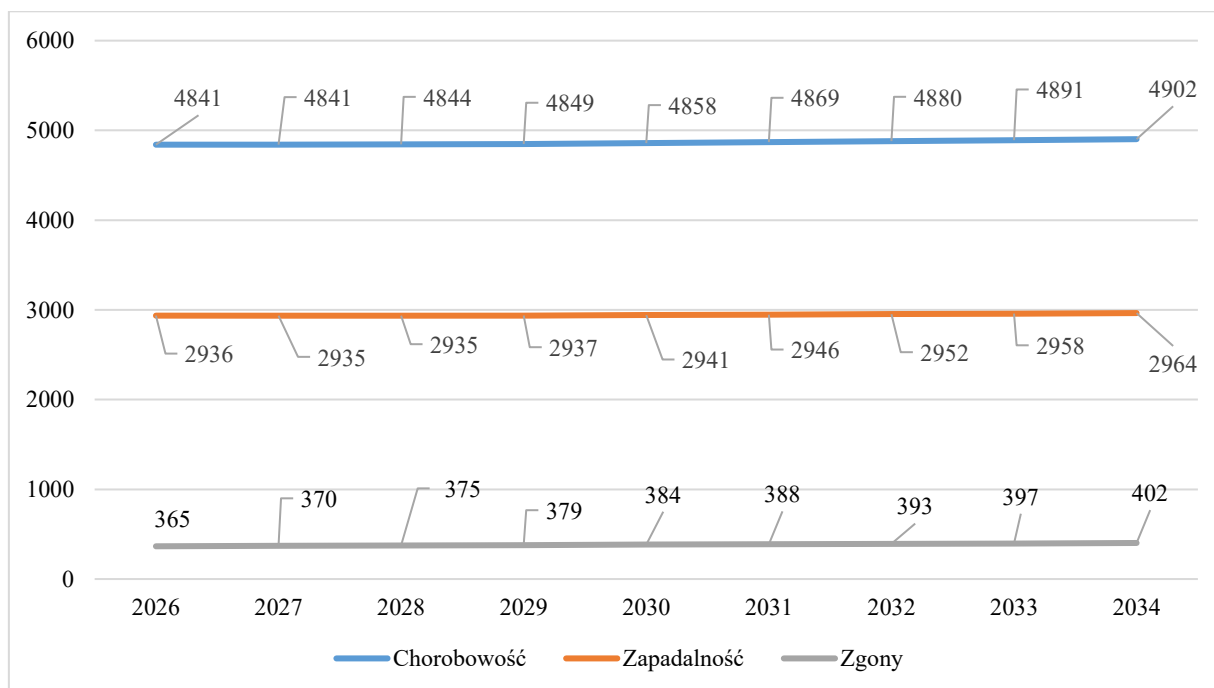
Źródło: Nowotwory złośliwe w województwie świętokrzyskim w 2022 roku. Kielce 2024. Biuletyn dostępny pod adresem: <https://www.onkol.kielce.pl/pl/centrum/centrum-badan-naukowych-epidemiologii-i-prac-badawczo-rozwojowych#Biuletyny>

W latach 2020-2022 w województwie zaobserwowano systematyczny wzrost zgonów z powodu nowotworów złośliwych, zarówno wśród kobiet, jak i wśród mężczyzn. W 2022 roku na nowotwory złośliwe zmarły ogółem 3 366 osoby w tym 1 885 mężczyzn i 1 481 kobiet. W porównaniu z 2021 rokiem obserwowany wzrost zgonów na nowotwory złośliwe ogółem wyniósł 162 przypadki (tj. 5,1%). Wśród mężczyzn nastąpił wzrost liczby zgonów o 46 przypadków (tj. 2,5%), a u kobiet wzrost o 116 przypadków (tj. 8,5%). Przyczyny zgonów z powodu chorób nowotworowych zestawiono w tabeli 22.

3.2.1. Prognozy dotyczące występowania chorób nowotworowych w województwie świętokrzyskim

Prognozy wskazują, że współczynnik chorobowości z powodu chorób nowotworowych województwie świętokrzyskim będzie wykazywać tendencję wzrostową i w 2034 roku osiągnie poziom 4 902 przypadki na 100 tys. ludności. Podobny trend dotyczy współczynnika

zapadalności na choroby nowotworowe, którego wartość również prognozowana jest jako rosnąca – do poziomu 2 926 na 100 tys. mieszkańców w 2034 r. Wzrostową tendencję przewiduje się także w odniesieniu do współczynnika zgonów z powodu nowotworów, który w 2034 r. ma osiągnąć wartość 402 na 100 tys. ludności. Szczegółowe dane przedstawia wykres 9.

Wykres 9. Prognozy zapadalności, chorobowości i śmiertelności (na 100 tys. ludności)* dotyczące nowotworów w województwie świętokrzyskim na lata 2026-2034.

*wartości zaokrąglono do liczb całkowitych

Źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/prognoza-epidemiologiczna/>

3.3. Choroby zakaźne, w tym realizacja szczepień ochronnych

Choroby zakaźne w dalszym ciągu pozostają istotnym wyzwaniem dla zdrowia publicznego, zarówno w skali krajowej, jak i międzynarodowej. Ich kontrola i eliminacja wymagają skutecznych działań profilaktycznych, wśród których kluczową rolę odgrywają szczepienia ochronne. Powszechna i terminowa realizacja programów szczepień stanowi jeden z fundamentów zapobiegania rozprzestrzenianiu się patogenów oraz ograniczania zachorowalności i śmiertelności w populacji. Niniejszy podrozdział przedstawia częstość występowania chorób zakaźnych oraz poziom realizacji obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych.

Tabela 23. Liczba zarejestrowanych przypadków wybranych chorób zakaźnych w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2024.

Nazwa choroby	2020	2021	2022	2023	2024
ospa wietrzna	1 458	1 851	4 835	4 722	4 908
różyczka	2	1	0	4	1
zapalenie nagminne przyusznic (świnka)	24	18	36	27	28
COVID-19	36 202	63 599	58 804	9 030	8 033
zakażenia syncytialnym wirusem oddechowym (RSV)	b.d.	b.d.	b.d.	183	698
krztusiec	11	2	4	6	411
gruźlice	141	137	147	182	137
odra	29	13	0	0	2
wirusowe zapalenie wątroby typu A	0	1	5	4	4
wirusowe zapalenie wątroby typu B	4	6	9	16	23
wirusowe zapalenie wątroby typu C	14	9	29	45	35
kleszczowe zapalenie mózgu	3	2	8	11	6
borelioza	212	270	317	604	622
salmonelozy – zatrucia pokarmowe	116	122	173	233	191
zakażenia HIV	0	6	10	9	11
zachorowania na AIDS	1	0	2	0	2
kiła	10	11	4	20	15
rzeżączka	2	1	1	2	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynów Stan sanitarny województwa świętokrzyskiego z lat 2020-2024.

W województwie świętokrzyskim w latach 2020-2024 wśród chorób zakaźnych dominował COVID-19. Jednakże pomiędzy rokiem 2020 a 2024 odnotowano wyraźny spadek zachorowań – aż o 77,71%.

Jednocześnie w omawianym okresie zaobserwowano znaczący wzrost liczby zachorowań na niektóre choroby zakaźne wieku dziecięcego, m.in.:

- 1) **ospę wietrzną** – z 1 458 przypadków w 2020 r. do 4 908 w 2024 r., co stanowi wzrost o 236,63%,
- 2) **zakażenia syncytialnym wirusem oddechowym (RSV)** – z 183 przypadków w 2023 r. do 698 w 2024 r., czyli wzrost o 281,42%,
- 3) **krztusiec** – wzrost z 11 przypadków w 2020 r. do 411 w 2024 r., co oznacza wzrost aż o 3 636,37%.

Warto zwrócić uwagę na liczbę nowych przypadków boreliozy. W latach 2020- 2024 odnotowano systematyczny wzrost zachorowań – z 212 w 2020 r. do 622 w 2024 r., tj. o 193,40%.

Z kolei zmniejszenie liczby zachorowań zaobserwowano w przypadku odry z 29 przypadków w 2020 r. do zaledwie 2 przypadków z 2024 r., co oznacza spadek o 93,10%.

Tabela 24. Liczba zarejestrowanych przypadków grypy w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2024.

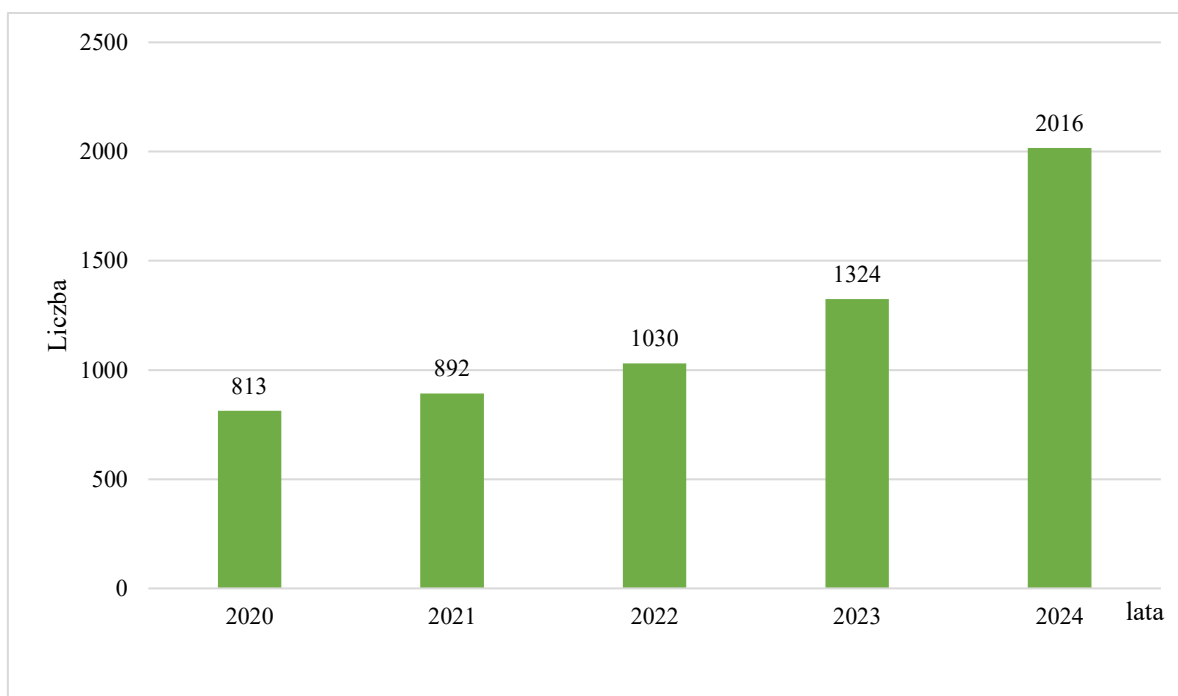
Rok	Sezon epidemiczny grypy	Liczba zarejestrowanych przypadków potwierdzonych szybkimi testami antygenowymi
2020	od początku września 2020 r. do 07.03.2021 r.	11 622
2021	od początku września 2021 r. do 15.03.2022 r.	38 998
2022	od początku września 2022 r. do 07.02.2023 r.	76 013
2023	od początku września 2023 r. do 15.03.2024 r.	4 066
2024	od początku września 2024 r. do 15.03.2025 r.	15 246

Zródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynów Stan sanitarny województwa świętokrzyskiego z lat 2020-2024.

W okresie 2020-2022 systematycznie wzrastała liczba zachorowań na grypę w województwie świętokrzyskim. W 2023 roku nastąpił znaczny spadek zachorowań do 4 006, co częściowo mogło być spowodowane zniesieniem obowiązku składania przez placówki medyczne do Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawozdań MZ-55 „Tygodniowy, dzienny meldunek o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę”. W związku z powyższym, dane uzyskano na podstawie sprawozdań MZ-56. Natomiast w ostatnim sezonie epidemicznym grypy liczba zachorowań wzrosła do 15 246 przypadków.

Szczepienia ochronne stanowią jeden z najskuteczniejszych sposobów zapobiegania chorobom zakaźnym i odgrywają kluczową rolę w ochronie zdrowia publicznego. Dzięki nim udało się znacząco ograniczyć, a w niektórych przypadkach całkowicie wyeliminować wiele groźnych chorób. Realizacja szczepień obejmuje zarówno obowiązkowe szczepienia dzieci i młodzieży zgodnie z kalendarzem szczepień, jak i szczepienia zalecane dla dorosłych oraz grup ryzyka. Skuteczne prowadzenie szczepień wymaga dobrej organizacji systemu ochrony zdrowia, odpowiedniej edukacji społeczeństwa oraz dostępności szczepionek.

Uchylenie się od szczepień ochronnych stanowi obecnie jedno z najpoważniejszych wyzwań dla zdrowia publicznego. Mimo dostępności skutecznych i bezpiecznych szczepionek, co raz więcej osób rezygnuje z ich przyjmowania, co prowadzi do spadku wyszczepialności i zwiększa ryzyko nawrotu chorób zakaźnych. Problem ten dotyczy nie tylko osób dorosłych, ale także dzieci, które z powodu decyzji swoich opiekunów pozostają bez podstawowej ochrony immunologicznej. Zjawisko to często wynika z braku wiedzy, nieuzasadnionych obaw, co podkreśla potrzebę intensyfikacji działań edukacyjnych i informacyjnych.

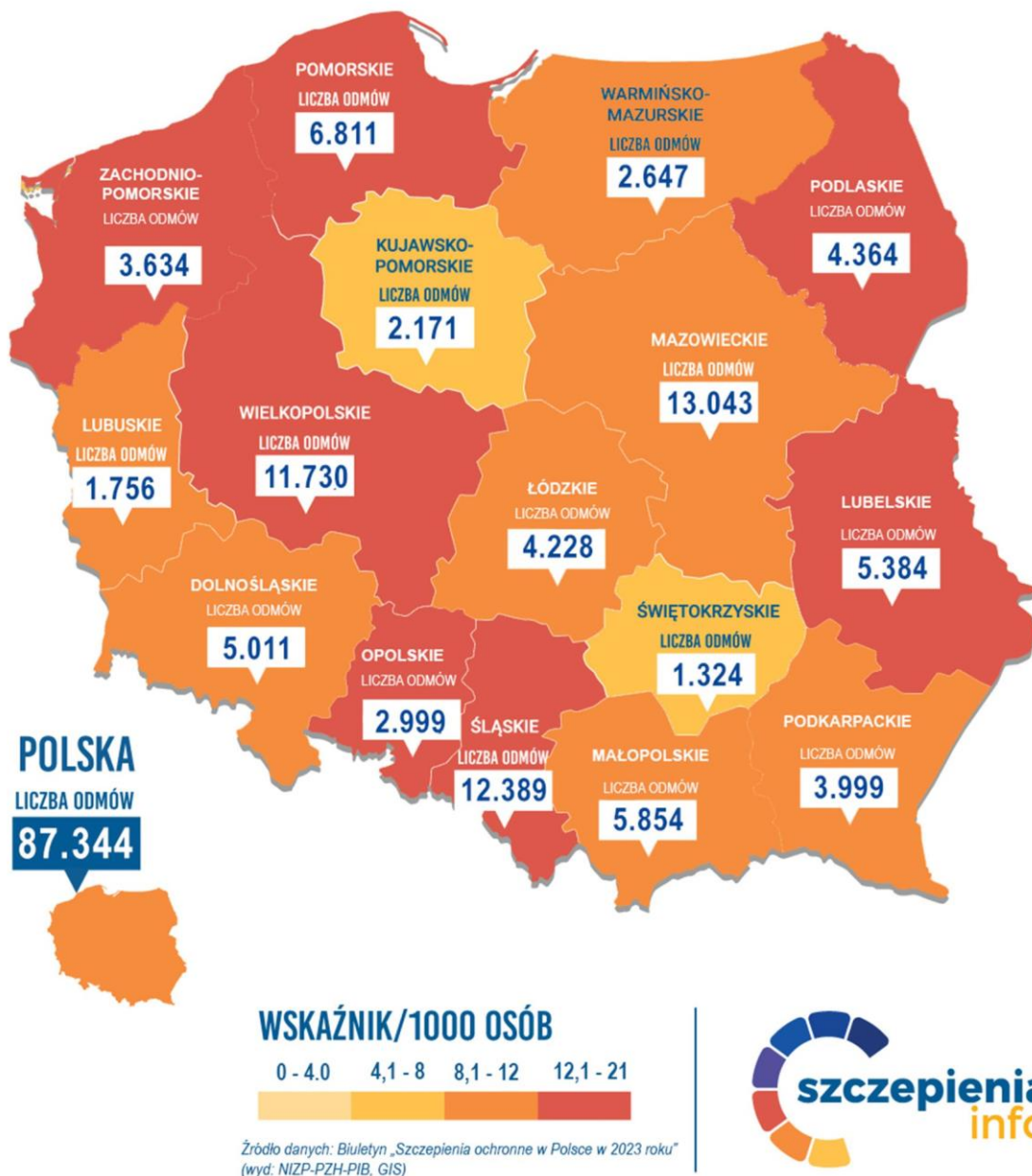
Wykres 10. Liczba dzieci i młodzieży (wskazanych przez lekarzy), u których nie zrealizowano obowiązku szczepień ochronnych, pomimo braku przeciwwskazań lekarskich, w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2024, wg stanu na koniec roku kalendarzowego.

Źródło: Stan sanitarny województwa świętokrzyskiego w 2024 r.

W latach 2020-2024 zaobserwowano systematyczny wzrost liczby dzieci i młodzieży (wskazanych przez lekarzy), u których nie zrealizowano obowiązku szczepień ochronnych, pomimo braku przeciwwskazań lekarskich. W 2024 roku liczba ta wzrosła o 52,27% w stosunku do 2023 roku i wyniosła 2 016. Świadczy to o nasilaniu się zjawiska nieuzasadnionego braku realizacji obowiązku szczepień ochronnych w województwie świętokrzyskim.

Rozpatrując kwestie uchylania się od szczepień w województwie świętokrzyskim na tle Polski, należy stwierdzić, że liczba odmów szczepień obowiązkowych wyrażona w przeliczeniu na 1 000 osób w 2023 roku w naszym województwie była jedną z najniższych w kraju. Tymczasem najwyższe wartości przedmiotowego wskaźnika odnotowano w województwach: pomorskim, zachodniopomorskim, wielkopolskim, podlaskim, lubelskim, opolskim oraz śląskim. Szczegółowe dane przedstawiono na ryc. 3.

LICZBA ODMÓW SZCZEPIEŃ OBOWIĄZKOWYCH W 2023 ROKU Z PODZIAŁEM NA WOJEWÓDZTWA

Ministerstwo
Zdrowia

NPZ

ANALIZA
STANU
ZDROWIA
MIESZKAŃCÓW
WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

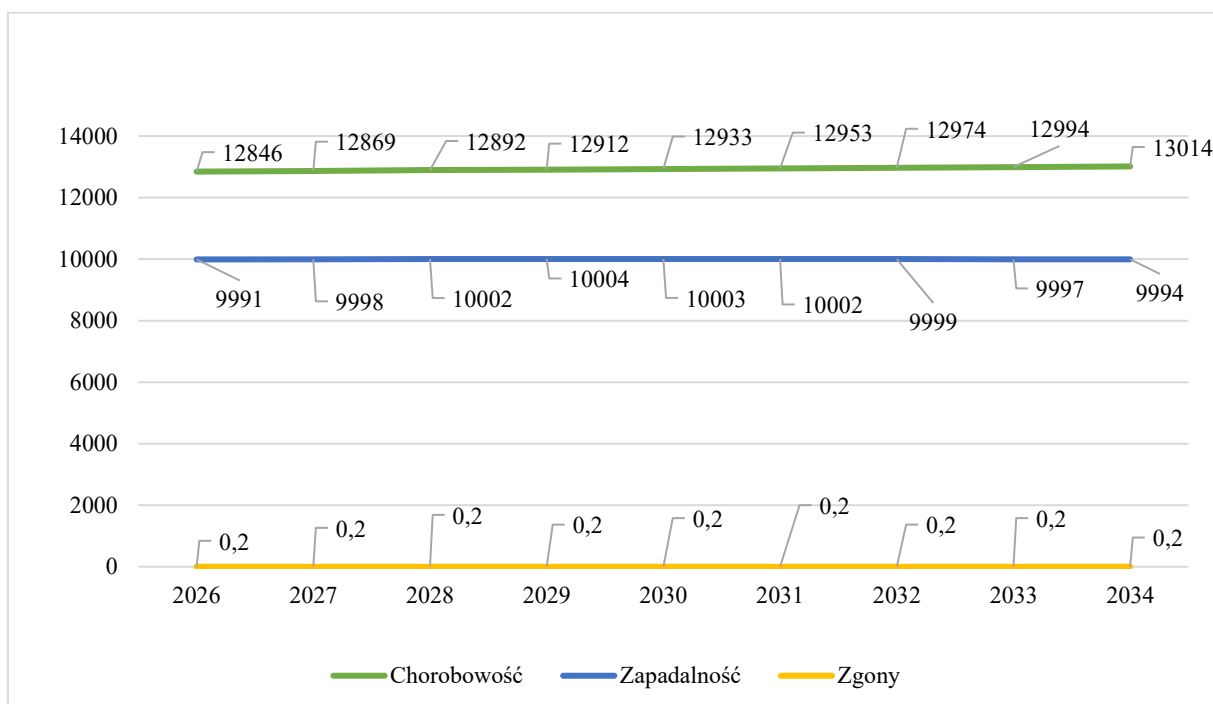
Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025,
finansowane przez Ministra Zdrowia.

Rycina 3. Liczba odmów szczepień obowiązkowych w 2023 r. w podziale na województwa.

Źródło: <https://szczepienia.pzh.gov.pl/wp-content/webpc-passthru.php?src=https://szczepienia.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2024/03/Liczba-uchylen-3-scaled.jpg&nocache=1>

3.3.1. Prognozy dotyczące występowania chorób zakaźnych w województwie świętokrzyskim

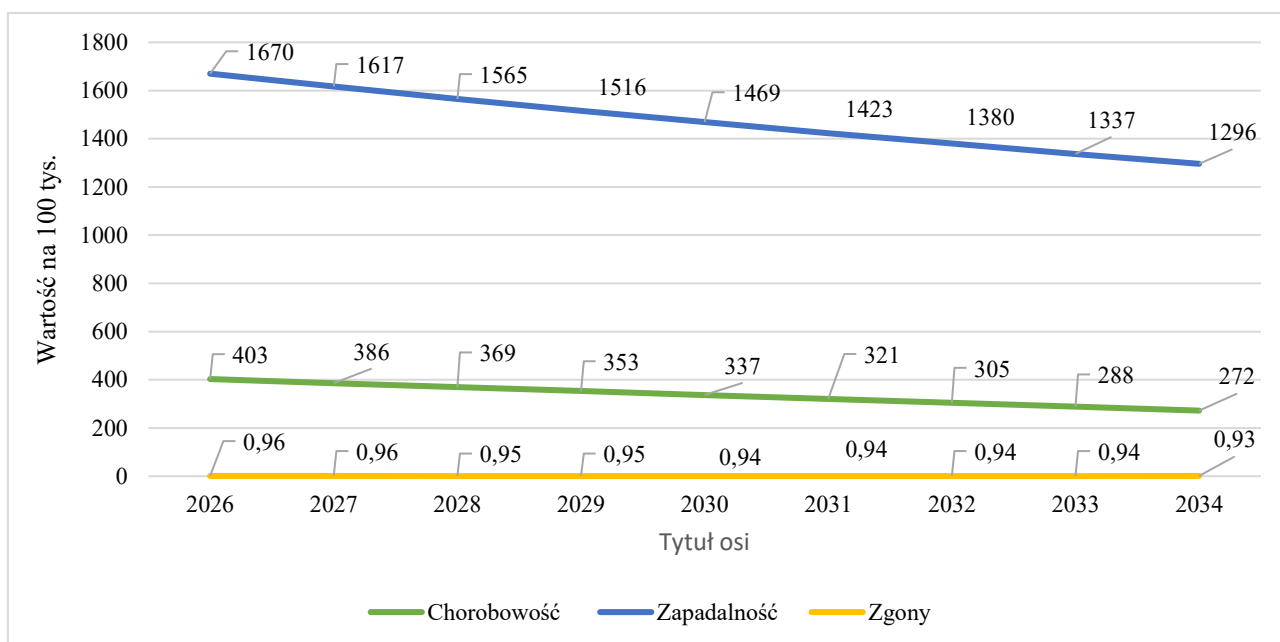
Prognozy wskazują, że współczynnik chorobowości z powodu HIV/AIDS i zakażeń przenoszonych drogą płciową w województwie świętokrzyskim będzie wykazywać tendencję wzrostową i w 2034 roku osiągnie poziom 13 014 przypadki na 100 tys. ludności. Z kolei współczynnik zapadalności na HIV/AIDS i zakażenia przenoszone drogą płciową będzie oscylował w latach 2026-2034 na poziomie 10 000 przypadków na 100 tys. mieszkańców. Natomiast współczynnik zgonów wg prognoz przez cały okres będzie utrzymywał się na stałym poziomie i wynosił 0,2 przypadków na 100 tys. ludności. Szczegółowe dane przedstawia wykres 11.

Wykres 11. Prognozy zapadalności, chorobowości i śmiertelności (na 100 tys. ludności)* dotyczące HIV/AIDS i zakażeń przenoszonych drogą płciową w województwie świętokrzyskim na lata 2026-2034.

*wartości dla współczynników zapadalności i chorobowości zaokrąglono do liczb całkowitych

Źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/prognoza-epidemiologiczna/>

Wykres 12. Prognozy zapadalności, chorobowości i śmiertelności (na 100 tys. ludności)* dotyczące innych chorób zakaźnych w województwie świętokrzyskim na lata 2026-2034.

*wartości dla współczynników zapadalności i chorobowości zaokrąglono do liczb całkowitych

Źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/prognoza-epidemiologiczna/>

W przypadku innych chorób zakaźnych prognozy wskazują, że współczynnik chorobowości z ich powodu w województwie świętokrzyskim będzie wykazywał tendencję malejącą i w 2034 roku osiągnie poziom 272 przypadki na 100 tys. ludności. Z kolei współczynnik zapadalności również będzie się zmniejszał, choć jak wskazują prognozy będzie on zdecydowanie wyższy od współczynnika chorobowości. Natomiast współczynnik zgonów wg prognoz przez cały okres będzie utrzymywał się na stałym poziomie i oscylował w okolicach 0,95 na 100 tys. ludności. Szczegółowe dane przedstawia wykres 12.

3.4. Zaburzenia psychiczne

Zaburzenia psychiczne stanowią istotny problem zdrowia publicznego, wpływając zarówno na jakość życia jednostek, jak i funkcjonowanie społeczeństw. Ich zróżnicowany charakter oraz rosnąca częstość występowania sprawiają, że analiza epidemiologiczna staje się kluczowym narzędziem w ocenie skali zjawiska, identyfikacji grup ryzyka oraz planowaniu działań profilaktycznych i terapeutycznych.

3.4.1. Zaburzenia psychiczne wśród osób dorosłych

Zaburzenia psychiczne u osób dorosłych stanowią jedną z najczęstszych przyczyn obniżonej jakości życia, niepełnosprawności oraz przedwczesnej śmiertelności. Występują one w różnym nasileniu i mogą obejmować zarówno łagodne objawy lękowe, jak i ciężkie postaci psychoz czy zaburzeń afektywnych. Ich etiologia jest złożona i obejmuje m.in. czynniki biologiczne, psychologiczne oraz środowiskowe.

Tabela 25. Wybrane statystyki dotyczące opieki psychiatrycznej nad osobami dorosłymi w województwie świętokrzyskim 2020-2023.

Rok	Liczba pacjentów	Liczba porad	Liczba hospitalizacji	Liczba osobodni hospitalizacji	Liczba osobodni w opiece dziennej
2020	49 034	276 214	7 951	261 558	16 252
2021	51 667	290 870	8 080	277 323	21 280
2022	52 938	293 187	9 195	293 402	20 578
2023	55 210	318 125	8 847	309 857	21 724

Zródło: Opracowano na podstawie: MPZ na lata 2022–2026 – Analizy – Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien-dorosli/> [2025.05.21]

Tabela 26. Liczba pacjentów (osoby dorosłe) podziale na grupy zaburzeń w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.

Rok	2020	2021	2022	2023
Grupa zaburzeń				
Zaburzenia organiczne	9 154	9 354	9 325	9 752
Uzależnienia	9 152	9 440	9 531	9 830
Schizofrenia	6 012	5 742	5 623	5 524
Psychozy inne niż schizofrenia	470	451	448	421
Zaburzenia nastroju	8 181	8 656	9 105	9 308
Zaburzenia lękowe	16 149	17 472	18 034	20 004
Zaburzenia odżywiania	80	99	92	135
Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	268	291	325	428
Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	922	993	908	905
Zaburzenia identyfikacji płciowej i preferencji seksualnych	23	22	24	23
Niepełnosprawność intelektualna	2 157	2 069	2 101	2 169
Zaburzenia rozwoju psychologicznego	231	279	348	426
Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i wieku młodzieńczym	143	147	196	273
Zaburzenie psychiczne nieokreślone inaczej	1 184	2 536	2 396	3 479

Zródło: Opracowano na podstawie: MPZ na lata 2022–2026 – Analizy – Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień- dorośli: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien-dorosli/> [2025.05.21]

W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim zaobserwowano systematyczny wzrost liczby pacjentów korzystających ze świadczeń zdrowotnych w rodzaju opieka

psychiatryczna. Liczba pacjentów wzrosła o 12,60% z 49 034 w 2020 r. do 55 210 w 2023 roku. W omawianym okresie wzrosła również: liczba udzielanych porad, liczba hospitalizacji, liczba osobodni hospitalizacji oraz liczba osobodni w opiece dziennej. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 25. Z kolei najczęstszymi grupami zaburzeń w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 były:

- 1) **zaburzenia lękowe** – wzrost o 23,87% z 16 149 pacjentów w 2020 r. do 20 004 w 2023 r.,
- 2) **zaburzenia organiczne** – wzrost o 6,53% z 9 154 pacjentów w 2020 r. do 9 752 w 2023 r.,
- 3) **uzależnienia** – wzrost o 7,41% z 9 152 pacjentów w 2020 r. do 9 830 w 2023 r.,
- 4) **zaburzenia nastroju** – wzrost o 13,77% z 8 181 pacjentów w 2020 r. do 9 308 w 2023 r.,
- 5) **schizofrenia** – zmniejszenie o 8,12% z 6 012 pacjentów w 2020 r. do 5 524 w 2023 r.,

Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 26.

3.4.2. Zaburzenia psychiczne wśród dzieci i młodzieży

Współcześnie dzieci i młodzież coraz częściej doświadczają trudności natury psychicznej, co stanowi istotne wyzwanie dla opiekunów, nauczycieli oraz specjalistów zajmujących się zdrowiem psychicznym. Zaburzenia te mogą objawiać się w różnorodny sposób, od problemów emocjonalnych po trudności w zachowaniu, i często są wynikiem złożonych interakcji czynników biologicznych, psychologicznych oraz społecznych⁵.

Tabela 27. Wybrane statystyki dotyczące opieki psychiatrycznej nad dziećmi i młodzieżą w województwie świętokrzyskim 2020-2023.

Rok	Liczba pacjentów	Liczba porad	Liczba hospitalizacji	Liczba osobodni hospitalizacji	Liczba osobodni w opiece dziennej
2020	146 200	1 231 726	10 920	454 970	167 033
2021	215 204	2 190 394	13 775	543 571	225 296
2022	254 635	2 600 448	16 809	630 515	276 177
2023	283 387	2 609 325	18 084	658 379	444 434

Źródło: Opracowano na podstawie: MPZ na lata 2022–2026 – Analizy – Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dzieci i młodzież: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien-dzieci-i-mlodziez/>

W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim zaobserwowano systematyczny wzrost liczby dzieci i młodzieży korzystających ze świadczeń zdrowotnych w rodzaju opieka psychiatryczna. Liczba pacjentów wzrosła o 93,83% z 146 200 w 2020 r. do 283 387 w 2023 r. W omawianym okresie wzrosła również: liczba udzielanych porad (o 111,84%), liczba

⁵ Remberk B. Zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży. Wydawnictwo Lekarskie PZWL. Warszawa 2020.

hospitalizacji (o 65,60%), liczba osobodni hospitalizacji (44,71%) oraz liczba osobodni w opiece dziennej (o 1666,08%). Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 27.

Najczęstszymi grupami zaburzeń w rodzaju opieka psychiatryczna w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 wśród dzieci i młodzieży były:

- 1) **pozostałe zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży** – wzrost o 144,66% z 1 292 pacjentów w 2020 r. do 3 161 w 2023 r.,
- 2) **całościowe zaburzenia rozwojowe** – wzrost o 65,32% z 1 214 pacjentów w 2020 r. do 2 007 w 2023 r.,
- 3) **zaburzenia zachowania oraz mieszane zaburzenia zachowania i emocji** – wzrost o 144,04% z 604 pacjentów w 2020 r. do 1 474 w 2023 r.,
- 6) **zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i postacią somatyczną** – wzrost o 104,13% z 653 pacjentów w 2020 r. do 1 333 w 2023 r.

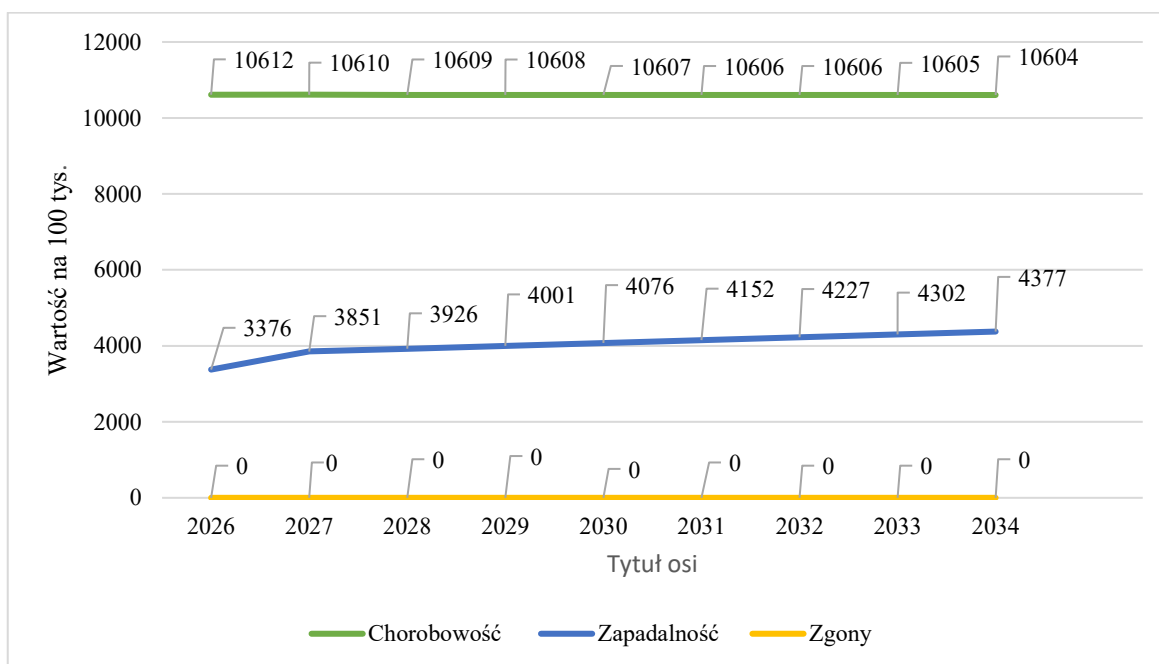
Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 28.

Tabela 28. Liczba pacjentów (dzieci i młodzież) podziale na grupy zaburzeń w rodzaju opieka psychiatryczna w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.

Rok	2020	2021	2022	2023
Grupa zaburzeń				
Pozostałe zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży	1 292	2 874	3 039	3 161
Zaburzenia psychiczne i zachowania spowodowane używaniem środków psychoaktywnych	88	97	90	88
Schizofrenia i zaburzenia urojeniowe	29	24	19	26
Zaburzenia nastroju	209	333	356	282
Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i postacią somatyczną	653	938	1176	1333
Zaburzenia odżywiania	42	54	58	61
Nieppełnosprawność intelektualna	215	230	209	207
Całościowe zaburzenia rozwojowe	1 214	1 460	1 719	2 007
Zaburzenia hiperkinetyczne	482	485	466	459
Zaburzenia zachowania oraz mieszane zaburzenia zachowania i emocji	604	819	1 242	1 474
Zaburzenia emocji młodzieży	285	363	321	323
Tiki	40	38	31	27

Źródło: Opracowano na podstawie: MPZ na lata 2022–2026 – Analizy – Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – dzieci i młodzież: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien-dzieci-i-mlodziez/>

3.4.3. Prognozy dotyczące występowania zaburzeń psychicznych w województwie świętokrzyskim

Wykres 13. Prognozy zapadalności, chorobowości i śmiertelności (na 100 tys. ludności)* dotyczące innych chorób zakaźnych w województwie świętokrzyskim na lata 2026-2034.

*wartości dla współczynników zaokrąglono do liczb całkowitych

Źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/prognoza-epidemiologiczna/>

Z powyższego wykresu wynika, że prognozy epidemiologiczne na lata 2026–2034 wskazują, że współczynnik zapadalności na 100 tys. ludności dotyczący zaburzeń psychicznych w województwie świętokrzyskim będzie miał tendencję wzrostową, natomiast współczynnik chorobowości na 100 tys. ludności będzie utrzymywał się na względnie stałym poziomie. Szczegółowe dane przedstawia wykres 13.

3.4.4. Wnioski

1. Choroby układu krążenia stanowią główną przyczyną zgonów populacji województwa świętokrzyskiego, jak i Polski. Średnie wartości procentowe zgonów z powodu ChUK w Polsce są niższe niż w województwie świętokrzyskim.
2. Nowotwory stanowią drugą przyczynę zgonów w populacji województwa świętokrzyskiego.
3. W populacji mężczyzn w 2022 roku najczęściej występującymi nowotworami złośliwymi były: rak gruczołu krokowego (25,8%), oskrzeli i płuca (14,6%), jelita grubego (11,3%),

nowotwór pęcherza moczowego (5,6%) oraz nerki (3,8%). Z kolei kobiety najczęściej chorowały na: raka piersi (22,4%), jelita grubego (10,3%), oskrzeli i płuca (8,3%), raka trzonu macicy (7,5%) oraz tarczycy (6,1%).

4. Z prognoz epidemiologicznych wynika, że do 2034 r. współczynniki epidemiologiczne (tj. zapadalność, chorobowość i zgony) dotyczące chorób układu krążenia oraz nowotworów będą w dalszym ciągu wykazywały tendencję wzrostową.
5. W latach 2020-2024 w województwie świętokrzyskim odnotowano znaczący wzrost liczby zachorowań na niektóre choroby zakaźne wieku dziecięcego, tj.: ospę wietrzną, zakażenia syncytialnym wirusem oddechowym (RSV) oraz krztusiec.
6. W latach 2020-2024 w województwie świętokrzyskim zaobserwowano systematyczny wzrost liczby dzieci i młodzieży (wskazanych przez lekarzy), u których nie zrealizowano obowiązku szczepień ochronnych, pomimo braku przeciwwskazań lekarskich, co podkreśla potrzebę intensyfikacji działań edukacyjnych i informacyjnych w tym zakresie.
7. Najczęstszymi wśród osób dorosłych grupami zaburzeń w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 były: zaburzenia lękowe, zaburzenia organiczne, uzależnienia, zaburzenia nastroju oraz schizofrenia.
8. Tymczasem wśród dzieci i młodzieży najczęstszymi grupami zaburzeń w rodzaju opieka psychiatryczna w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 wśród dzieci i młodzieży były: pozostałe zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży, całościowe zaburzenia rozwojowe, zaburzenia zachowania oraz mieszane zaburzenia zachowania i emocji oraz zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i postacią somatyczną.

4.Czynniki ryzyka zdrowotnego mieszkańców województwa świętokrzyskiego

Czynniki ryzyka zdrowotnego mieszkańców stanowią istotny element oceny stanu zdrowia populacji na danym obszarze. Ich identyfikacja i analiza umożliwiają określenie głównych zagrożeń wpływających na występowanie chorób, przedwczesnych zgonów oraz pogorszenie jakości życia. Do tych czynników zalicza się zarówno uwarunkowania środowiskowe i społeczne, jak i indywidualne zachowania zdrowotne. Prawidłowe rozpoznanie skali i rodzaju czynników ryzyka jest niezbędne dla planowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych, a także dla opracowania lokalnych strategii zdrowotnych dostosowanych do potrzeb społeczności.

4.1. Palenie tytoniu

Palenie tytoniu od wielu lat pozostaje największym globalnym zagrożeniem dla zdrowia publicznego, odpowiadając za ok. 8 milionów zgonów rocznie na świecie. W opublikowanym 16 stycznia 2024 r. „Globalnym raporcie WHO na temat trendów w rozpowszechnieniu używania tytoniu w latach 2000-2030”, Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podkreśliła, że mimo obserwowanego w większości krajów spadku liczby osób palących, przewiduje się, iż rzeczywisty spadek liczby zgonów spowodowanych paleniem tytoniu, zacznie się obniżać dopiero po wielu latach. W Polsce palenie tytoniu jest szeroko rozpowszechnione, znacząco wpływając na jakość i długość życia obywateli. W 2022 r. regularne (codzienne) palenie tytoniu deklarowało 30,8% polskich mężczyzn i 27,1% kobiet. Po przeliczeniu tych wskaźników na wartości bezwzględne szacuje się, że 8 000 000 to liczba regularnie, codziennie palących Polaków, w zdecydowanej większości tradycyjnych, wydzielających dym tytoniowy papierosów. Rocznie z powodu chorób odtytoniowych umiera w Polsce około 70 000 osób. Szczególnie niepokojący jest wpływ biernego palenia - codziennie 4 000 000 dzieci w Polsce narażonych jest na wdychanie dymu tytoniowego, co czyni je biernymi palaczami i naraża na liczne konsekwencje zdrowotne⁶.

⁶ Gryglewicz J, Krupa J. Palenie tytoniu. Najważniejszy czynnik ryzyka zdrowotnego w Polsce. Stowarzyszenie Instytut Człowiek Świadomego, Warszawa 2024.

W 2024 roku na terenie województwa świętokrzyskiego prowadzone było przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie badanie w ramach „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD). Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ułożonych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży. Zrealizowana próba uczniów województwa świętokrzyskiego włączona do analiz liczyła 1138 uczniów pierwszych klas oraz 837 uczniów trzecich klas szkół średnich. Raport z badań w całości jest dostępny na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach pod adresem: <https://www.swietokrzyskie.pro/europejski-program-badan-ankietowych-w-szkolach-na-temat-uzywania-alkoholu-i-narkotykow-espad/>.

Wyniki przedmiotowego badania wskazują, że palenie tytoniu było zachowaniem mniej powszechnym niż spożywanie alkoholu. Chociaż raz w życiu paliło 36,6% pierwszoklasistów w województwie świętokrzyskim. Wskaźnik ten był nieco niższy niż średnia dla Polski, która wynosiła 38,6%. Z kolei w starszej kohorcie województwie świętokrzyskim chociaż raz w życiu tytoń paliło 52,5% uczniów i był to odsetek wyższy niż średnia dla Polski, która wyniosła 56,1%. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 29.

Tabela 29. Palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu wśród młodzieży z terenu województwa świętokrzyskiego.

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15- 16 lat)	Tak, w czasie ostatnich 30 dni	18,7	18,7
	Tak, w czasie ostatnich 12 miesięcy, ale nie w czasie ostatnich 30 dni	7,9	10,2
	Tak, dawniej niż w czasie ostatnich 12 miesięcy	10,0	9,7
	Nie, nigdy	63,4	61,4
Starsza kohorta (17- 18 lat)	Tak, w czasie ostatnich 30 dni	22,6	27,2
	Tak, w czasie ostatnich 12 miesięcy, ale nie w czasie ostatnich 30 dni	15,4	14,3
	Tak, dawniej niż w czasie ostatnich 12 miesięcy	14,5	14,6
	Nie, nigdy	47,5	43,9

Źródło: Badanie ESPAD 2024.

W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem w województwie świętokrzyskim paliło 20,7% uczniów z grupy młodszej (Polska – 21,0%) i 25,7% ze starszej (Polska – 30,0%). Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 30.

Tabela 30. Palenie tytoniu w czasie ostatnich 30 dni wśród młodzieży.

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15- 16 lat)	Nie	79,3	79,0
	Mniej niż 1 papieros na tydzień	9,9	9,2
	Mniej niż 1 papieros dziennie	2,7	3,4
	1-5 papierosów dziennie	4,7	4,5
	6-10 papierosów dziennie	1,4	1,3
	11-20 papierosów dziennie	0,4	0,7
	Więcej niż 20 papierosów dziennie	1,5	1,8
Starsza kohorta (17- 18 lat)	Nie	74,3	70,0
	Mniej niż 1 papieros na tydzień	11,8	14,2
	Mniej niż 1 papieros dziennie	3,5	4,0
	1-5 papierosów dziennie	6,0	6,6
	6-10 papierosów dziennie	2,0	2,3
	11-20 papierosów dziennie	1,4	1,4
	Więcej niż 20 papierosów dziennie	1,0	1,5

Źródło: Badanie ESPAD 2024.

4.2. Spożycie alkoholu

Według opublikowanych w 2024 r. szacunków WHO w Polsce w 2019 r. przeciętne spożycie na osobę w wieku 15+ wynosiło 11,6 l czystego alkoholu (♂ 18,7 l i ♀ 5,2 l) i było jednym z najwyższych na świecie. Średnie spożycie alkoholu wśród osób pijących alkohol wynosiło 15,8 l (♂ 22,8 l i ♀ 7,8 l). Warto podkreślić, że od 2019 r. spożycie alkoholu w Polsce wzrosło. Jeżeli chodzi o częstość picia, według badań z 2020 r. codziennie lub prawie codziennie alkohol piło 7,8% badanych, 31,3% piło alkohol co najmniej raz w tygodniu, 29,0% co najmniej raz w miesiącu, a 30,3% rzadziej. Pod względem częstości picia (dni picia) konsumenci alkoholu pili go średnio przez 73 dni w roku – najczęściej piwo (61 dni) i zdecydowanie rzadziej wino czy napoje spirytusowe (14 dni). Po alkohol prawie trzykrotnie częściej sięgali ♂ niż ♀ (średnia 106 dni i 37 dni). Symptomy ryzykownego picia występowały

u 14,2% osób (ponad trzykrotnie częściej wśród ♂ niż ♀ – odpowiednio 22,3% i 6,8%). Z kolejnego picia alkoholu w czasie ciąży deklarowało 7,1% ♀⁷.

Zgodnie z wynikami badań ESPAD 2024 napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby picia alkoholu deklarowało 67% badanych uczniów z województwa świętokrzyskiego z młodszej kohorty (Polska – 72,9%) i 88,9% uczniów starszej (Polska 91,3%). Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 31.

Tabela 31. Spożywanie alkoholu wśród młodzieży szkolnej.

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15- 16 lat)	Kiedykolkwiek w życiu	67,0	72,9
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	52,1	59,7
	W czasie 30 dni przed badaniem	32,6	39,1
Starsza kohorta (17- 18 lat)	Kiedykolkwiek w życiu	88,9	91,3
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	80,6	86,3
	W czasie 30 dni przed badaniem	59,8	73,3

Źródło: Badanie ESPAD 2024.

Tabela 32. Picie poszczególnych napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wśród młodzieży szkolnej.

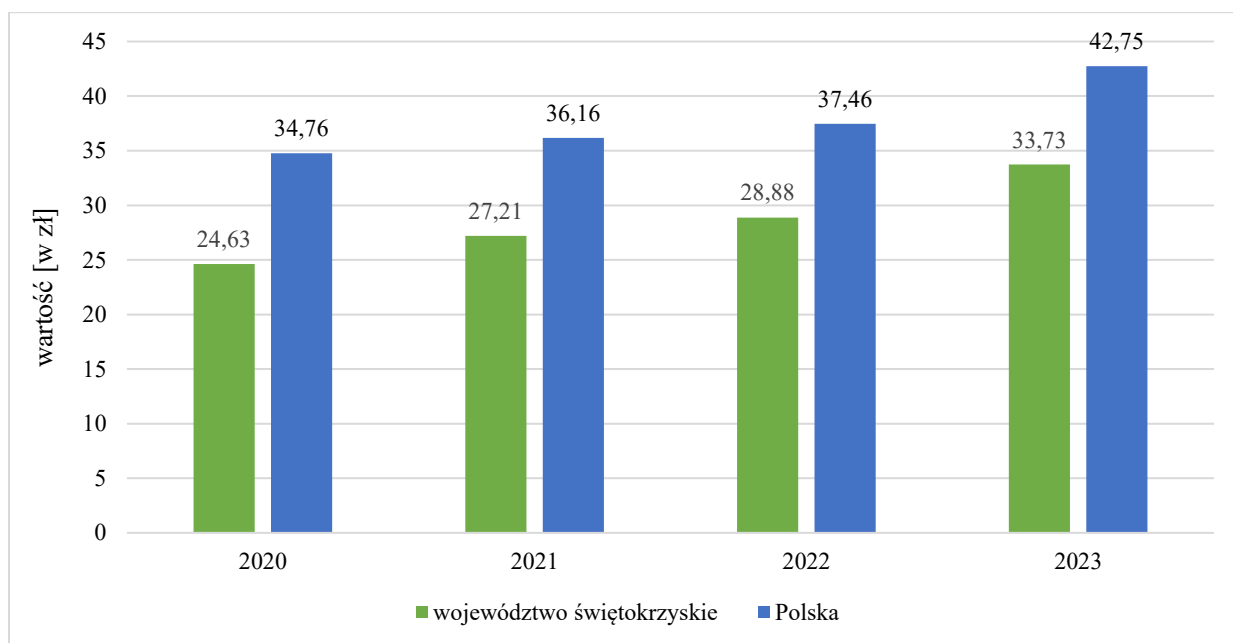
Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Piwo	34,6	39,2
	Cider	4,3	5,3
	Alcopop	8,1	11,1
	Wino	17,6	19,9
	Wódka	27,6	30,7
Starsza kohorta (17-18 lat)	Piwo	56,8	63,5
	Cider	7,6	10,4
	Alcopop	14,8	23,8
	Wino	29,6	40,9
	Wódka	47,6	60,0

Źródło: Badanie ESPAD 2024.

⁷ Zgłiszczyński SW. Alkohol jako wyzwanie dla zdrowia publicznego w Polsce. Biuro Analiz Sejmowych. 2024; 9 (322).

Analizując dane pod względem rodzaju spożywanego alkoholu można stwierdzić, że zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w Polsce oraz w młodszej kohorcie, jak wśród młodzieży starszej najwyższe odsetki konsumentów miało piwo, na drugim miejscu była wódka a dopiero na trzecim wino. Każdy z trzech typów napojów był bardziej popularny wśród uczniów starszych w porównaniu z uczniami klas pierwszych.

Tymczasem z danych GUS wynika, że przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe w latach 2020-2023 zarówno w województwie świętokrzyskim jak i w Polsce wzrastały. W analizowanym okresie w województwie świętokrzyskim wahały się one w przedziale 24,63 zł – 33,73 zł, a w Polsce 34,76 zł – 42,75 zł. Szczegółowe dane przedstawia wykres 14.

Wykres 14. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe w województwie świętokrzyskim i w Polsce w latach 2020-2023.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

4.3. Używanie substancji psychoaktywnych

W kompleksowym badaniu stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań – EZOP II, zrealizowanym w 2018 roku, oszacowano między innymi rozpowszechnienie problemu używania substancji psychoaktywnych. Zgodnie z wynikami przedmiotowego badania najbardziej rozpowszechnioną substancją okazała się marihuana, ecstazy i nowe substancje psychoaktywne. Ponadto z badania wynikało, że 1,3% respondentów

przyznawało, że szkodliwie używa narkotyków. Liczb osób uzależnionych od narkotyków została oszacowana na 59 600 osób.

Z badania ESPAD przeprowadzonego na terenie województwa świętokrzyskiego wynika, że w obu kohortach na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia eksperymentowania znajdują się marihuana i haszysz (12,9% wśród uczniów klas młodszych i 22,7% w starszej grupie), a na drugim leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza (14,7% wśród uczniów klas młodszych i 15,7% w starszej grupie). W dalszej kolejności znalazło się używanie leków przeciwbólowych w celu odurzenia się (8,3% wśród 15-16 latków oraz 7,1% wśród 17-18 latków), a na czwartym substancji wziewnych (7,2% wśród uczniów klas młodszych i 5% w starszej grupie). Zarówno wśród pierwszo jak i trzecioklasistów żadna inna substancja nie przekroczyła 3% rozpowszechnienia. Co najmniej dwuprocentowe rozpowszechnienie odnotowano w przypadku używania: grzybów halucynogennych (2,8%), kokainy (2,7%), LSD (2,7%), ecstasy (2,4%), amfetaminy (2,4%), metamfetaminy (2,1%) w młodszej kohorcie.

Porównanie wyników uzyskanych w województwie świętokrzyskim i w całym kraju nie pokazuje większych różnic w rozpowszechnieniu eksperymentowania z substancjami. Generalnie uczniowie z województwa świętokrzyskiego rzadziej używali narkotyków w porównaniu do rówieśników z populacji generalnej. Z wyjątkiem substancji wziewnych używanych przez 15-16 latków. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 33.

Tabela 33. Używanie substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu przez młodzież z województwa świętokrzyskiego i Polski.

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15- 16 lat)	Marihuana lub haszysz	12,9	16,9
	Substancje wziewne	7,2	6,7
	Leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza	14,7	17,9
	Leki przeciwbólowe w celu odurzenia się	8,3	9,9
	Amfetamina	2,4	4,2
	Metamfetamina	2,1	3,9
	LSD lub inne halucynogeny	2,7	4,0
	Crack	1,6	2,7
	Kokaina	2,7	3,7
	Relevin	1,1	1,7
	Heroina	1,6	2,7
	Ecstasy	2,4	3,8
	Grzyby halucynogenne	2,8	3,6

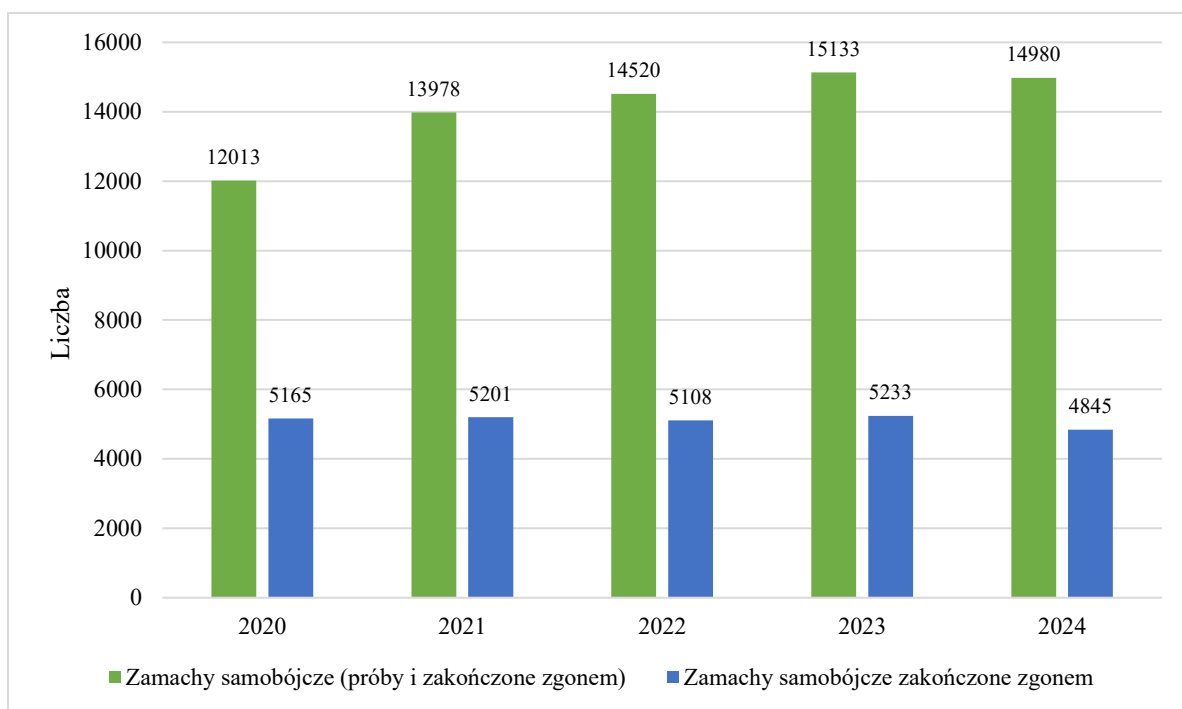
Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
	GHB	1,3	1,8
	Narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	2,0	3,4
	Alkohol razem z tabletkami	6,6	7,5
	Sterydy anaboliczne	1,7	4,2
	Alkohol razem z marihuana lub haszyszem	7,2	9,1
Starsza kohorta (17- 18 lat)	Marihuana lub haszysz	22,7	33,1
	Substancje wziewne	5,0	6,3
	Leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza	15,7	20,7
	Leki przeciwbólowe w celu odurzenia się	7,1	8,6
	Amfetamina	2,9	4,5
	Metamfetamina	2,4	3,7
	LSD lub inne halucynogeny	2,7	4,0
	Crack	1,8	2,0
	Kokaina	2,7	3,1
	Relevin	1,2	1,6
	Heroina	1,4	1,9
	Ecstasy	2,3	4,0
	Grzyby halucynogenne	2,9	4,0
	GHB	1,3	1,5
	Narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	1,2	2,3
	Alkohol razem z tabletkami	7,5	10,9
	Sterydy anaboliczne	2,4	3,1
	Alkohol razem z marihuana lub haszyszem	12,3	19,1

Źródło: Badanie ESPAD 2024.

4.4. Zachowania suicydalne

Według WHO na świecie każdego roku 727 000 osób odbiera sobie życie, a o wiele więcej osób podejmuje próby samobójcze. Każde samobójstwo jest tragedią, która wpływa na rodziny, społeczności i całe kraje oraz ma długotrwały wpływ na pozostawione osoby. Samobójstwa popełnianie są przez osoby we wszystkich grupach wiekowych. Samobójstwa w 2021 roku były trzecią najczęstszą przyczyną śmierci wśród 15-29-latków na całym świecie. Dokonywane są nie tylko w krajach o wysokich dochodach, ale są zjawiskiem globalnym występującym we wszystkich regionach świata⁸.

⁸ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/suicide>

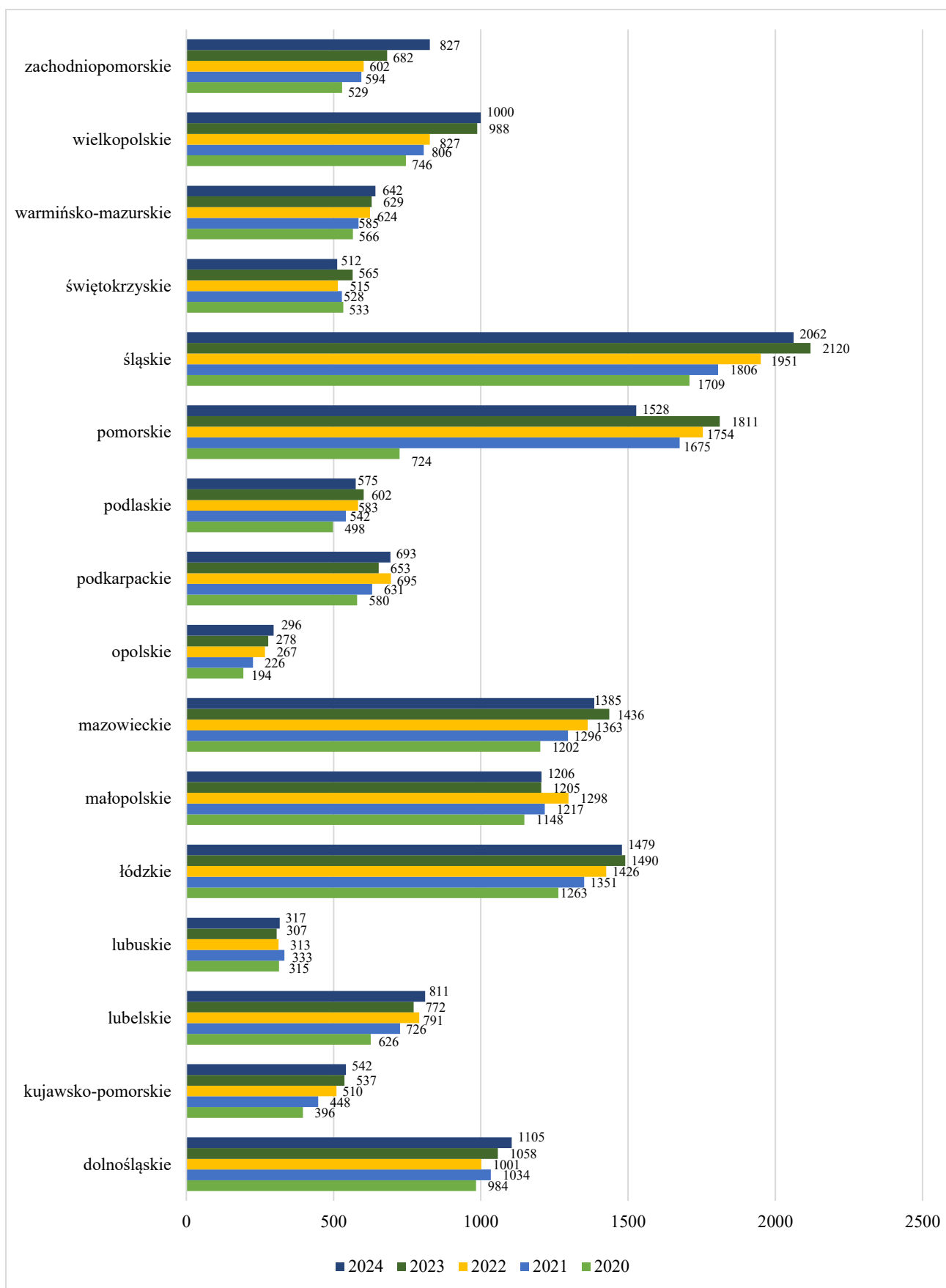

Wykres 15. Zamachy samobójcze oraz zamachy samobójcze zakończone zgonem w Polsce w latach 2020-2024.
Opracowanie na podstawie statystyk Policji: <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/63803,Zamachy-samobojcze-od-2017-roku.html>

W latach 2020-2024 w Polsce obserwowano wyraźny wzrost liczby zamachów samobójczych. W analizowanym okresie odnotowano wzrost o 24,70% ogólnej liczby takich zdarzeń. Jednocześnie liczba zamachów samobójczych zakończonych zgonem utrzymywała się na względnie stałym poziomie mieszcząc się w przedziale od 4 845 do 5 233 zgonów rocznie. Szczegółowe dane przedstawia wykres 15.

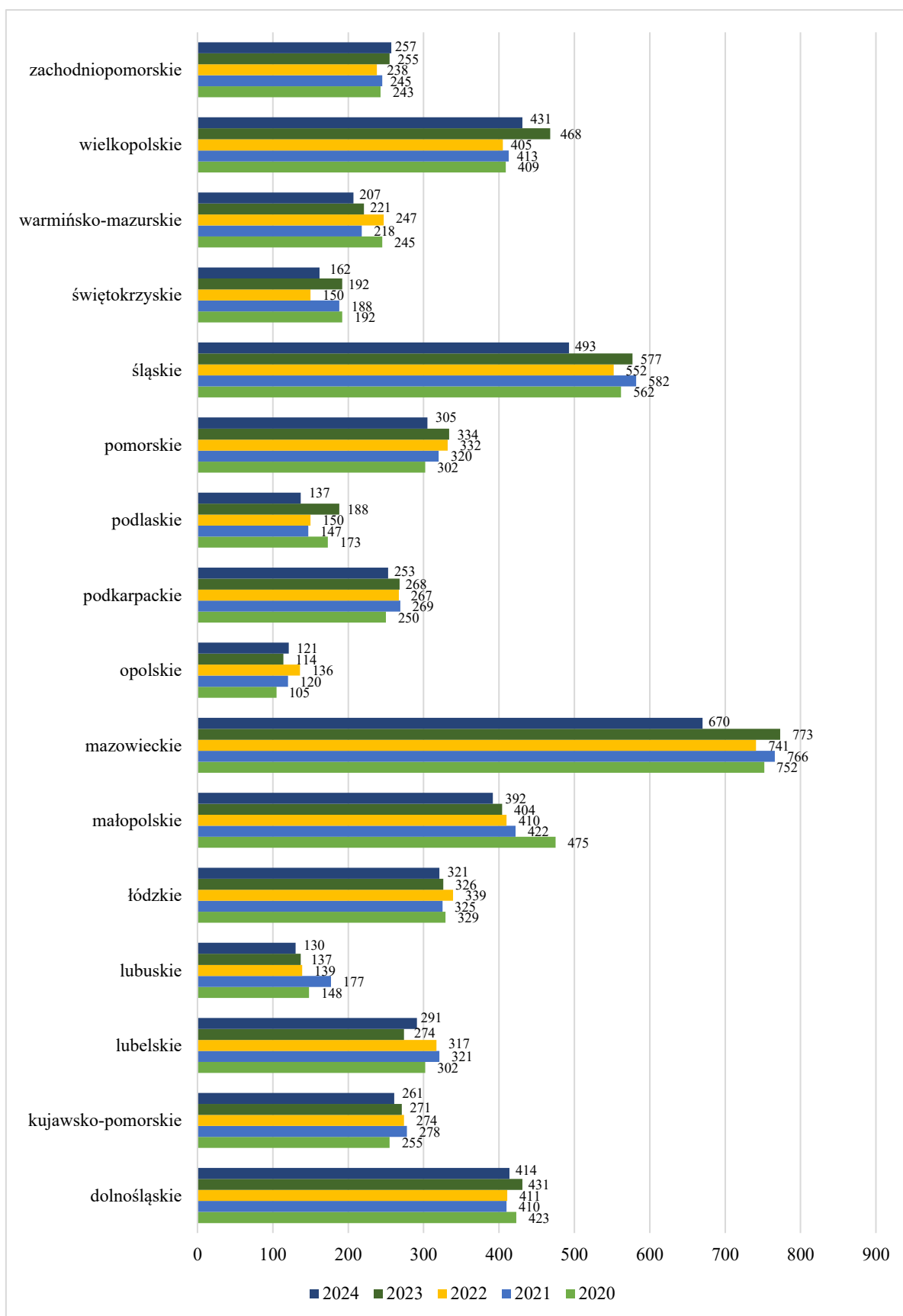
Największą liczbę zamachów samobójczych w analizowanym okresie odnotowano w województwach: śląskim, pomorskim, łódzkim i mazowieckim. Natomiast najniższe wartości zarejestrowano w województwach: opolskim, lubuskim oraz kujawsko-pomorskim.

W województwie świętokrzyskim liczba zamachów samobójczych w latach 2020- 2024 oscylowała od 512 do 565 przypadków rocznie. Szczegółowe dane przedstawia wykres 16.

Wykres 16. Zamachy samobójcze wg województw w latach 2020–2024.

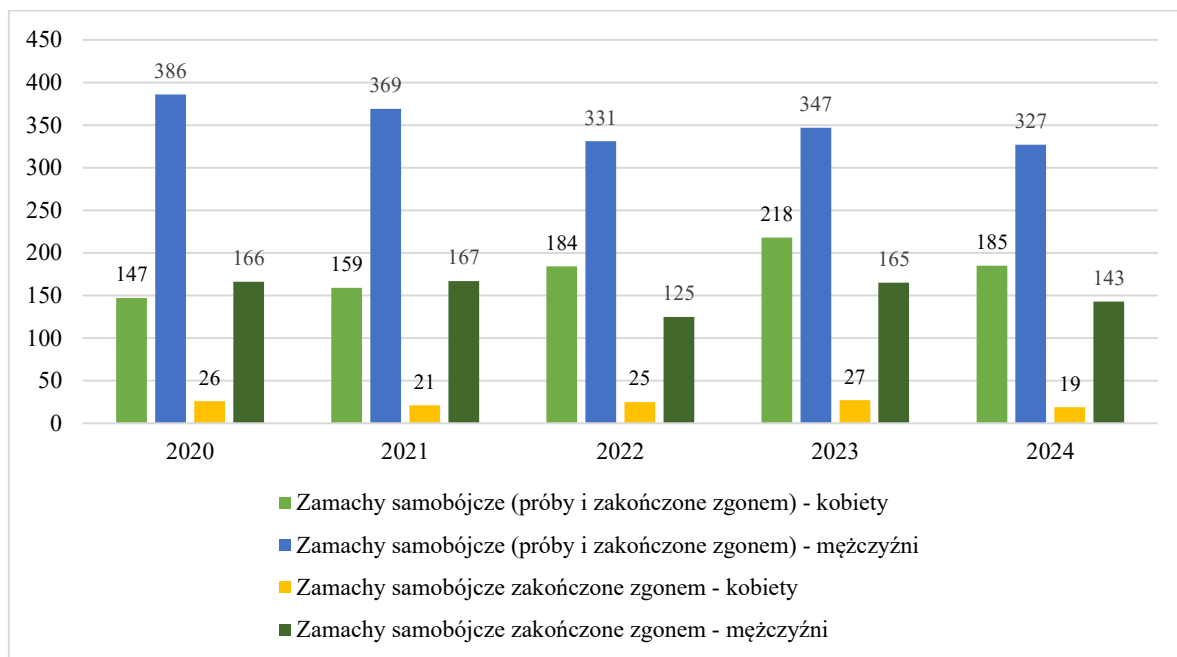
Opracowanie na podstawie statystyk Policji: <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/63803,Zamachy-samobojcze-od-2017-roku.html>

Wykres 17. Zamachy samobójcze zakończone zgonem wg województw w latach 2020–2024.

Opracowanie na podstawie statystyk Policji: <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/63803,Zamachy-samobojcze-od-2017-roku.html>

W latach 2020-2024 największą liczbę zamachów samobójczych zakończonych zgonem odnotowano w województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim. Z kolei najniższe wartości liczby zgonów z tego powodu zaobserwowano w województwach: opolskim, lubuskim, podlaskim i świętokrzyskim. W przypadku województwa świętokrzyskiego, liczba zgonów w wyniku zamachów samobójczych w analizowanym okresie wahała się od 150 do 192 przypadków rocznie. Szczegółowe dane przedstawia wykres 17.

Wykres 18. Zamachy samobójcze (próby oraz zakończone zgonem) oraz zamachy samobójcze zakończone zgonem w województwie świętokrzyskim w latach 2020–2024 wg płci.

Opracowanie na podstawie statystyk Policji: <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/63803,Zamachy-samobojcze-od-2017-roku.html>

W województwie świętokrzyskim 2020-2024 odsetek zamachów samobójczych dokonanych przez mężczyzn w porównaniu do kobiet utrzymywał się na stosunkowo wysokim poziomie i mieścił się w przedziale 61,42-72,42% wszystkich przypadków. Podobna tendencja dotyczyła zamachów samobójczych zakończonych – również w tej kategorii dominowali mężczyźni. Udział mężczyzn w ogólnej liczbie zgonów z powodu samobójstw w analizowanym okresie był bardzo wysoki. Odsetek ten wynosił od 83,33% do 88,27%. Szczegółowe dane przedstawia wykres 18.

Tabela 34. Zamachy samobójcze w podziale na grupy wiekowe w województwie świętokrzyskim w latach 2020–2024.

Rok	Grupa wiekowa																
	0-6	7-12	13-18	19-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
2020	0	0	36	46	54	50	66	49	37	38	43	44	27	15	10	6	12
2021	0	3	55	52	58	50	66	49	38	28	47	28	26	12	7	6	3
2022	0	3	84	48	46	41	45	58	48	27	28	31	17	17	4	12	6
2023	0	2	82	47	35	59	58	56	51	39	44	35	30	9	8	3	7
2024	0	4	77	55	33	41	48	50	40	48	28	22	28	14	12	7	5

Źródło: <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/63803,Zamachy-samobojcze-od-2017-roku.html>

Tabela 35. Zamachy samobójcze w latach 2020–2024 w województwie świętokrzyskim w podziale na powód popełnienia.

Rok	Powód popełnienia																	
	choroba psychiczna/ zaburzenie psychiczne*	choroba fizyczna*	nosicielstwo wirusa HIV/chory na AIDS*	trwale kalectwo*	nieporozumienia rodzinne/ przemoc w rodzinie*	mobbing, cybermobbing, znęcanie*	konflikt z osobami spoza rodziny*	zawód miłosny*	problemy w szkole lub pracy *	nagła utrata utrzymania*	złe warunki ekonomiczne/długi*	dokonanie przestępstwa lub wykroczenia*	niepożądana ciąża*	śmierć bliskiej osoby	zagrożenie lub utrata miejsca zamieszkania*	pogorszenie lub nagła utrata zdrowia*	inny niewymieniony powyżej*	Nieustalony*
2020	136	16	0	0	60	0	5	54	9	8	18	6	0	8	2	12	42	180
2021	122	12	0	0	69	0	6	59	12	6	14	3	1	14	1	14	36	179
2022	141	5	0	1	55	2	4	64	16	5	9	1	0	9	1	11	29	185
2023	178	7	0	3	58	0	4	57	13	5	11	3	0	11	0	8	30	201
2024	148	8	0	2	42	0	4	56	11	5	8	2	2	8	1	6	33	191

Źródło: <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/63803,Zamachy-samobojcze-od-2017-roku.html>

Analizie poddano również wiek osób, które dokonywały zamachów samobójczych. Dane z lat 2020-2024 wskazują na wyraźne zróżnicowanie zamachów samobójczych w zależności od wieku. Największe natężenie zamachów samobójczych w analizowanym okresie obserwowano wśród osób w wieku:

- 13-18 lat,
- 35-39 lat,
- 40-44 lata,
- 19-24 lata.

Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 34.

W analizie zamachów samobójczych wzięto pod uwagę również powód popełnienia czynu. W okresie 2020–2024 w województwie świętokrzyskim największa ilość zamachów samobójczych była popełniona z przyczyn nieustalonych. Wśród zdefiniowanych przyczyn zamachów samobójczych w omawianym okresie wymienia się kolejno:

- 1) chorobę psychiczną/zaburzenie psychiczne,
- 2) zawód miłosny,
- 3) nieporozumienia rodzinne/przemoc w rodzinie.

Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 35.

4.5. Nadwaga i otyłość

Choroba otyłościowa (ICD-10: E66) jest złożoną chorobą przewlekłą bez tendencji do samoistnego ustępowania, która manifestuje się jako nieprawidłowe lub nadmierne nagromadzenie tkanki tłuszczowej w organizmie w wyniku utrzymującego się przez dłuższy czas dodatniego bilansu energetycznego, tj. stanu, w którym podaż energii przewyższa wydatek energetyczny⁹.

Od 1990 r. choroba otyłościowa wśród dorosłych wzrosła ponad dwukrotnie, a u nastolatków aż czterokrotnie. W 2022 r. 2,5 mld dorosłych, w tym również młodzież od 18. r.ż. miała nadwagę. Wśród nich 890 mln borykało się z problemem otyłości. W 2022 r. 37 mln dzieci poniżej 5. r.ż. miało nadwagę. Ponad 390 mln dzieci i młodzieży w wieku od 5 do 19 lat miało nadmierną masę ciała, w tym 160 mln cierpiało na otyłość. Częstość występowania nadwagi oraz otyłości u dzieci wzrosła dramatycznie w odniesieniu

⁹ Stanowisko Polskiego Towarzystwa Leczenia Otyłości. Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u chorych na otyłość 2024. Medycyna Praktyczna – Wydanie Specjalne, wrzesień 2024.

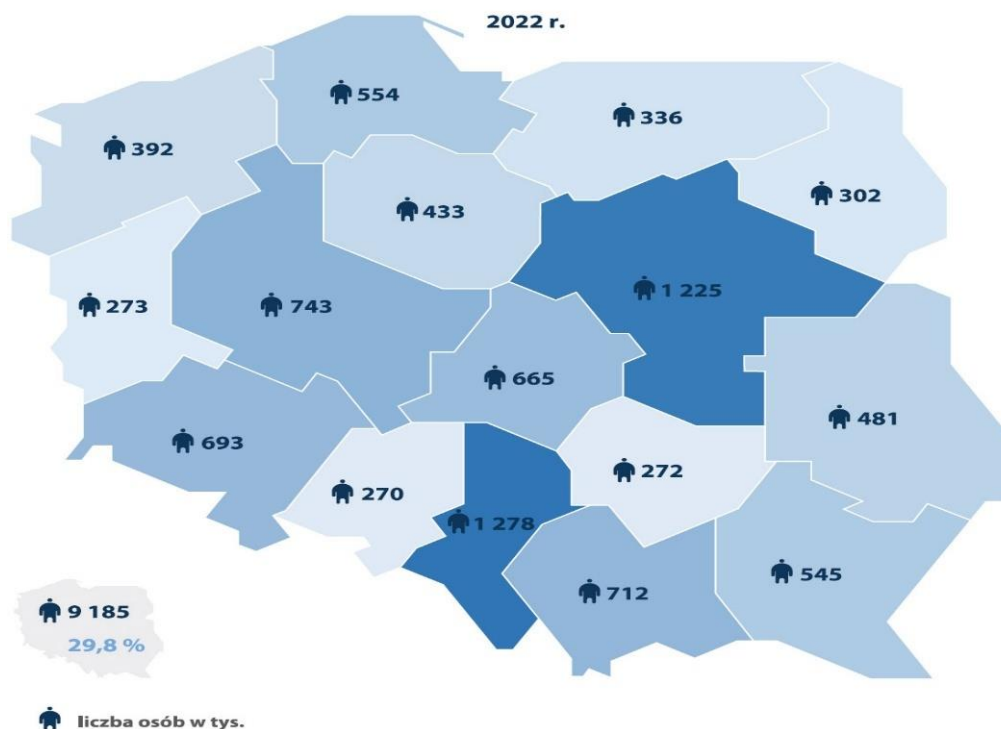
do 1990 r. – wtedy było to zaledwie 8%, a w 2022 r. 20%. Nadal obserwuje się coraz większy wzrost tego problemu wśród osób młodych, w 2022 r. nadwagę miało 19% dziewczynek i 21% chłopców. Oszacowano, że do 2035 r. nadwagą oraz otyłością może być dotknięte ponad 4 mld ludzi na całym świecie, w porównaniu do 2,6 mld w 2020 r. Odzwierciedla to wzrost z 38% populacji na świecie w 2020 r. do ponad 50% w 2035 r.¹⁰

Zgodnie ze statystykami opublikowanymi w 2021 roku przez Główny Urząd Statystyczny w 2019 roku, w porównaniu z poprzednimi latami, w Polsce wzrósł odsetek osób z nadmierną masą ciała. Nadmierną masę ciała (nadwagę lub otyłość) w 2019 roku miało 57% dorosłych mieszkańców Polski, podczas gdy w 2014 roku nieco ponad 53%. W ciągu tych lat populacja dorosłych mężczyzn z nadwagą lub otyłością wzrosła o 3%. W 2019 roku niemal 65% ogółu mężczyzn miało nadmierną masę ciała (około 46% miało nadwagę, a niecałe 20% otyłość). Populacja dorosłych kobiet z nadwagą lub otyłością w 2019 roku także się zwiększyła o ponad 3% w porównaniu z 2014 rokiem. Niemal 49% ogółu dorosłych kobiet miało nadmierną masę ciała (ponad 31% miało nadwagę, a niemal 18% - otyłość). Niedowagę natomiast odnotowano u ponad 4% kobiet i niespełna 2% mężczyzn.

Z kolei z szacunków Najwyższej Izby Kontroli, wynika, że w Polsce na otyłość choruje ok. 9 mln (29,8%) dorosłych osób. Jak podaje NFZ, w latach 2020-2022 w POZ i AOS z tego powodu w naszym kraju było leczonych prawie 800 tys. pacjentów, którym udzielono łącznie 2,2 mln świadczeń. Z wyżej przywołanych danych wynika, że udział procentowy dorosłych pacjentów POZ z otyłością w odniesieniu do pacjentów którym sprawdzano masę ciała i wzrost w 2022 roku był największy w województwach: opolskim (35,6%), śląskim (34,5%) oraz lubuskim (34,2%). Tymczasem najniższym odsetkiem cechowały się województwa: małopolskie (25,8%), kujawsko-pomorskie (26,4%) oraz wielkopolskie (26,5%). W 2022 r. w województwie świętokrzyskim żyło około 272 tys. osób z otyłością. Jednocześnie udział procentowy dorosłych pacjentów POZ z otyłością w odniesieniu do pacjentów którym sprawdzano masę ciała i wzrost w 2022 roku w naszym województwie wynosił 27,9% populacji. Szczegółowe dane NIK przedstawiono na rycinach 4 i 5.

¹⁰ Raport. Nadwaga i otyłość – globalny problem. Farmacja praktyczna 3/2024.

Liczba dorosłych Polaków chorych na otyłość w 2022 r. (w tys.);
wyliczenia na potrzeby kontroli NIK

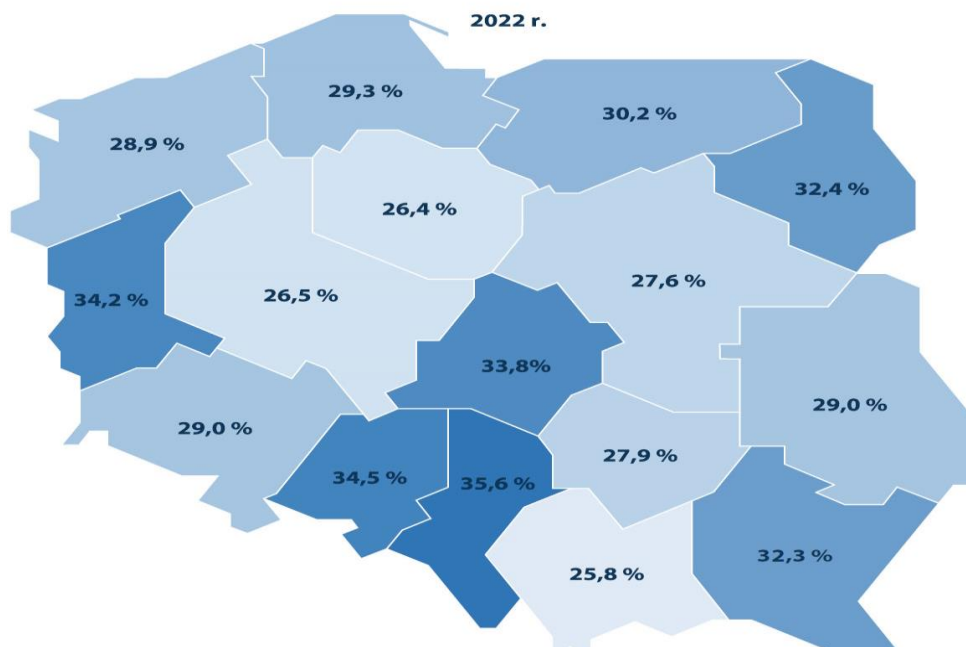

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie danych uzyskanych z Ministerstwa Zdrowia.

Rycina 4. Liczba dorosłych Polaków chorych na otyłość w 2022 r. (w tys.).

Źródło: NIK.

Udział procentowy dorosłych pacjentów POZ z otyłością, w odniesieniu do pacjentów, których sprawozdano masę ciała i wzrost w 2022 r.; wyliczenia na potrzeby kontroli NIK

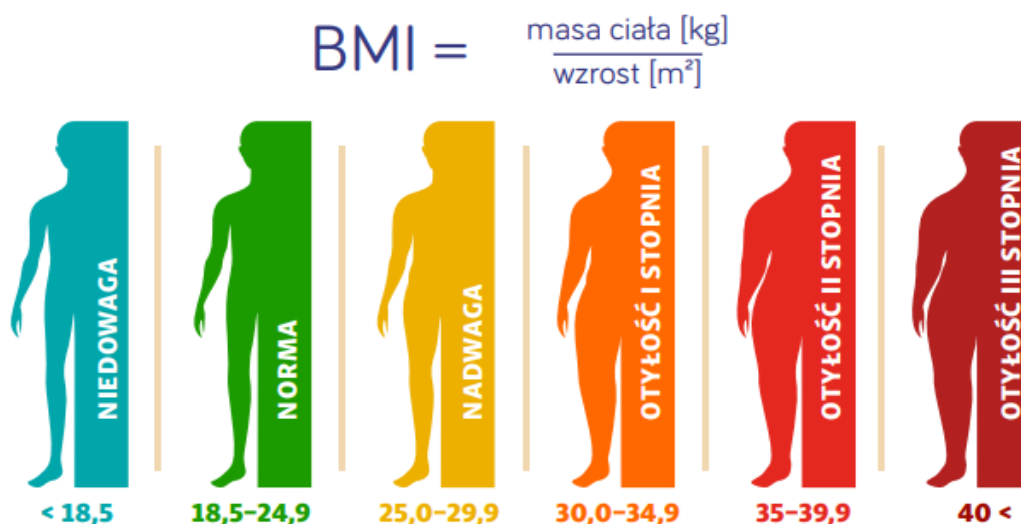

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie danych NFZ.

Rycina 5. Udział procentowy dorosłych pacjentów POZ z otyłością w odniesieniu do pacjentów którym sprawdzano masę ciała i wzrost w 2022 r.

Źródło: NIK.

Pomimo, że nie znaleziono ogólnodostępnych szczegółowych danych dotyczących rozpowszechnienia nadwagi i otyłości w populacji województwa świętokrzyskiego, każda osoba może samodzielnie ocenić swoją masę ciała pod kątem występowania tych zaburzeń korzystając z prostych metod. Najprostszym narzędziem do rozpoznania otyłości jest wyliczenie wskaźnika oceny masy ciała BMI (*ang. Body Mass Index*) na podstawie aktualnej masy ciała i wysokości ciała.

Rycina 6. Wskaźnik BMI i jego interpretacja.

Źródło: <https://diety.nfz.gov.pl/porady/zdrowe-nawyki/vademecum-zdrowego-odchudzania>

Drugim sposobem jest określenie wskaźnika WHR (*ang. Waist-to-Hip Ratio*), oszacowanego na podstawie obwodu talii i obwodu bioder.

$$WHR = \frac{\text{Obwód talii (cm)}}{\text{Obwód bioder (cm)}}$$

Rycina 7. Wzór do obliczenia wskaźnika WHR.

Źródło: <https://bmi22.pl/whr>

Interpretacja wyniku dla populacji ogólnej:
Kobiety $WHR \geq 0,8$ - otyłość brzuszna (androidalna),
Mężczyźni $WHR \geq 1$ - otyłość brzuszna (androidalna).

Warto pamiętać, że powyżej opisane metody nie są idealnymi wskaźnikami do rozpoznawania nadwagi i otyłości. Przykładem błędu mogą być pomiary u kobiet w ciąży lub sportowców. Stosowanie tych wskaźników przy rozbudowanej masie mięśniowej nie jest

miarodajne. Z tego powodu w celu oceny stanu odżywienia wykonuje się bardziej specjalistyczne badania.

Otyłość nie jest wyłącznie problemem estetycznym, ale przede wszystkim chorobą, która stanowi istotne zagrożenie dla zdrowia i życia. Jest czynnikiem ryzyka rozwoju wielu chorób przewlekłych m.in.:

- chorób układu sercowo-naczyniowego (zawał serca, udar mózgu),
- cukrzycy typu 2,
- hiperlipidemii,
- nadciśnienia tętniczego,
- stłuszczenia wątroby,
- niektórych nowotworów.

Poza szeregiem negatywnych skutków otyłości w wymiarze zdrowotnym i ekonomicznym istnieją też skutki społeczne i psychologiczne:

- różnice w jakości relacji z partnerami życiowymi, przyjaciółmi i współpracownikami,
- dyskryminacja ze strony pracodawców, którzy postrzegają osoby chorujące na otyłość jako pracowników „leniwych” i o niższych kwalifikacjach,
- dyskryminacja przez personel medyczny, który uważa osoby z otyłością za bardziej uciążliwe,
- zwiększony odsetek zaburzeń psychicznych, zwłaszcza zaburzeń lękowych, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn,
- zwiększone ryzyko niskiej samooceny, zaburzeń nastroju, zaburzeń,
- motywacji, problemów z jedzeniem, upośledzonego obrazu ciała,
- problemy z komunikacją interpersonalną, co może bezpośrednio i/lub pośrednio pogarszać jakość życia^{11,12}.

4.6. Poziom aktywności fizycznej

Regularna aktywność fizyczna jest kluczowym czynnikiem ochronnym w zapobieganiu i leczeniu chorób niezakaźnych, takich jak choroby układu krążenia, cukrzyca typu 2 i szereg nowotworów. Aktywność fizyczna jest również korzystna dla zdrowia psychicznego, w tym

¹¹ Pawluk I, Gosa P, Jodkiewicz M, i in. Nadwaga i otyłość małymi krokami do zdrowia. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy. Warszawa 2022.

¹² Choroba otyłościowa – wyzwania społeczne, kliniczne i ekonomiczne. Warszawa 2024.

zapobiega osłabieniu funkcji poznawczych oraz objawom depresji i lęku; jak również może przyczynić się do utrzymania prawidłowej masy ciała i ogólnego dobrego samopoczucia. Globalne szacunki wskazują, że 27,5% dorosłych i 81% młodzieży nie spełnia zaleceń WHO dotyczących aktywności fizycznej¹³.

Ministerstwo Sportu i Turystyki prowadzi od 2014 roku cykliczne badanie poziomu aktywności fizycznej mieszkańców Polski. Celem badania było rozpoznanie, jaka część Polaków spełnia rekomendacje WHO dotyczące zalecanej dawki podejmowanej aktywności fizycznej pozytywnie wpływającej na zdrowie. Przyjmuje się, że osoby spełniające rekomendacje WHO, to osoby, które podejmują wysiłki:

- umiarkowane, minimum 150 minut tygodniowo lub
- intensywne, minimum 75 minut tygodniowo lub
- ekwiwalent kombinacji wysiłków umiarkowanych i intensywnych

Natomiast za aktywność fizyczną podejmowaną regularnie przyjmuję się wysiłek fizyczny podejmowany zgodnie z rekomendacjami WHO oraz:

- dla aktywności umiarkowanej wysiłek podejmowany co najmniej 5 dni w tygodniu,
- dla aktywności intensywnej od 3 do 4 dni w ciągu całego tygodnia,
- w przypadku kombinacji dwóch rodzajów aktywności: wysiłek fizyczny podejmowany łącznie minimum 3 dni.

W 2024 roku odsetek Polaków w wieku 15-69 lat, którzy spełniali normy dotyczące poziomu aktywności fizycznej w czasie wolnym (nie uwzględniając spacerowania) rekomendowane przez Światową Organizację Zdrowia kształtował się na poziomie 34%. Jeśli dodatkowo uwzględnimy regularną aktywność związaną z jazdą na rowerze w celu przemieszczania się, odsetek Polaków w wieku 15-69 lat, którzy spełniają normy WHO wzrasta do 38%. Mężczyźni nieco częściej niż kobiety spełniali normy WHO w zakresie aktywności fizycznej wykonywanej w czasie wolnym (bez spacerowania).

Wśród Polaków powyżej 15. roku życia 64% regularnie podejmuje aktywność fizyczną w celu przemieszczania się. W tym celu 61% chodzi pieszo, a 4% jeździ na rowerze. Regularne spacerowanie w czasie wolnym deklaruje 27% badanych. Nie zaobserwowano istotnych statystycznie różnic pomiędzy kobietami a mężczyznami w przypadku chodzenia i spacerów. Natomiast mężczyźni częściej niż kobiety przemieszczają się rowerem. Odsetek osób w wieku 15-69 lat spełniających kryteria Światowej Organizacji Zdrowia z uwzględnieniem dwóch rodzajów

¹³ Wytyczne WHO dotyczące aktywności fizycznej i siedzącego trybu życia. World Health Organization 2021

aktywności fizycznej – tej w czasie wolnym oraz aktywności związanej z przemieszczaniem się (pieszo oraz rowerem) wynosiła 89%.

Aktywność fizyczna może być podejmowana regularnie lub od czasu do czasu. Odsetek osób, które regularnie podejmują aktywność fizyczną w czasie wolnym kształtował się na poziomie 57%¹⁴.

Niestety nie znaleziono ogólnodostępnych szczegółowych danych dotyczących poziomu aktywności fizycznej w populacji województwa świętokrzyskiego.

4.7. Spożycie warzyw i owoców

W ramach zadań realizowanych w Narodowym Programie Zdrowia, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - PZH opracował nowe „Zalecenia zdrowego żywienia”. Materiał po raz pierwszy zaprezentowano 17 października 2020 roku podczas wydarzenia online – V Narodowego Kongresu Żywnościowego. Zalecenia zdrowego żywienia w sposób prosty i przejrzysty zilustrowano graficznie w postaci talerza pełnego różnorodnych produktów, który symbolizuje zalecane proporcje poszczególnych grup produktów w całodziennej diecie (rycina 8). Zgodnie z przedmiotowymi zaleceniami w diecie Polaków powinny dominować warzywa i owoce – powinny stanowić połowę tego co jemy. Badania wykazują, że duże spożycie warzyw i owoców znacząco zmniejsza ryzyko zachorowania na nowotwory złośliwe i choroby sercowo-naczyniowe (nadciśnienie tętnicze, udary mózgu, zawały serca), a także wiele innych przewlekłych chorób m.in. cukrzycę i otyłość. Minimalne spożycie dzienne to 400g warzyw i owoców, ale im więcej tym lepiej, z zachowaniem proporcji więcej warzyw niż owoców¹⁵.

¹⁴ Ministerstwo Sportu i Turystyki. Poziom aktywności fizycznej Polaków 2024. Raport z badania ilościowego dla Ministerstwa Sportu i Turystyki.

¹⁵ Narodowe Centrum Edukacji Żywnościowej: <https://ncez.pzh.gov.pl/abc-zywienia/talerz-zdrowego-zywienia/>

Rycina 8. Talerz zdrowego żywienia.

Źródło: <https://ncez.pzh.gov.pl/abc-zywienia/talerz-zdrowego-zywienia/>

Tabela 36. Przeciętne miesięczne spożycie owoców i warzyw w Polsce i województwie świętokrzyskim w latach 2020–2023 [os./kg]

Rok	Województwo świętokrzyskie		Polska	
	owoce	warzywa	owoce	warzywa
2020	3,53	8,57	3,86	7,72
2021	3,45	7,75	3,95	7,43
2022	3,24	7,80	3,58	7,13
2023	3,40	7,18	3,71	6,94

Źródło: GUS.

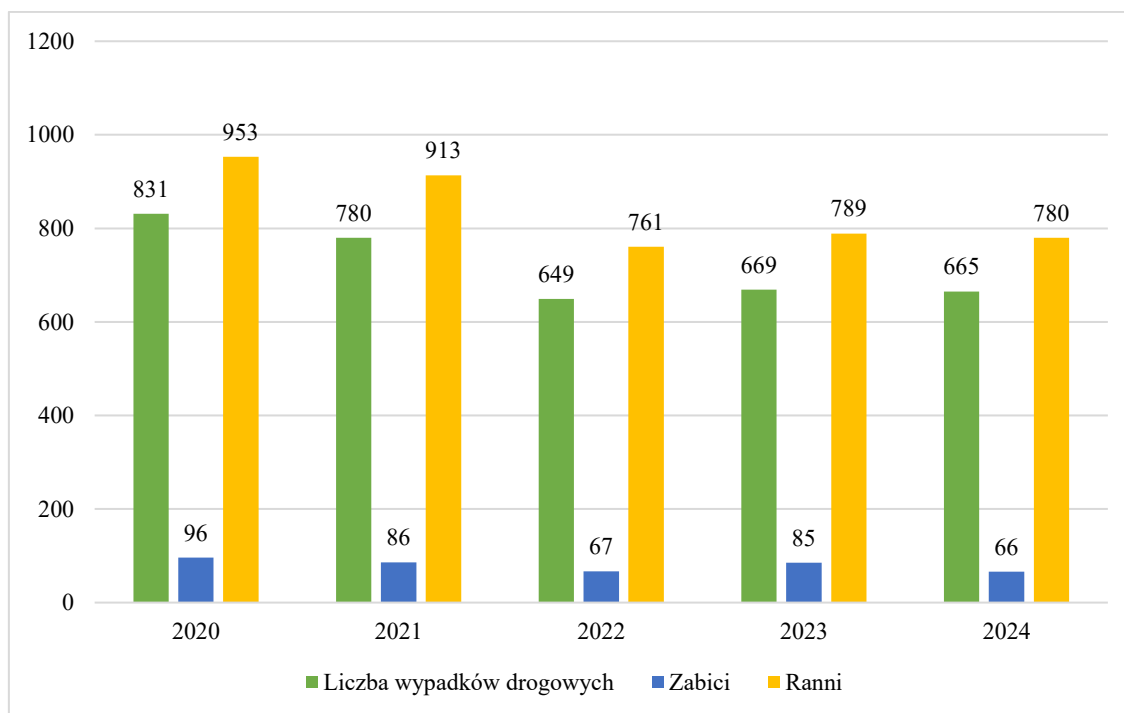
Przeciętne miesięczne spożycie owoców przez mieszkańców województwa świętokrzyskiego było niższe niż średnia dla Polski. W latach 2020-2023 mieszkańiec naszego województwa przeciętnie spożywał od 3,24 do 3,53 kg owoców miesięcznie, podczas gdy średnia dla Polski kształtowała się w przedziale od 3,58 do 3,95 kg. W analizowanym okresie zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w Polsce zaobserwowano zmniejszenie spożycia owoców.

W odniesieniu do spożycia warzyw zaobserwowaną przeciwną tendencję. Mieszkańcy województwa charakteryzowali się wyższym spożyciem warzyw niż średnia dla Polski. Przeciętne miesięczne spożycie warzyw w naszym regionie wynosiło od 7,18 do 8,57 kg,

natomiast dla Polski od 6,94 do 7,72 kg. Podobnie jak w przypadku owoców, w latach 2020- 2023 odnotowano zmniejszenie przeciętnego miesięcznego spożycia warzyw wśród mieszkańców województwa świętokrzyskiego, jak i w skali kraju. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 36.

4.8. Wypadki drogowe

Wypadki drogowe stanowią jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla zdrowia i życia uczestników ruchu drogowego. Pomimo postępu technologicznego, rozwoju infrastruktury oraz kampanii społecznych promujących bezpieczeństwo, każdego roku dochodzi do tysięcy zdarzeń drogowych, niosących ze sobą tragiczne konsekwencje.

Wykres 19. Liczba wypadków drogowych oraz ich skutki w województwie świętokrzyskim w latach 2020- 2024.
Opracowanie na podstawie danych Komendy Głównej Policji zawartych w raportach „Wypadki drogowe w Polsce” z lat 2020-2024.

W latach 2020-2022 w województwie świętokrzyskim odnotowano spadek liczby wypadków drogowych. Natomiast w latach 2022-2024 liczba tych zdarzeń utrzymywała się na względnie stałym poziomie wynoszącym od 649 do 665 wypadków rocznie.

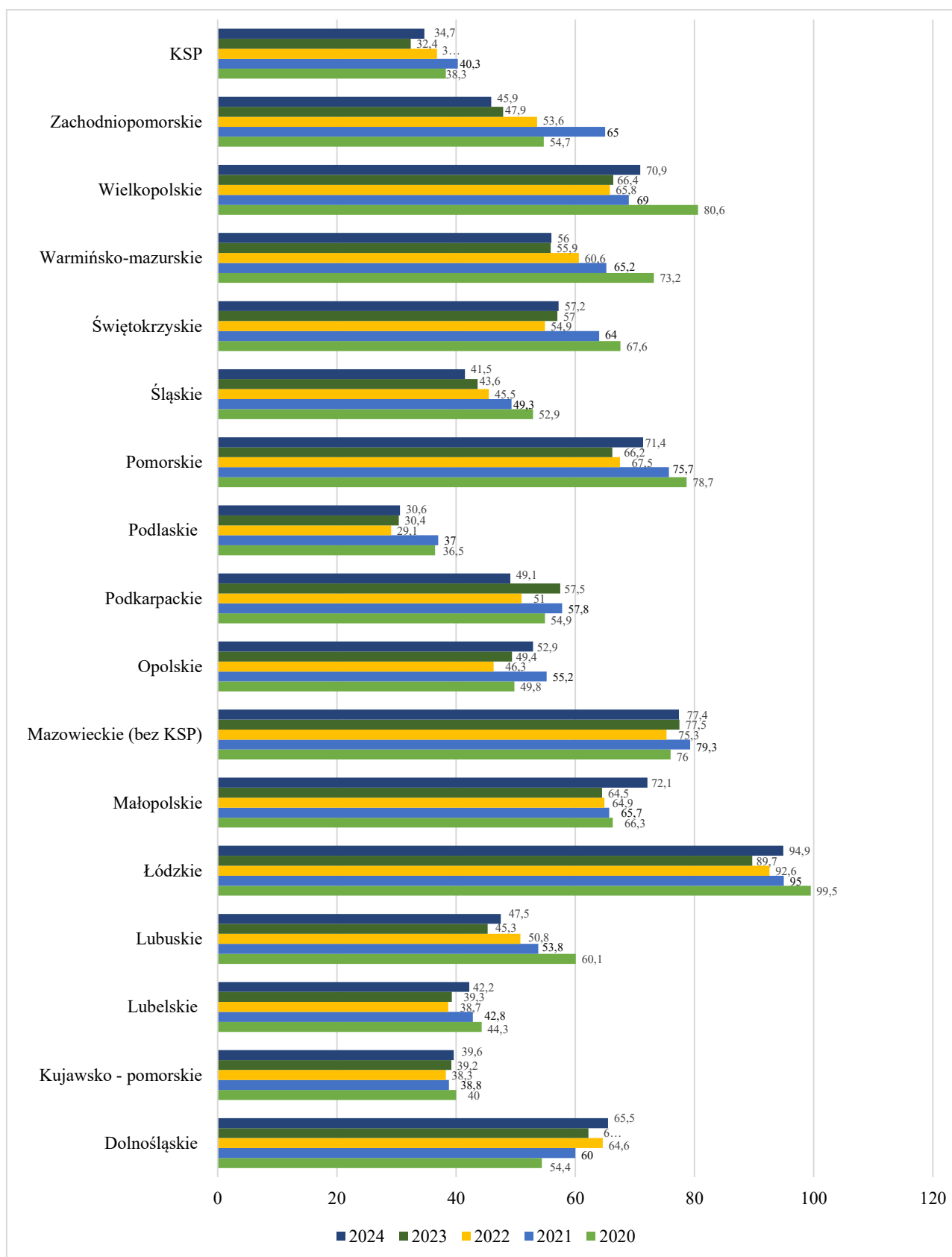
Podobną tendencję zaobserwowano w przypadku liczby osób rannych i liczby ofiar śmiertelnych. W latach 2020-2022 zaobserwowano spadek liczb osób rannych, natomiast od 2022 roku liczby te kształtowały się na podobnym poziomie, tj. w granicach

761- 780 rannych. Liczba ofiar śmiertelnych również utrzymywała się na porównywalnym poziomie, mieszcząc się w przedziale rocznie i 66-85 osób rocznie. Szczegółowe dane przedstawia wykres 19.

Z kolei w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w latach 2020-2024 najmniej wypadków odnotowano: w województwie podlaskim, na terenie miasta Warszawy oraz w województwie kujawsko-pomorskim. Tymczasem w analizowanym okresie największą liczbę wypadków odnotowano w województwach: łódzkim, mazowieckim oraz pomorskim. W województwie świętokrzyskim liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców wahała się w przedziale od 54,9 do 67,6. Szczegółowe dane przedstawia wykres 20.

Ponadto po analizie publikacji Komendy Głównej Policji pt. „Wypadki drogowe w Polsce w 2024 roku” należy stwierdzić, że w Polsce w 2024 roku:

- 1) podobnie jak w poprzednich latach, 91,2% wszystkich wypadków powstawało z winy kierujących,
- 2) z winy pieszych powstało 4,5% wszystkich wypadków,
- 3) głównymi przyczynami wypadków z winy kierujących było:
 - nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu – 5 169 wypadków,
 - niedostosowanie prędkości do warunków ruchu – 4 269 wypadków,
 - nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu na przejściu dla pieszych – 2 301 wypadków.
- 4) sprawcami wypadków najczęściej byli mężczyźni – kierujący pojazdami, którzy spowodowali 73,0%,
- 5) najwięcej wypadków kierujący spowodowali w maju – 2 010 (10,2% ogółu wypadków spowodowanych przez kierujących),
- 6) najwięcej osób zginęło z winy kierujących w październiku – 171 (10,5%).
- 7) najczęstszą przyczyną wypadków z winy pieszych było:
 - wejście na jezdnię bezpośrednio przed jadącym pojazdem – 449 wypadków (tj. 46,2% wszystkich wypadków spowodowanych przez pieszych),
 - przekraczanie jezdni w miejscu niedozwolonym – 136 wypadków (14,0%),
 - wejście na jezdnię przy czerwonym świetle – 122 wypadki (12,6%),
 - wejście na jezdnię zza pojazdu, przeszkody – 109 wypadków (11,2%).

Wykres 20. Liczba wypadków drogowych wg województw w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w latach 2020- 2024.

Opracowanie na podstawie danych Komendy Głównej Policji zawartych w raportach „Wypadki drogowe w Polsce” z lat 2020-2024.

4.9. Wnioski

W latach 2020-2024 na terenie województwa świętokrzyskiego:

1. Napoje alkoholowe pozostawały najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby picia alkoholu deklarowało 67% badanych uczniów z województwa świętokrzyskiego z młodszej kohorty (Polska – 72,9%) i 88,9% uczniów starszej (Polska 91,3%).
2. Palenie tytoniu cechowało się niższym rozpowszechnieniem niż spożywanie alkoholu.
3. Odnotowano wzrost przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe, zarówno w regionie jaki i w całej Polsce.
4. Najczęściej eksperymentowano z marihuaną i haszyszem, następnie z lekami uspokajającymi i nasennymi bez recepty, lekami przeciwbólowymi stosowanych w celach odrzucających oraz substancjami wziewnymi.
5. Liczba zamachów samobójczych oscylowała w przedziale od 512 do 565 przypadków rocznie.
6. Liczba zgonów w wyniku zamachów samobójczych wahała się od 150 do 192 przypadków rocznie.
7. Zamachy samobójcze zdecydowanie częściej dotyczyły mężczyzn.
8. Największe natężenie zamachów samobójczych występowało w grupach wiekowych: 13- 18 lat, 35-39 lat, 40-44 lata oraz 19-24 lata.
9. Najczęściej wskazywanymi przyczynami zamachów samobójczych były choroby i zaburzenia psychiczne, zawody miłosne oraz nieporozumienia rodzinne i przemoc w rodzinie.
10. Populacja osób z otyłością wyniosła około 272 tysiące. Odsetek dorosłych pacjentów POZ z otyłością w odniesieniu do pacjentów którym sprawdzano masę ciała i wzrost w 2022 roku wynosił 27,9% populacji.
11. Przeciętne miesięczne spożycie owoców przez mieszkańców województwa świętokrzyskiego było niższe niż średnia krajowa.
12. Przeciętne miesięczne spożycie warzyw przewyższało średnią dla Polski.
13. Mieszkańcy województwa charakteryzowali się wyższym spożyciem warzyw niż średnia dla Polski.

14. W latach 2020-2022 w województwie świętokrzyskim odnotowano spadek liczby wypadków drogowych. Natomiast w latach 2022-2024 liczba ta ustabilizowała się na poziomie 649-665 wypadków rocznie.
15. Liczba ofiar śmiertelnych w wyniku wypadków drogowych utrzymywała się na zbliżonym poziomie, wynoszącym od 66 do 85 zgonów rocznie.
16. Wskaźnik liczby wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców wahał się w przedziale od 54,9 do 67,6.

5. Analiza struktury leczonych ambulatoryjnie i hospitalizacji w województwie świętokrzyskim

Analiza struktury leczonych ambulatoryjnie i hospitalizacji stanowi istotny element oceny stanu zdrowia mieszkańców oraz funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej w regionie. Pozwala m.in. określić, jakie schorzenia najczęściej wymagają interwencji medycznej, zarówno w formie leczenia ambulatoryjnego, jak i w warunkach szpitalnych. Dane te odzwierciedlają skalę potrzeb zdrowotnych populacji, obciążenie placówek ochrony zdrowia oraz wskazują obszary, w których konieczne może być wzmocnienie działań profilaktycznych lub organizacyjnych.

5.2. Podstawowa opieka zdrowotna

Podstawowa opieka zdrowotna (POZ) stanowi miejsce pierwszego kontaktu świadczeniobiorcy, z systemem ochrony zdrowia, z wyłączeniem sytuacji, w których świadczeniobiorca znajduje się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego lub udzielane są mu świadczenia ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, w ramach którego jest zapewniony dostęp do profilaktycznych, diagnostycznych, leczniczych, pielęgnacyjnych oraz rehabilitacyjnych świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych¹⁶.

Tabela 37. Liczba porad udzielonych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w podstawowej opiece zdrowotnej w latach 2020-2023 województwie świętokrzyskim.

Rok	Udzielone porady		
	dzieciom i młodzieży do lat 18	osobom w wieku 65 lat i więcej	razem
2020	677 356	1 993 709	4 945 293
2021	813 289	2 063 942	5 295 061
2022	981 622	2 079 240	5 506 237
2023	991 943	2 149 942	5 516 514

Opracowanie na podstawie: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach. Sytuacja zabezpieczenia opieki zdrowotnej w województwie świętokrzyskim za lata 2020-2023.

W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim obserwowano wzrost liczby udzielanych porad w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej o 11,55%. W każdym roku analizowanego okresu około 40% wszystkich porad dotyczyło pacjentów w wieku 65 lat i więcej. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 37.

¹⁶ Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (t.j. Dz.U.2025.515).

W populacji dzieci i młodzieży do 18 roku życia najczęściej rozpoznawane schorzenia różniły się w zależności od wieku pacjentów. Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie wg lat i grup wiekowych:

1) **2020 rok** – liczba rozpoznanych schorzeń ogółem: **38 819**

- **0-4 lata:** alergie (2 911), niedokrwistość (591) oraz zaburzenia rozwoju (485),
- **5-9 lat:** alergie (3 696), zniekształcenia kręgosłupa (1 431), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (1 112) oraz otyłość (842),
- **10-14 lat:** alergie (3 414), zniekształcenia kręgosłupa (2 995), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (2 146) oraz otyłość (1 030),
- **15-18 lat:** zniekształcenia kręgosłupa (2 290), alergie (1 874), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (1 624) oraz otyłość (1 030).

2) **2021 rok** – liczba rozpoznanych schorzeń ogółem: **40 526**

- **0-4 lata:** alergie (3 901), zaburzenia rozwoju (699) oraz niedokrwistość (694),
- **5-9 lat:** alergie (4 193), zniekształcenia kręgosłupa (1 481), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (988) oraz otyłość (772),
- **10-14 lat:** alergie (3 349), zniekształcenia kręgosłupa (2 920), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (1 732) oraz otyłość (1 427),
- **15-18 lat:** zniekształcenia kręgosłupa (2 213), alergie (1 785), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (956) oraz otyłość (952).

3) **2022 roku rok** – liczba rozpoznanych schorzeń ogółem: **39 994**

- **0-4 lata:** alergie (3 694), zaburzenia rozwoju (707) oraz niedokrwistość (648),
- **5-9 lat:** alergie (4 048), zniekształcenia kręgosłupa (1 254), otyłość (769) oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (716),
- **10-14 lat:** alergie (3 015), zniekształcenia kręgosłupa (2 502), otyłość (1 457) oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (1 370),
- **15-18 lat:** zniekształcenia kręgosłupa (1 967), alergie (1 418), oraz otyłość (960) oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (826).

4) **2023 rok** – liczba rozpoznanych schorzeń ogółem: **36 998**

- **0-4 lata:** alergie (3 341), zaburzenia rozwoju (733), wady rozwojowe (597) oraz niedokrwistość (584),
- **5-9 lat:** alergie (4 060), zniekształcenia kręgosłupa (940), zaburzenia rozwoju (701) oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (638),

- **10-14 lat:** alergie (2 843), zniekształcenia kręgosłupa (2 030), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (1 299) oraz otyłość (1 269),
- **15-18 lat:** zniekształcenia kręgosłupa (1 622), alergie (1 480), oraz otyłość (994) oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (889).

Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 38.

Tabela 38. Liczba schorzeń rozpoznanych u dzieci i młodzieży objętych opieką czynną przez lekarza POZ w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.

Grupy chorych (kod choroby wg ICD-10)	2020				2021				2022				2023			
	0-4 lata	5-9 lat	10-14 lat	15-18 lat	0-4 lata	5-9 lat	10-14 lat	15-18 lat	0-4 lata	5-9 lat	10-14 lat	15-18 lat	0-4 lata	5-9 lat	10-14 lat	15-18 lat
Nowotwory C00-C97, D00- D48	108	136	204	184	127	174	267	241	163	152	234	242	123	176	297	277
Niedokrwistość D50-D64	591	526	468	407	694	485	544	544	648	409	395	472	584	476	410	479
Choroby tarczycy E00-E07	57	173	492	640	59	239	555	704	45	166	451	647	40	196	491	661
Cukrzyca E10- E14	17	69	186	176	38	96	245	199	19	84	225	198	19	75	226	205
Niedożywienie E40-E46	27	153	147	67	35	96	114	39	47	75	91	39	20	59	88	40
Otyłość E65-E68	299	842	1 572	1 030	255	772	1 427	952	188	769	1 457	960	192	579	1 269	994
Zaburzenia odżywiania F50	54	58	154	108	76	53	63	51	51	47	56	47	25	21	47	58
Upośledzenie umysłowe F70- F79	21	91	199	173	24	100	189	154	31	100	170	140	27	82	142	123
Padaczka G40	79	270	357	299	89	244	365	284	89	228	326	261	89	221	330	241
Dziecięce porażenie mózgowe G80	43	69	81	79	39	67	98	67	34	60	89	67	45	59	105	76
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka H52	248	1112	2 146	1 624	272	988	1 732	956	159	716	1 370	826	148	638	1 299	889
Choroba nadciśnieniowa I10-I15	18	43	159	243	24	63	184	297	66	50	151	270	16	65	124	230
Alergie J45, K52.2, L27.2	2 911	3696	3 414	1 874	3 901	4 193	3 349	1 785	3 694	4 048	3 015	1 418	3 341	4 060	2 843	1 480
Zniekształcenie kręgosłupa M40- M41	114	1431	2 995	2 290	158	1 481	2 920	2 213	93	1 254	2 502	1 967	90	940	2 030	1 622

Raport o stanie zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego

Grupy chorych (kod choroby wg ICD-10)	2020				2021				2022				2023			
	0-4 lata	5-9 lat	10-14 lat	15-18 lat	0-4 lata	5-9 lat	10-14 lat	15-18 lat	0-4 lata	5-9 lat	10-14 lat	15-18 lat	0-4 lata	5-9 lat	10-14 lat	15-18 lat
Choroby układu moczowego N00- N23	179	204	247	242	254	239	274	215	142	172	174	149	108	152	144	114
Wady rozwojowe Q00-Q07, Q20- Q28, Q50-Q56, Q90-Q99, inne	441	417	406	262	543	436	370	249	613	386	308	221	597	392	315	179
Zaburzenia rozwoju R62	485	602	477	175	699	575	476	150	707	599	399	125	733	701	405	112
Trwałe uszkodzenia narządu ruchu	5	19	28	33	7	14	19	28	5	6	14	24	2	6	8	9
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	892	1562	1 619	980	2 583	1 930	1 943	1 055	4 135	2 398	2 513	1 501	2 135	2 979	2 378	1 573
Łącznie	6 015	10 206	13 487	9 111	7 719	10 994	13 232	8 099	8 415	11 063	12 383	8 133	7 432	10 471	11 290	7 805
Ogółem województwo	38 819				40 526				39 994				36 998			

Opracowanie na podstawie: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach. Sytuacja zabezpieczenia opieki zdrowotnej w województwie świętokrzyskim za lata 2020-2023.

Tabela 39. Liczba schorzeń rozpoznanych u osób od 19 roku życia i więcej objętych opieką czynną przez lekarza POZ w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.

Grupy chorych (kod choroby wg ICD-10)	2020				2021				2022				2023			
	19-34 lata	35-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej	19-34 lata	35-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej	19-34 lata	35-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej	19-34 lata	35-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
Gruźlica A15-19, B90	89	353	381	708	9	55	71	87	15	110	175	282	10	52	51	78
Nowotwory C00-C97, D00- D48	1 396	4 179	5 048	9 482	1 636	4 887	5 439	11 017	1 435	4 718	5 011	11 707	1 683	5 496	5 352	13 290
Choroby tarczycy E00-E07	4 472	9 731	8 170	12 158	4 872	10 832	8 597	14 568	4 404	10 385	7 819	14 239	4 530	11 432	8 264	16 902
Cukrzyca E10- E14	1 415	6 825	13 086	29 940	1 420	7 335	12 029	29 595	1 213	7 065	10 834	30 230	1 384	7 720	11 765	35 100
Niedożywienie E40-E46	27	46	52	71	34	42	53	76	19	36	44	81	51	71	91	132
Zaburzenia odżywiania F50	61	142	192	261	78	157	141	172	68	112	102	138	68	96	122	148
Otyłość E65- E68	1 425	2 849	2 888	2 577	1 604	3 385	3 167	3 213	1 637	3 418	2 869	2 984	1 976	4 412	3 324	3 825
Niedokrwistość D50-D64	1 381	3 406	1 752	3 986	1 451	3 768	1 768	4 373	1 321	3 746	1 702	4 900	1 479	4 020	1 894	5 656
Choroby obwodowego układu nerwowego G50-G59	7 740	23 367	14 487	17 153	7 550	24 751	15 203	18 766	6 303	21 136	12 955	17 572	5 588	19 500	12 474	21 031
Choroby układu krążenia I00-I99	7 066	39 939	53 274	109 462	8 105	42 041	53 709	116 227	7 078	40 397	49 085	114 556	7 304	41 891	49 862	122 852
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa J40- J47	3 430	6 757	7 233	14 661	3 617	7 285	7 5596	15 694	2 718	6 257	6 684	15 957	2 979	6 409	7 044	16 774
Przewlekłe choroby układu trawiennego K25-K93	10 820	19 406	13 276	22 234	11 006	21 246	14 327	25 306	9 556	20 585	13 069	25 607	9 881	22 189	13 421	27 210
Choroby układu mięśniowo- kostnego i	12 612	36 579	29 227	44 882	13 152	41 693	32 719	55 929	11 793	41 406	32 372	61 091	11 783	41 539	33 008	65 363

Raport o stanie zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego

Grupy chorych (kod choroby wg ICD-10)	2020				2021				2022				2023			
	19-34 lata	35-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej	19-34 lata	35-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej	19-34 lata	35-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej	19-34 lata	35-54 lata	55-64 lata	65 lat i więcej
tkanki łącznej M00-M99																
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	2 765	4 955	3 785	6 540	3 485	7 900	6 747	14 095	4 892	11 146	8 144	17 630	4 364	12 454	8 934	19 705
Łącznie	40 451	110 483	107 149	177 791	43 348	118 447	111 535	192 531	40 884	122 218	106 164	196 583	40 377	121 534	102 208	205 143
Ogółem województwo	40 451				110 483				107 149				177 791			

Opracowanie na podstawie: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach. Sytuacja zabezpieczenia opieki zdrowotnej w województwie świętokrzyskim za lata 2020-2023.

W populacji dorosłych (tj. 19 lat i więcej) najczęściej rozpoznawane schorzenia różniły się w zależności od wieku pacjentów. Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie wg lat i grup wiekowych:

1) **2020 rok** – liczba rozpoznanych schorzeń ogółem: **435 874**

- **19-34 lata:** choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (12 612), przewlekłe choroby układu trawiennego (10 820), choroby obwodowego układu nerwowego (7 740) oraz choroby układu krążenia (7 066),
- **35-54 lata:** choroby układu krążenia (39 939), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (36 579), choroby obwodowego układu nerwowego (23 367) oraz przewlekłe choroby układu trawiennego (19 406),
- **55-64 lata:** choroby układu krążenia (53 274), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (29 227), choroby obwodowego układu nerwowego (14 487), przewlekłe choroby układu trawiennego (13 276) oraz cukrzyca (13 086),
- **65 lat i więcej:** choroby układu krążenia (109 462), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (44 882) cukrzyca (29 940) oraz przewlekłe choroby układu trawiennego (22 234).

2) **2021 rok** – liczba rozpoznanych schorzeń ogółem: **465 861**

- **19-34 lata:** choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (13 152), przewlekłe choroby układu trawiennego (11 006), choroby układu krążenia (8 105) oraz choroby obwodowego układu nerwowego (7 550),
- **35-54 lata:** choroby układu krążenia (42 041), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (41 693), choroby obwodowego układu nerwowego (24 751) oraz przewlekłe choroby układu trawiennego (21 246),
- **55-64 lata:** choroby układu krążenia (53 709), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (32 719), choroby obwodowego układu nerwowego (15 203), przewlekłe choroby układu trawiennego (14 327),
- **65 lat i więcej:** choroby układu krążenia (116 227), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (55 929), cukrzyca (29 595) oraz przewlekłe choroby układu trawiennego (25 306).

3) **2022 rok** – liczba rozpoznanych schorzeń ogółem: **465 849**

- **19-34 lata:** choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (11 793), przewlekłe choroby układu trawiennego (9 556), choroby układu krążenia (7 078) oraz choroby obwodowego układu nerwowego (6 303),
 - **35-54 lata:** choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (41 406), choroby układu krążenia (40 397), choroby obwodowego układu nerwowego (21 136) oraz przewlekłe choroby układu trawiennego (20 585),
 - **55-64 lata:** choroby układu krążenia (49 085), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (32 372), przewlekłe choroby układu trawiennego (13 069), choroby obwodowego układu nerwowego (12 955),
 - **65 lat i więcej:** choroby układu krążenia (114 556), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (61 091), cukrzyca (30 230) oraz przewlekłe choroby układu trawiennego (25 607).
- 4) **2023 rok** – liczba rozpoznanych schorzeń ogółem: **469 262**
- **19-34 lata:** choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (11 783), przewlekłe choroby układu trawiennego (9 881) oraz choroby układu krążenia (7 304),
 - **35-54 lata:** choroby układu krążenia (41 891), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (41 539), przewlekłe choroby układu trawiennego (22 189) oraz choroby obwodowego układu nerwowego (19 500),
 - **55-64 lata:** choroby układu krążenia (49 862), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (33 008), przewlekłe choroby układu trawiennego (13 421), choroby obwodowego układu nerwowego (12 474),
 - **65 lat i więcej:** choroby układu krążenia (122 852), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (65 363), cukrzyca (35 100) oraz przewlekłe choroby układu trawiennego (21 031).

Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 39.

5.2. Ambulatoryjna opieka specjalistyczna

Ambulatoryjna opieka specjalistyczna (AOS) to świadczenia zdrowotne udzielane przez lekarzy specjalistów w warunkach ambulatoryjnych, czyli bez konieczności pobytu pacjenta w szpitalu. Obejmuje m.in. porady specjalistyczne, badania diagnostyczne, procedury zabiegowe w poradniach specjalistycznych

Tabela 40. Liczba porad udzielonych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w latach 2020-2023 województwie świętokrzyskim.

Rok	Udzielone porady		
	dzieciom i młodzieży do lat 18	osobom w wieku 65 lat i więcej	razem
2020	234 726	824 041	2 478 469
2021	279 051	950 314	2 795 006
2022	321 899	1 071 291	3 007 226
2023	349 420	1 163 089	3 204 299

Opracowanie na podstawie: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach. Sytuacja zabezpieczenia opieki zdrowotnej w województwie świętokrzyskim za lata 2020-2023.

W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim obserwowano wzrost liczby udzielanych porad w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej. W każdym roku analizowanego okresu od 33 do 36% wszystkich porad dotyczyło pacjentów w wieku 65 lat i więcej. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 40.

Liczba udzielonych porad w poszczególnych poradniach różniła się w zależności od wieku pacjentów. Poniżej przedstawiono:

- liczbę udzielonych porad ogółem w każdym roku,
- zestawienie rodzajów poradni, w których udzielono największej liczby porad w podziale na dzieci i młodzież w wieku do 18 lat oraz osoby w wieku 65 lat i więcej.

1) 2020 rok – liczba udzielonych porad ogółem: 2 478 469

- **dzieci i młodzież w wieku do 18 lat:** poradnie stomatologiczne (192 875), alergologiczna (39 701), okulistyczna (24 008) oraz chirurgii urazowo-ortopedycznej (22 495),
- **osoby w wieku 65 lat i więcej:** poradnie stomatologiczne (98 280), okulistyczna (94 046) oraz kardiologiczna (83 598).

2) 2021 rok – liczba udzielonych porad ogółem: 2 795 006

- **dzieci i młodzież w wieku do 18 lat:** poradnie stomatologiczne (229 947), alergologiczna (44 699), okulistyczna (30 446) oraz dermatologiczna (30 184),

- **osoby w wieku 65 lat i więcej:** poradnie stomatologiczne (119 559), okulistyczna (109 073), kardiologiczna (99 479) oraz chirurgiczna (88 977).
- 3) **2022 rok** – liczba udzielonych porad ogółem: **3 007 226**
- **dzieci i młodzież w wieku do 18 lat:** poradnie stomatologiczne (309 552), alergologiczna (46 365), otolaryngologiczna (42 242), okulistyczna (34 719) oraz dermatologiczna (32 454),
 - **osoby w wieku 65 lat i więcej:** okulistyczna (138 273), poradnie stomatologiczne (125 215), kardiologiczna (102 964) oraz chirurgiczna (99 960).
- 4) **2023 rok** – liczba udzielonych porad ogółem: **3 204 299**
- **dzieci i młodzież w wieku do 18 lat:** poradnie stomatologiczne (323 705), alergologiczna (47 125), okulistyczna (38 511) oraz otolaryngologiczna (34 418),
 - **osoby w wieku 65 lat i więcej:** okulistyczna (144 353), poradnie stomatologiczne (138 505), kardiologiczna (117 522), chirurgiczna (106 290) oraz chirurgii urazowo-ortopedycznej (104 659).

Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 41.

Tabela 41. Liczba udzielonych porad w ambulatoryjnej opiece specjalistycznej w latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim.

Rodzaj i kod poradni	2020			2021			2022			2023		
	Dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat	Osobom w wieku 65 lat i więcej	Razem	Dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat	Osobom w wieku 65 lat i więcej	Razem	Dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat	Osobom w wieku 65 lat i więcej	Razem	Dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat	Osobom w wieku 65 lat i więcej	Razem
chorób wewnętrznych (1000-1009)	556	3 909	25 314	350	4 727	26 139	527	4 562	34 435	889	5 114	36 701
alergologiczna (1010-1017)	39 701	5 990	77 193	44 699	7 168	86 129	46 365	6 580	85 713	47 125	6 553	88 155
diabetologiczna (1020-1021)	2 771	39 266	74 909	2 520	43 112	79 170	1 858	42 713	77 568	2 167	45 122	83 687
endokrynologiczna (1030-1033)	2 808	32 965	88 242	2 408	36 526	96 142	2 661	37 191	95 757	4 051	40 592	107 361
geriatryczna (1060)	-	190	194	-	363	376	-	384	393	0	480	499
kardiologiczna (1100-1121)	6 501	83 598	152 301	8 453	99 479	182 489	8 699	102 964	188 509	9 871	117 522	207 701
nefrologiczna (1130-1131)	3 917	4 067	11 059	4 356	5 056	13 203	4 622	6 581	15 176	5 874	9 06	19 776
dermatologiczna (1200-1203)	23 153	28 206	112 911	30 184	35 902	136 256	32 454	42 522	153 428	32 997	44 502	155 192
neurologiczna (1220-1233)	14 537	57 047	179 485	13 273	60 126	181 999	14 935	64 405	187 575	15 634	69 913	196 746
onkologiczna (1240-1251)	2 670	35 016	71 335	3 011	37 338	74 598	3 201	46 649	93 718	3 144	51 764	101 268
gruźlicy i chorób płuc (1270-1277)	11 836	24 479	63 422	11 088	32 146	77 009	11 514	36 965	78 858	13 465	35 396	76 674
reumatologiczna (1280-1281)	751	34 515	78 588	646	36 114	78 408	827	36 434	80 059	888	39 163	84 201
rehabilitacyjna (1300-1309)	4 852	11 116	32 470	5 604	14 661	39 350	5 812	14 494	39 310	6 688	16 371	44 222
chorób zakaźnych (1340-1349)	1 409	1 126	5 278	1 628	744	4 602	1 725	914	4 937	1 714	1 240	5 724
Medycyny sportowej (1370-1371)	2 837	-	3 539	4 152	-	4 457	3 968	1	4 185	4 501	5	4 774

Raport o stanie zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego

Rodzaj i kod poradni	2020			2021			2022			2023		
	Dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat	Osobom w wieku 65 lat i więcej	Razem	Dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat	Osobom w wieku 65 lat i więcej	Razem	Dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat	Osobom w wieku 65 lat i więcej	Razem	Dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat	Osobom w wieku 65 lat i więcej	Razem
pediatryczna (1401-1421)	6 803	-	6 803	9 117	-	9 117	10 844	-	10 844	11 933	-	12 336
położniczo-ginekologiczna (1450-1475)	3 799	34 633	282 504	3 911	46 921	317 430	5 235	48 712	319 518	5 253	52 352	345 165
chirurgiczna (1500-1560)	12 849	73 261	209 476	13 452	88 977	227 711	13 754	99 960	242 001	14 579	106 290	257 264
neurochirurgiczna (1570-1571)	9	1 663	6 785	32	2 449	8 870	29	2 715	8 623	43	3 010	9 312
chirurgii urazowo-ortopedycznej (1580-1581)	22 495	62 278	216 487	22 275	76 073	251 150	24 991	98 395	298 851	29 509	104 659	323 812
okulistyczna (1600-1605)	24 008	94 046	204 126	30 446	109 073	251 218	34 719	138 273	284 548	38 511	144 353	287 081
otolaryngologiczna (1610-1617)	14 739	41 232	116 267	20 642	50 768	145 300	42 242	56 570	173 302	34 418	59 287	170 726
urologiczna (1640-1641)	1 647	53 233	86 347	793	63 816	101 826	1 065	71 885	114 083	1 953	82 649	133 107
zdrowia psychicznego (1700-1711)	17 528	36 348	181 808	22 207	36 014	189 061	24 910	32 636	181 990	31 679	37 891	209 517
leczenia uzależnień (1740-1747)	1 277	2 642	31 884	428	2 336	43 451	383	2 738	42 994	481	2 161	33 807
o innej specjalności niewymienionej wyżej	11 273	63 215	159 742	23 376	60 425	169 545	24 559	76 048	190 851	32 053	87 638	209 491
stomatologiczne (1800-1840)	192 875	98 280	619 454	229 947	119 559	737 924	309 552	125 215	887 947	323 705	138 505	910 413
Ogółem województwo	2 478 469			2 795 006			3 007 226			3 204 299		

Opracowanie na podstawie: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach. Sytuacja zabezpieczenia opieki zdrowotnej w województwie świętokrzyskim za lata 2020-2023.

5.3. Struktura hospitalizacji w województwie świętokrzyskim

Hospitalizacja to całodobowe udzielanie świadczeń gwarantowanych w trybie planowym albo nagłym, obejmujące proces diagnostyczno-terapeutyczny oraz proces pielęgnowania i rehabilitacji, od chwili przyjęcia świadczeniobiorcy do chwili jego wypisu albo zgonu¹⁷.

Tabela 42. Podstawowe statystyki dotyczące hospitalizacji w latach 2020-2023 województwie świętokrzyskim.

Rok	Liczba hospitalizowanych pacjentów	Średni czas hospitalizacji [dni]	Odsetek hospitalizacji jednodniowych [%]	Odsetek hospitalizacji nagłych [%]	Odsetek hospitalizacji zabiegowych [%]
2020	222 012	2,91	7,81	59,42	46,93
2021	240 633	3,10	8,14	53,64	49,75
2022	276 751	2,96	8,16	52,01	48,66
2023	296 713	2,70	8,38	54,74	49,24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Map potrzeb zdrowotnych na lata 2022-2026.

W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim liczba hospitalizowanych pacjentów systematycznie wzrastała. Średni czas hospitalizacji oscylował od 2,7 do 3,1 dnia, co świadczy o stosunkowo krótkim okresie leczenia stacjonarnego. Hospitalizacje jednodniowe stanowiły około 8% ogółu hospitalizacji. W analizowanym okresie hospitalizacje nagłe stanowiły nieco ponad połowę wszystkich hospitalizacji, co może potwierdza istotny udział przypadków wymagających pilnej interwencji medycznej. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 42.

Główne przyczyny hospitalizacji w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023:

- 1) w latach 2020-2021 główne przyczyny hospitalizacji w województwie świętokrzyskim stanowiły następujące grupy problemów zdrowotnych:
 - urazy, zatrucia i inne skutki działania czynników zewnętrznych,
 - choroby układu krążenia,
 - nowotwory,
 - choroby układu moczowo-płciowego,
- 2) w kolejnych latach, tj. w 2022-2023, zauważalny był wzrost liczby hospitalizacji z powodu chorób układu pokarmowego, które dołączyły do najczęstszych przyczyn leczenia szpitalnego w regionie.

Szczegółowe dane dotyczące struktury przyczyn hospitalizacji przedstawiono w tabeli 43.

¹⁷ Mapy potrzeb zdrowotnych → Mapa potrzeb na lata 2022-2026 → Analizy → Leczenie szpitalne → Definicje

Tabela 43. Wybrane grupy problemów zdrowotnych, które stanowiły przyczyny hospitalizacji w latach 2020-2023 na terenie województwa świętokrzyskiego.

Grupa problemów zdrowotnych	Liczba hospitalizowanych pacjentów			
	2020	2021	2022	2023
choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz wybrane choroby przebiegające z udziałem mechanizmów immunologicznych	1 330	1 983	3 255	3 881
choroby oka i przydatków oka	13 480	15 186	19 147	21 452
choroby skóry i tkanki podskórnej	4 341	4 852	6 054	7 176
choroby ucha i wyrostka sutkowatego	1 770	2 122	2 863	3 292
choroby układu krążenia	32 280	33 296	37 072	41 287
choroby układu mięśniowo-szkieletowego i tkanki łącznej	13 696	15 581	19 307	21 499
choroby układu moczowo-płciowego	17 299	20 649	23 144	24 980
choroby układu nerwowego	8 548	8 883	10 737	12 265
choroby układu oddechowego	13 650	15 108	20 191	21 284
choroby układu pokarmowego	16 754	18 796	23 120	25 064
ciąża, poród i okres połogu	11 572	10 737	10 252	9 328
czynniki wpływające na stan zdrowia i kontakt ze służbą zdrowia	14 433	14 987	16 013	16 340
nowotwory	17 668	19 861	21 943	29 533
objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdziekolwiek	27 023	28 067	34 898	36 048
urazy, zatrucia i inne skutki działania czynników zewnętrznych	58 304	63 547	72 909	77 695
wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	1 330	1 528	1 802	1 906
wybrane czynniki zakaźne i pasożytnicze	4 312	5 080	7 601	7 400
wybrane stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	5 131	4 914	4 498	3 664
zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	1 380	1 331	1 780	2 157
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywienia i przemian metabolicznych	5 754	6 253	7 698	8 313
zewnętrzne przyczyny zgonu i zachorowania	1 192	1 259	758	798

Źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/leczenie-szpitalne/>

5.4. Wnioski

1. W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim obserwowano wzrost liczby udzielanych porad w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej.
2. W populacji dzieci i młodzieży do 18 roku życia najczęściej rozpoznawanymi schorzeniami w podstawowej opiece zdrowotnej były: alergie, zniekształcenia kręgosłupa, zaburzenia refrakcji i akomodacji oka, otyłość oraz niedokrwistość.
3. Z kolei w populacji dorosłych dominowały: choroby układu krążenia, choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej, choroby obwodowego układu nerwowego, przewlekłe choroby układu trawienego oraz cukrzyca.
4. W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim obserwowano wzrost liczby udzielanych porad w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej.

5. Dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat najczęściej korzystały z poradni: stomatologicznych, alergologicznej, okulistycznej, chirurgii urazowo-ortopedycznej oraz otolaryngologicznej.
6. Tymczasem osoby w wieku 65 lat i więcej najczęściej korzystały z poradni: okulistycznej, stomatologicznych, kardiologicznej, chirurgicznej oraz chirurgii urazowo-ortopedycznej.
7. W latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim liczba hospitalizowanych pacjentów systematycznie wzrastała.
- 3) W latach 2020-2021 główne przyczyny hospitalizacji w województwie świętokrzyskim stanowiły następujące grupy problemów zdrowotnych: urazy, zatrucia i inne skutki działania czynników zewnętrznych, choroby układu krążenia, nowotwory, choroby układu moczowo-płciowego.
8. W latach 2022-2023, zauważalny był wzrost liczby hospitalizacji z powodu chorób układu pokarmowego, które dołączyły do najczęstszych przyczyn leczenia szpitalnego w regionie.

6. Zasoby systemu ochrony zdrowia w województwie świętokrzyskim

Zasoby systemu ochrony zdrowia obejmują zarówno infrastrukturę medyczną, jak i zasoby kadrowe niezbędne do realizacji świadczeń zdrowotnych i programów profilaktycznych. W niniejszym rozdziale przedstawiono główne elementy potencjału kadrowego i infrastrukturalnego ochrony zdrowia w województwie świętokrzyskim.

6.2. Podstawowa opieka zdrowotna

W latach 2020-2023 liczba ośrodków POZ realizujących świadczenia oscylowała w przedziale od 230 do 238. W przeliczeniu na 100 tys. ludności liczba ta kształtowała się w zakresie od 18,97 do 20,37, co było wynikiem niższym niż średnia dla kraju wynosząca od 22,74 do 23,25 ośrodków POZ na 100 tys. mieszkańców.

Pomimo relatywnie niższej liczby ośrodków POZ w przeliczeniu na liczbę ludności w porównaniu z ogólnopolskim poziomem, w analizowanym okresie mieszkańcy każdego powiatu województwa świętokrzyskiego mieli zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie swojego powiatu. Szczegółowe dane w tym zakresie zastawiono w tabeli 44.

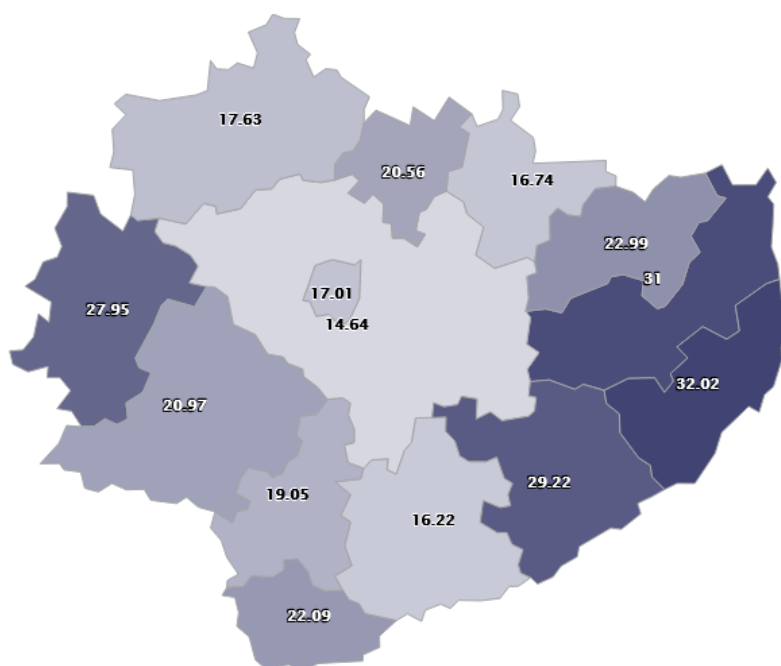
Tabela 44. Statystyki dotyczące POZ w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.

Rok	województwo świętokrzyskie			Polska
	Liczba ośrodków POZ realizujących świadczenia	Liczba ośrodków POZ przypadających na 100 tys. ludności	Liczba powiatów niezapewniających opieki POZ na swoim terenie	Liczba ośrodków POZ przypadających na 100 tys. ludności
2020	234	19,11	0	22,79
2021	230	18,97	0	22,74
2022	238	20,02	0	23,09
2023	238	20,37	0	23,25

Źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/podstawowa-opieka-zdrowotna/>

W 2023 r. największą liczbą ośrodków POZ realizujących świadczenia w przeliczeniu na 100 tys. ludności odnotowano w powiatach: sandomierskim (32,02), opatowskim (31), staszowskim (29,22) oraz włoszczowskim (27,95). Najmniejszym nasyceniem ośrodków POZ charakteryzowały się natomiast powiaty: kielecki (14,64), starachowicki (16,74), miasto Kielce (17,01) oraz konecki (17,63). Szczegółowe dane przedstawiono na rycie 8.

Liczba ośrodków udzielających świadczeń POZ na 100 tys. ludności

Źródło: Opracowanie DAiS na podstawie danych o świadczeniach NFZ i danych demograficznych GUS

Rycina 9. Liczba ośrodków udzielających świadczeń POZ na 100 tys. ludności w powiatach województwa świętokrzyskiego w 2023 r.

Źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/podstawowa-opieka-zdrowotna/>

6.2. Ambulatoryjna opieka specjalistyczna

Liczba poradni specjalistycznych na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2020- 2023 wykazywała systematyczną tendencję wzrostową. W omawianym okresie liczba poradni specjalistycznych wzrosła z 812 do 824. Największą liczbą poradni na terenie województwa świętokrzyskiego charakteryzowały się poradnie: ginekologiczno-położnicza, okulistyczna, neurologiczna oraz otolaryngologiczna. Szczegółowe dane zestawiono w tabeli 45.

Tabela 45. Poradnie specjalistyczne na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2020-2023.

Specjalność poradni	Liczba poradni			
	2020	2021	2022	2023
poradnia położniczo-ginekologiczna	119	114	114	113
poradnia okulistyczna	55	54	52	50
poradnia neurologiczna	45	48	49	49
poradnia otolaryngologiczna	48	46	45	45
poradnia kardiologiczna	36	37	36	37
poradnia chirurgii ogólnej	33	35	35	35
poradnia dermatologiczna	32	33	33	33
poradnia reumatologiczna	34	33	3	32
poradnia chirurgii urazowo-ortopedycznej	29	32	33	33
poradnia logopedyczna	30	30	31	32

Specjalność poradni	Liczba poradni			
	2020	2021	2022	2023
poradnia diabetologiczna	27	28	27	27
poradnia urologiczna	23	24	26	27
poradnia endokrynologiczna	21	23	23	22
poradnia endoskopii	23	23	24	24
poradnia alergologiczna	21	21	21	20
poradnia tomografii komputerowej	18	20	20	21
poradnia rezonansu magnetycznego	13	15	17	18
poradnia gruźlicy i chorób płuc	13	13	12	12
poradnia chirurgii onkologicznej	11	11	11	11
poradnia chorób płuc	11	11	11	11
poradnia gastroenterologiczna	8	10	10	10
poradnia nefrologiczna	10	9	10	10
poradnia alergologiczna dla dzieci	8	8	8	8
poradnia neonatologiczna	8	8	9	9
poradnia preluksacyjna	7	7	7	7
poradnia chorób metabolicznych	6	6	7	7
poradnia okulistyczna dla dzieci	6	6	7	6
poradnia chirurgii urazowo-ortopedycznej dla dzieci	6	5	5	5
poradnia kardiologiczna dla dzieci	5	5	4	4
poradnia onkologiczna	4	5	6	6
poradnia chirurgii ogólnej dla dzieci	5	4	4	4
poradnia chorób naczyń	3	4	4	3
poradnia hepatologiczna	4	4	3	3
poradnia neurologiczna dla dzieci	4	4	5	5
poradnia profilaktyki chorób piersi	4	4	4	4
poradnia proktologiczna	3	4	4	4
poradnia audiologiczna	3	3	3	3
poradnia chirurgii naczyniowej	3	3	3	4
poradnia chorób zakaźnych	2	3	2	3
poradnia endokrynologiczno-ginekologiczna	3	3	3	3
poradnia gruźlicy i chorób płuc dla dzieci	3	3	2	2
poradnia leczenia bólu	4	3	4	4
poradnia medycyny sportowej	4	3	2	3
poradnia nefrologiczna dla dzieci	3	3	3	3
poradnia neurochirurgiczna	3	3	3	3
poradnia osteoporozy	3	3	4	4
poradnia wad postawy	3	3	3	3
poradnia chirurgii klatki piersiowej	2	2	2	2
poradnia chirurgii szczękowo-twarzowej	2	2	2	2
poradnia genetyczna	2	2	2	2
poradnia geriatryczna	2	2	2	2
poradnia ginekologiczna dla dziewcząt	2	2	2	2
poradnia hematologiczna	2	2	2	2
poradnia leczenia zęza	3	2	2	2
poradnia otolaryngologiczna dla dzieci	2	2	3	3
poradnia reumatologiczna dla dzieci	2	2	2	2
inne pracownie diagnostyczne lub zabiegowe	1	1	0	0
poradnia chemioterapii	1	1	1	1
poradnia chorób płuc dla dzieci	1	1	1	1
poradnia chorób zakaźnych dla dzieci	2	1	1	1
poradnia diabetologiczna dla dzieci	1	1	1	1
poradnia endokrynologiczna dla dzieci	1	1	1	1
poradnia foniatryczna	1	1	1	1
poradnia gastroenterologiczna dla dzieci	1	1	1	1
poradnia ginekologii onkologicznej	1	1	1	1
poradnia immunologiczna	1	1	1	1

Specjalność poradni	Liczba poradni			
	2020	2021	2022	2023
poradnia immunologiczna dla dzieci	0	0	0	1
poradnia kardiochirurgiczna	1	1	1	1
poradnia leczenia niepłodności	1	1	1	1
poradnia okresu przekwitania	1	1	1	1
poradnia onkologii i hematologii dziecięcej	1	1	1	1
poradnia patologii ciąży	1	1	1	1
poradnia pediatryczna	1	1	1	2
poradnia radioterapii	1	1	1	1
poradnia transplantologiczna	1	1	1	1
poradnia urologiczna dla dzieci	1	1	1	1
poradnia scyntygrafii	1	0	0	0
Pracownia lub zakład medycyny nuklearnej	0	1	1	1
pracownia usg	1	1	2	2
suma	812	817	823	824

Zródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/ambulatoryjna-opieka-specjalistyczna/>

6.3. Leczenie szpitalne

W województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 funkcjonowały łącznie 22 szpitale o profilu ogólnym oraz jeden szpital psychiatryczny. W szpitalach o profilu ogólnym liczba rzeczywistych łóżek szpitalnych w analizowanym okresie wahała się od 5 111 do 5 380, zatrudnionych było w nich od 2 601 do 2 749 lekarzy, a hospitalizowanych było, w zależności od roku, od 213 793 do 318 344 pacjentów. Z kolei w szpitalu psychiatrycznym w omawianym okresie liczba łóżek rzeczywistych kształtowała się na poziomie 684-706, zatrudnionych było od 68-74 lekarzy, a hospitalizowano od 7 909 do 8 535 pacjentów.

Szczegółowe dane w tym zakresie zestawiono w tabeli 46.

W latach 2020-2023 na obszarze województwa świętokrzyskiego największą liczbę oddziałów szpitalnych stanowiły jednostki specjalizujące się w: chorobach wewnętrznych, anestezjologii i intensywnej terapii, chirurgii, ortopedii i traumatologii ruchu oraz pediatrii.

Szczegółowe dane w tym zakresie zestawiono w tabeli 47.

Tabela 46. Działalność szpitali ogólnych i psychiatrycznych w latach 2020-2023 na terenie województwa świętokrzyskiego.

Wyszczególnienie	Zakłady lecznicze podmiotu leczniczego niebędącego przedsiębiorcą				Zakłady lecznicze podmiotu leczniczego będącego przedsiębiorstwem			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Liczba szpitali ogólnych	16	16	16	16	6	6	6	6
Liczba szpitali psychiatrycznych	1	1	1	1	0	0	0	0
Liczba łóżek rzeczywistych w szpitalach ogólnych	4 708	4 724	4 501	4 522	672	647	610	601
Liczba łóżek rzeczywistych w szpitalach psychiatrycznych	694	684	684	706	-	-	-	-
Liczba lekarzy zatrudnionych w szpitalach ogólnych	2 261	2 260	2 351	2 379	370	341	379	370
Liczba lekarzy zatrudnionych w szpitalach psychiatrycznych	72	74	68	71	-	-	-	-
Liczba osób leczonych w szpitalach ogólnych**	189 429	235 917	260 690	281 449	24 364	26 267	41 683	36 895
Liczba osób leczonych w szpitalach psychiatrycznych	7 909	8 197	8 535	8 199	-	-	-	-

Opracowanie na podstawie: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach. Sytuacja zabezpieczenia opieki zdrowotnej w województwie świętokrzyskim za lata 2020-2023.

Tabela 47. Charakterystyka oddziałów szpitalnych szpitali ogólnych i psychiatrycznych.

Oddziały	2020		2021		2022		2023	
	Liczba oddziałów	Łóżka rzeczywiste	Liczba oddziałów	Łóżka rzeczywiste	Liczba oddziałów	Łóżka rzeczywiste	Liczba oddziałów	Łóżka rzeczywiste
Ogółem	215	5 836	207	5 826	208	5 579	211	5 620
Chorób wewnętrznych	20	729	20	745	20	682	20	672
Kardiologiczny	7	255	7	258	7	245	7	245
Kardiochirurgiczny	1	23	1	23	1	21	1	21
Intensywnego nadzoru kardiologicznego	4	28	3	20	3	20	4	28
Gastroenterologiczny	1	15	1	15	1	15	1	15
Rehabilitacji kardiologicznej	1	16	1	16	1	16	1	16
Onkologii i hematologii dziecięcej	1	15	1	15	1	14	1	14
Nefrologiczny (z wyłączeniem stanowisk dializacyjnych)	4	54	4	53	4	49	4	49
Reumatologiczny	3	58	3	56	3	56	3	56
Chirurgiczny	15	489	15	493	15	486	15	492
Chirurgiczny dziecięcy	1	40	1	40	1	35	1	35
Chirurgii onkologicznej	1	34	1	34	1	34	1	34
Chirurgii naczyniowej	2	50	2	50	2	47	2	50
Urazowo-ortopedyczny	13	333	13	338	13	320	13	305
Urazowo-ortopedyczny dziecięcy	2	21	2	21	2	21	2	21
Neurochirurgiczny	2	67	2	65	2	61	2	61
Urologiczny	6	145	6	145	6	135	6	135
Chirurgii klatki piersiowej	2	55	2	55	2	55	2	61
Pediatryczny	13	293	12	284	12	253	12	253
Położniczo-ginekologiczny	12	466	12	457	12	426	12	427
Ginekologii onkologicznej	1	26	1	26	1	26	1	26
Gruźlicy i chorób płuc	2	86	2	86	3	150	3	150
Chorób płuc	3	116	3	122	2	71	2	71
Neurologiczny	7	151	7	171	7	184	7	184
Udarowy	6	138	5	121	4	103	4	103
Rehabilitacyjny	11	397	11	420	11	400	12	423

Raport o stanie zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego

Oddziały	2020		2021		2022		2023	
	Liczba oddziałów	Łóżka rzeczywiste	Liczba oddziałów	Łóżka rzeczywiste	Liczba oddziałów	Łóżka rzeczywiste	Liczba oddziałów	Łóżka rzeczywiste
Rehabilitacji neurologicznej	8	114	7	100	8	112	8	112
Rehabilitacyjny dziecięcy	1	90	1	60	1	60	1	60
Dermatologiczny	2	30	2	30	2	30	2	30
Chorób zakaźnych	3	76	3	101	3	67	3	67
Anestezjologii i intensywnej terapii	18	129	17	131	17	127	18	122
Okulistyczny	5	68	4	64	4	51	4	51
Otorynolaryngologiczny	6	118	6	119	6	105	6	105
Psychiatryczny	9	514	8	503	8	476	7	488
Terapii uzależnienia od alkoholu	3	226	3	226	3	226	3	226
Psychogeriatryczny	1	16	1	16	1	42	1	52
Alergologiczny	1	5	1	5	2	20	2	20
Medycyny paliatywnej	3	55	3	53	3	53	3	53
Geriatryczny	2	56	2	53	2	53	2	53
Endokrynologiczny	1	20	1	20	1	20	1	20
Onkologiczny	1	44	1	44	1	44	1	44
Radioterapii+brachyterapii	2	82	2	82	2	82	2	82
Hematologiczny	1	51	1	51	1	51	1	51
Szpitalny oddział ratunkowy	6	37	5	34	5	30	6	32
Medycyny nuklearnej	1	5	1	5	1	5	1	5

Opracowanie na podstawie: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach. Sytuacja zabezpieczenia opieki zdrowotnej w województwie świętokrzyskim za lata 2020-2023.

6.4. Zakłady opiekuńczo-lecznicze, pielęgnacyjno–opiekuńcze i hospicja

Zakłady opiekuńczo-lecznicze, pielęgnacyjno-opiekuńcze oraz hospicja odgrywają istotną rolę w systemie opieki zdrowotnej, zapewniając długoterminową opiekę osobom przewlekle chorym, z niepełnosprawnościami oraz znajdującym się w terminalnym stadium choroby. Placówki te uzupełniają działania szpitali i opieki ambulatoryjnej, oferując kompleksową pomoc medyczną, pielęgnacyjną i psychospołeczną.

Tabela 48. Zakłady opiekuńczo-lecznicze, pielęgnacyjno-opiekuńcze oraz hospicja w latach 2020-2023 na terenie województwa świętokrzyskiego.

Wyszczególnienie	Zakłady lecznicze podmiotu leczniczego niebędącego przedsiębiorcą				Zakłady lecznicze podmiotu leczniczego będącego przedsiębiorstwem			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Liczba zakładów	8	8	10	10	16	17	16	16
Liczba łóżek rzeczywistych	312	312	450	470	826	925	903	920
Liczba osób leczonych	914	908	1 160	1 137	2 015	2 297	2 509	2 666
Przeciętny pobyt chorego [w dniach]	105	103,2	113,6	137,4	119,7	123,8	115,3	110,4

Opracowanie na podstawie: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach. Sytuacja zabezpieczenia opieki zdrowotnej w województwie świętokrzyskim za lata 2020-2023.

W latach 2020-2023 na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało łącznie od 24 do 26 podmiotów leczniczych realizujących świadczenia zdrowotne w zakresie opieki długoterminowej. Jednostki te dysponowały one od 1 138 do 1 390 łóżek, w których rocznie leczono 2 920 do 3 803 pacjentów. Średni czas pobytu pacjenta w zakładzie opieki długoterminowej w analizowanym okresie wynosił od 103,2 do 137,4 dnia. Szczegółowe dane w tym zakresie zestawiono w tabeli 48.

6.5. Rehabilitacja

Zgodnie z definicją WHO, rehabilitacja jest to zestaw interwencji koniecznych, gdy dana osoba doświadcza lub może doświadczyć ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu z powodu starzenia się lub stanu zdrowia, w tym chorób przewlekłych, w tym zaburzeń, urazów lub przejść. Przykłady ograniczeń w funkcjonowaniu obejmują trudności w myśleniu, widzeniu, słyszeniu, komunikacji, poruszaniu się, utrzymywaniu relacji lub utrzymywaniu pracy.

6.6. Kadra medyczna

Zasoby ludzkie są kluczowym elementem każdego systemu opieki zdrowotnej, ponieważ efektywność tego systemu oraz jakość realizowanych świadczeń zdrowotnych uzależnione są przede wszystkim od wiedzy, umiejętności i motywacji pracowników. Powszechnie uważa się, że czynnikiem warunkującym prawidłowe funkcjonowanie systemu opieki zdrowotnej uzależnione jest od wielkości, rozmieszczenia i jakości kadry medycznej.

Tabela 51. Wybrane statystyki dotyczące kadry medycznej w latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim.

Rok	Zawód	Liczba	na 100 tys. ludności		Średni wiek		Udział % kadry w wieku emerytalnym	
			WŚ*	PL**	WŚ	PL	WŚ	PL
2020	lekarze	3 646	297,7	342,0	52,0	51,0	24%	24%
	pielęgniarki	8 492	693,4	597,2	48,0	49,1	15%	17%
	położne	1 024	83,6	79,4	45,3	47,0	12%	15%
	fizjoterapeuci	2 438	199,1	158,4	37,1	36,9	2%	3%
	lekarze dentyści	1 005	82,1	91,3	46,6	46,6	17%	16%
	farmaceuci	687	56,1	84,5	44,2	42,0	15%	14%
	diagności laboratoryjni	442	36,1	40,5	44,7	43,5	12%	12%
2021	lekarze	3 786	312,2	352,8	52,0	50,8	25%	24%
	pielęgniarki	8 628	711,6	602,4	47,9	49,2	15%	18%
	położne	1 072	88,4	80,8	44,9	47,0	13%	17%
	fizjoterapeuci	2 477	204,3	167,2	37,5	37,3	2%	3%
	lekarze dentyści	1 004	82,8	93,7	46,7	46,7	17%	17%
	farmaceuci	723	59,6	87,1	44,6	42,2	16%	14%
	diagności laboratoryjni	437	36,0	41,8	45,3	43,6	12%	13%
2022	lekarze	3 829	325,0	366,2	52,1	50,9	25%	24%
	pielęgniarki	8 616	731,3	603,8	48,6	49,7	17%	20%
	położne	1 013	86,0	80,8	45,7	47,4	14%	18%
	fizjoterapeuci	2 551	216,5	175,8	38,3	37,8	2%	4%
	lekarze dentyści	1 014	86,1	96,5	47,0	46,9	17%	17%
	farmaceuci	733	62,2	89,7	44,5	42,4	15%	14%
	diagności laboratoryjni	446	37,9	42,5	45,4	43,9	12%	13%
2023	lekarze	3 949	338,0	380,7	52,2	50,8	26%	25%
	pielęgniarki	8 660	741,1	607,2	48,6	49,9	17%	22%
	położne	1 029	88,1	80,5	45,8	47,4	15%	19%
	fizjoterapeuci	2 570	219,9	183,6	38,7	38,1	3%	4%
	lekarze dentyści	1 019	87,2	99,1	47,8	47,1	19%	18%
	farmaceuci	756	64,7	91,1	44,8	42,6	15%	14%
	diagności laboratoryjni	462	39,5	43,4	46,1	44,1	14%	14%

Zródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/kadry-medyczne/kadry-medyczne/>

*Województwo świętokrzyskie

**Polska

W latach 2020-2023 liczba lekarzy na terenie województwa świętokrzyskiego systematycznie wzrastała – od 3 646 w roku 2020 do 3 949 w 2023 roku. Jednak w przeliczeniu na 100 tys. ludności wskaźnik ten przez cały czas pozostawał niższy niż średnia krajowa. Średni wiek lekarzy w województwie świętokrzyskim w analizowanym okresie wynosił około 52 lata,

podczas gdy w skali całego kraju kształtował się na poziomie około 51 lat. Odsetek lekarzy w wieku emerytalnym w województwie świętokrzyskim, jak i w Polsce wynosiła 24-25%.

Liczba pielęgniarek w województwie świętokrzyskim również wzrastała w analizowanym okresie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności ich liczba była wyższa w województwie świętokrzyskim (639,3-338,0, w zależności od roku) niż w Polsce (597,2-607,8). Średni wiek pielęgniarek w regionie wynosił od 47,9 do 48,6 lat, natomiast w Polsce – od 49,1 do 49,9 lat, wykazując przy tym tendencję wzrostową. Odsetek pielęgniarek w wieku emerytalnym w województwie świętokrzyskim oscylował w przedziale 15-17%, podczas gdy w skali kraju był wyższy i wynosił 17-22%.

Szczegółowe informacje, w tym dane dotyczące pozostałego personelu medycznego, zostały przedstawione w tabeli 51.

Tabela 52. Studenci i absolwenci kierunków medycznych w województwie świętokrzyskim.

Kierunek	Poziom studiów	Liczba studentów, którzy ukończyli studia w roku akademickim				Liczba studentów, którzy studiowali w roku akademickim			
		2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
lekarski	jednolite magisterskie	88	101	102	79	677	676	698	756
pielęgniarstwo	I stopień	318	362	368	240	1 483	1 777	1 799	1 800
	II stopień	273	200	464	301	671	910	859	664
położnictwo	I stopień	43	32	33	59	118	142	143	138
	II stopień	34	44	62	32	83	109	98	63
fizjoterapia	jednolite magisterskie	X	68	69	59	342	380	350	346
dietetyka	I stopień	57	45	47	44	228	221	214	234
	II stopień	X	X	24	b.d.	X	32	24	28
ratownictwo medyczne	I stopień	69	45	45	37	220	177	149	145
zdrowie publiczne	I stopień	8	13	7	10	48	40	40	27
	II stopień	17	31	9	3	58	64	53	45

Źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/kadry-medyczne/studenci-i-absolwenci-kierunkow-medycznych/>

W województwie świętokrzyskim od roku akademickiego 2020/21 do 2023/24 największą liczbą studentów cieszył się kierunek pielęgniarstwo. W poszczególnych latach liczba studentów pierwszego stopnia wahała się od 1 483 do 1 800, a na studiach drugiego stopnia kształtowała się w przedziale od 664 do 910 studentów. Liczba studentów, którzy ukończyli studia pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo w analizowanym okresie wynosiła od 240 do 318, a studia drugiego stopnia ukończyło od 200 do 464 osób, w zależności od roku.

Drugim kierunkiem pod względem ilości studiujących osób był kierunek lekarski, na którym studiowało od 677 do 756 studentów. Liczba absolwentów tego kierunku w analizowanym okresie wynosiła, w zależności od roku od 79 do 102 osób.

Szczegółowe informacje, w tym dane dotyczące pozostałych kierunków medycznych, zostały przedstawione w tabeli 52.

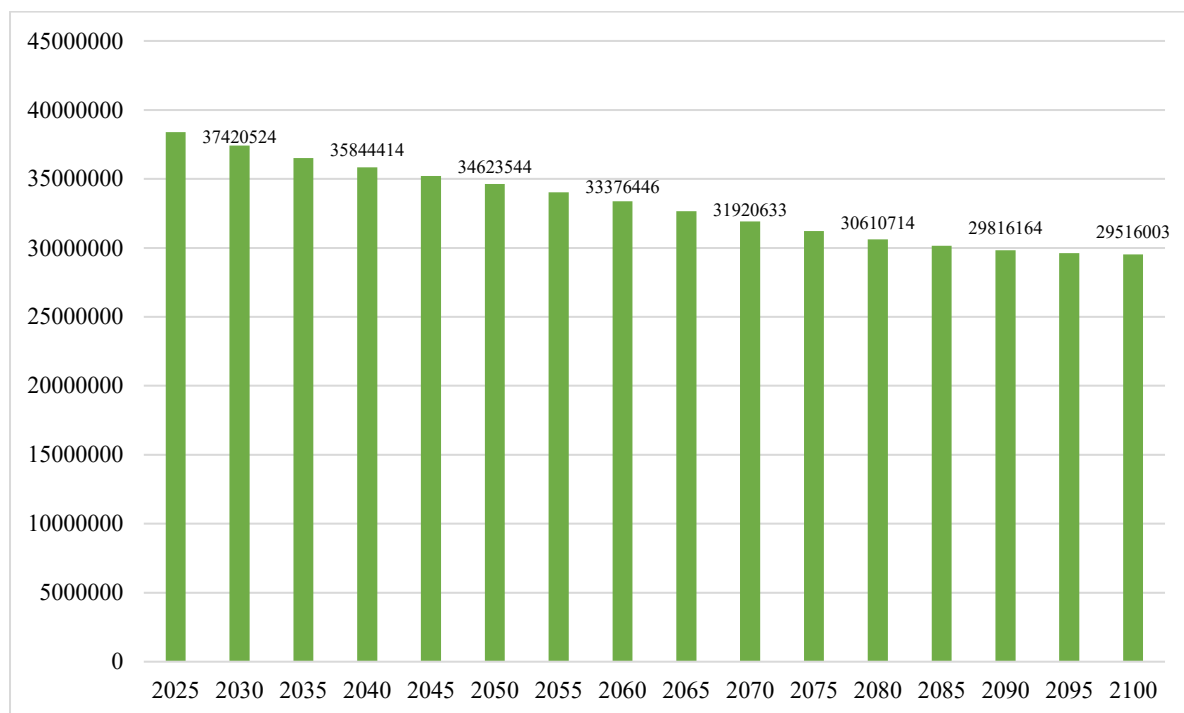
6.7. Wnioski

1. W latach 2020-2023 mieszkańcy każdego powiatu województwa świętokrzyskiego mieli zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie swojego powiatu. Przez cały okres 2020- 2023.
2. W latach 2020-2023 liczba ośrodków POZ realizujących świadczenia wahała w przedziale od 230 do 238. W przeliczeniu na 100 tys. ludności liczba ta kształtowała się w zakresie od 18,97 do 20,37, co stanowiło wynik niższy od średniej krajowej, mieszcząc się w przedziale od 22,74 do 23,25 ośrodków POZ na 100 tys. mieszkańców.
3. Liczba poradni specjalistycznych na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2020- 2023 wykazywała systematyczny wzrost – od 812 w roku 2020 do 824 w 2023. Największą liczbą poradni na terenie województwa świętokrzyskiego charakteryzowały się poradnie: ginekologiczno-położnicze, okulistyczne, neurologiczne oraz otolaryngologiczne.
4. W latach 2020-2023 funkcjonowały łącznie 22 szpitale o profilu ogólnym oraz jeden szpital psychiatryczny.
5. Największą liczbę oddziałów szpitalnych stanowiły jednostki specjalizujące się w: chorobach wewnętrznych, anestezjologii i intensywnej terapii, chirurgii, ortopedii i traumatologii ruchu oraz pediatrii.
6. Liczba podmiotów leczniczych realizujących świadczenia zdrowotne w zakresie opieki długoterminowej utrzymywała się na poziomie od 24 do 26 jednostek.
7. Na terenie województwa świętokrzyskiego dostępne były wszystkie formy rehabilitacji: ambulatoryjna, domowa, stacjonarna oraz w ośrodkach dziennych. Najwięcej placówek, od 124 do 129 realizowało świadczenia w warunkach ambulatoryjnych.
8. Liczba lekarzy systematycznie wzrastała – od 3 646 w 2020 roku do 3 949 w 2023. Jednak w przeliczeniu na 100 tys. ludności wskaźnik ten pozostawał niezmiennie niższy niż średnia krajowa.

9. W latach 2020-2023 liczba pielęgniarek w województwie świętokrzyskim również wzrastała. W przeliczeniu na 100 tys. ludności ich liczba była wyższa w województwie świętokrzyskim (639,3-338,0, w zależności od roku) niż w Polsce (597,2-607,8).
10. W województwie świętokrzyskim od roku akademickiego 2020/21 do 2023/24 największą liczbą studentów wśród kierunków medycznych cieszył się kierunek pielęgniarstwo i kierunek lekarski.

7. Prognozy demograficzne dla województwa świętokrzyskiego

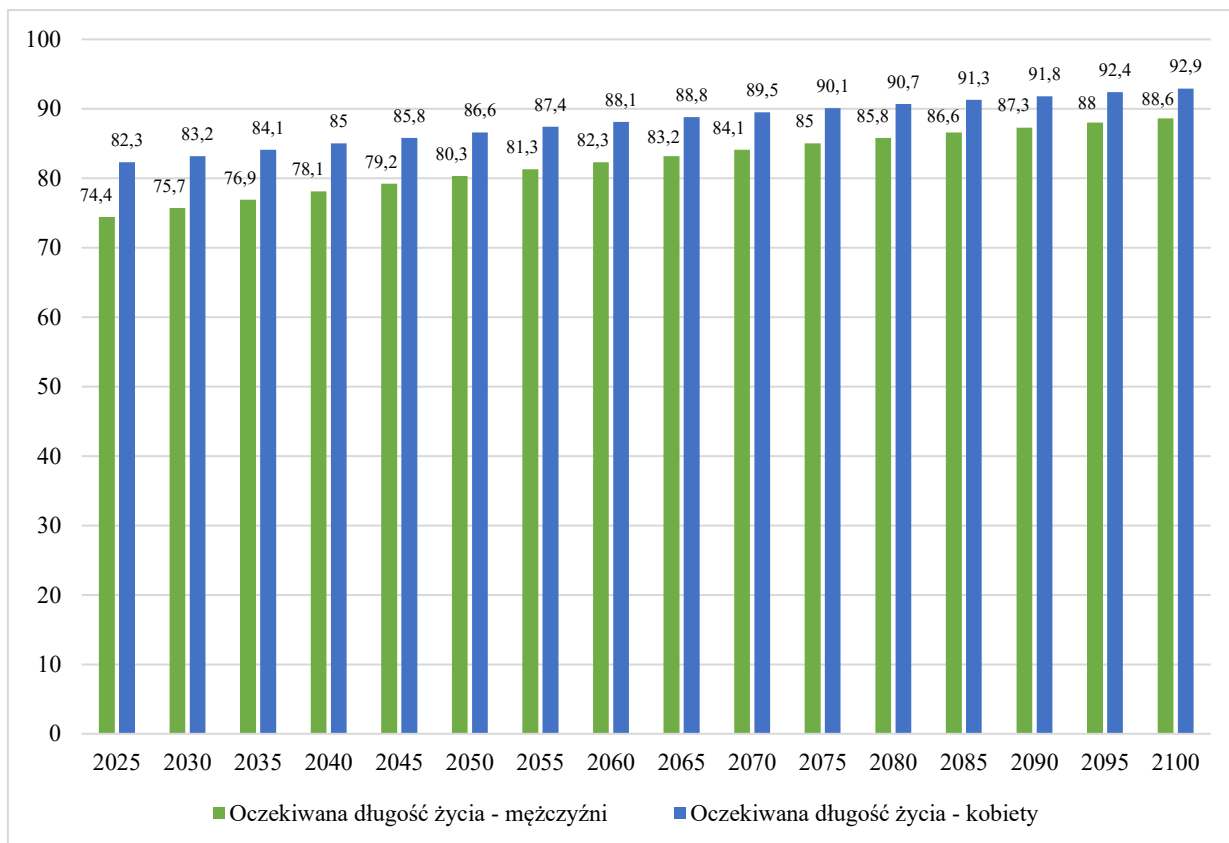
Zmiany demograficzne mają istotne znaczenie dla funkcjonowania systemu ochrony zdrowia, zarówno w perspektywie krótko- jak i długoterminowej. Starzenie się społeczeństwa, zmniejszanie się liczby urodzeń czy migracje bezpośrednio wpływają na zapotrzebowanie na usługi medyczne, opiekę długoterminową oraz organizację systemu ochrony zdrowia.

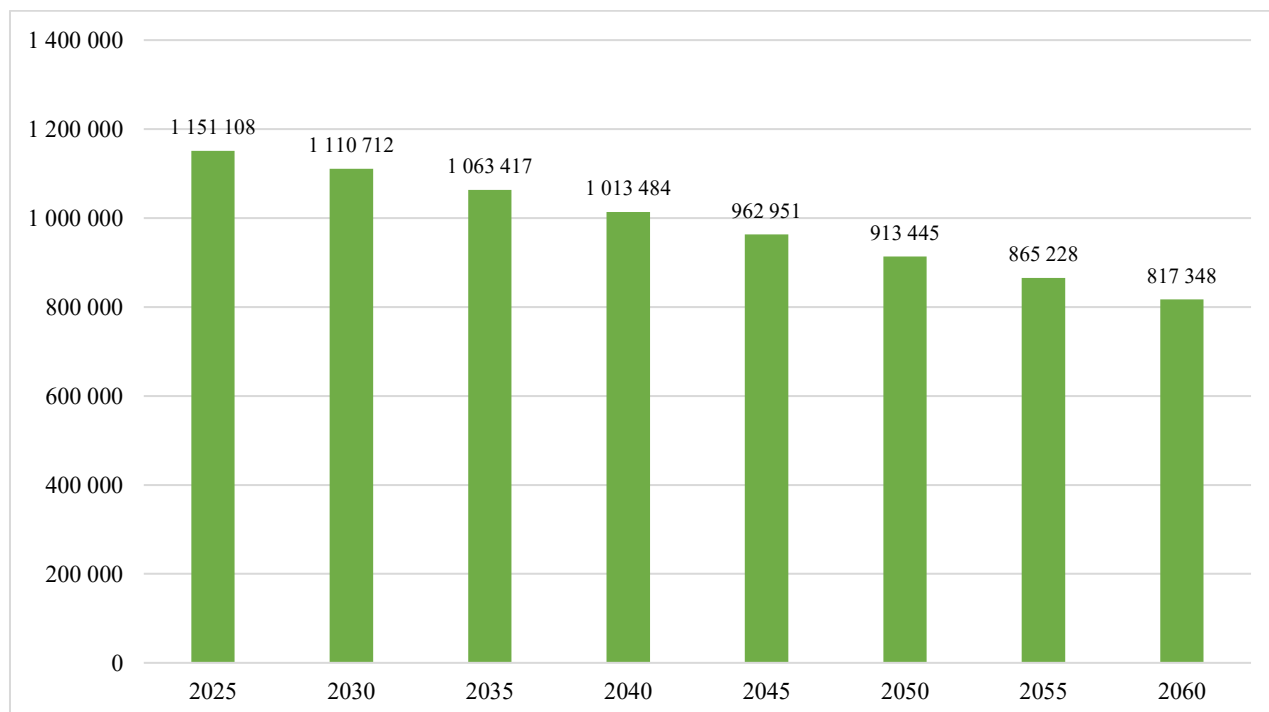
Wykres 21. Prognozowana liczba ludności w Polsce do 2100 r. wg prognozy Eurostatu.

Zgodnie z prognozą Eurostatu, liczba ludności Polski będzie systematycznie się zmniejszać aż do 2100 roku. Według tej prognozy, w 2030 r. liczba ludności Polski wyniesie 37 420 524 osoby, a do 2050 roku zmniejszy się o 7,47%, osiągając poziom 34 623 544 osób. Natomiast w 2100 r. populacji Polski wyniesie 29 516 003 osoby. W porównaniu do roku 2025, będzie to spadek o 23,10%. Szczegółowe wartości przedstawia wykres 21.

Jednocześnie w analizowanym okresie oczekiwana długość życia w chwili w Polsce będzie stopniowo się wydłużać. Przez cały czas trwania prognozy wskaźnik ten będzie wyższy u kobiet niż u mężczyzn. W 2025 r. przewidywana oczekiwana długość życia w chwili urodzenia u kobiet wynosi 82,3 lat, natomiast w 2100 roku osiągnie 92,9 lat. Z kolei u mężczyzn wskaźnik ten w 2025 r. wynosi 74,4 lata a do 2100 roku wzrośnie do 88,6 lat. Szczegółowe wartości przedstawia wykres 22.

Wykres 22. Prognozowane wartości wskaźnika oczekiwanej długości życia w chwili urodzenia kobiet i mężczyzn w Polsce do 2100 r. wg analiz Eurostat.

Wykres 23. Prognozowane wartości wskaźnika oczekiwanej długości życia w chwili urodzenia kobiet i mężczyzn w Polsce do 2100 r. wg analiz Eurostat.

Zgodnie z prognozą GUS, liczba ludności województwa świętokrzyskiego będzie systematycznie się zmniejszać aż do 2060 roku. Według tej prognozy, w 2030 r liczba ludności

województwa wyniesie 1 110 712 osób, a w 2060 roku zmniejszy się o 26,41% w porównaniu do 2030 r., osiągając poziom 817 348 osób. Szczegółowe wartości przedstawia wykres 23.

Tabela 53. Prognozy ludności do 2060 r. w województwie świętokrzyskim i w Polsce według biologicznych grup wieku.

Rok	województwo świętokrzyskie			Polska		
	Ludność w wieku 0- 14 lat	Ludność w wieku 15- 64 lat	Ludność w wieku 65 i więcej lat	Ludność w wieku 0- 14 lat	Ludność w wieku 15- 64 lat	Ludność w wieku 65 i więcej lat
2030	11,63%	63,15%	25,21%	13,64%	64,24%	22,12%
2040	10,36%	61,50%	28,13%	12,28%	63,12%	24,60%
2050	11,07%	55,16%	33,77%	12,91%	57,36%	29,73%
2060	10,83%	52,75%	36,42%	12,77%	54,67%	32,56%

Źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/demografia/>

Zgodnie z prognozami GUS, w województwie świętokrzyskim obserwować się będzie tendencję spadkową odsetka ludności w wieku 0-14 lat: z 11,63% w 2030 roku do 10,83% w roku 2060. Analogiczny trend w tej grupie wiekowej, zgodnie z prognozami, będzie widoczny w skali kraju. Według danych, w 2030 r. udział osób w wieku 0-14 lat wyniesie 13,64%, a w 2060 r. zmniejszy się do 12,77%.

W przypadku osób w wieku 15-64 lat w województwie świętokrzyskim również prognozowany jest spadek udziału w ogólnej strukturze demograficznej. W 2030 r. odsetek ten ma wynieść 63,15%, natomiast w 2060 r. zmniejszy się do 52,75%. Podobna tendencja przewidywana jest dla całego kraju: w 2030 r. odsetek ludności w tej grupie wiekowej ma wynosić 64,24%, a w 2060 r. zmniejszy się do 54,67%.

Z kolei w odniesieniu do osób w wieku 65 lat i więcej, udział tej grupy w populacji będzie systematycznie wzrastał zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w całej Polsce. W województwie świętokrzyskim w 2030 r. odsetek ten wyniesie 25,21%, natomiast w 2060 roku wzrośnie do 36,42%. W ujęciu ogólnopolskim udział osób w wieku 65 lat i więcej kształtować się będzie na poziomie 22,12% w 2030 roku oraz 32,56% w 2060 roku.

7.1. Wnioski

1. W województwie świętokrzyskim prognozowane jest systematyczne obniżanie się liczby ludności. Zgodnie z prognozami w 2030 r. liczba ludności naszego województwa wyniesie 1 110 712 osób, a w 2060 roku zmniejszy się o 26,41% w porównaniu do 2030 r., osiągając poziom 817 348 osób.

2. Analogicznie jak w Polsce, w województwie świętokrzyskim obserwować się będzie tendencję spadkową odsetka ludności w wieku 0-14 lat: z 11,63% w 2030 roku do 10,83% w roku 2060.
3. W odniesieniu do osób w wieku 15-64 lat w województwie świętokrzyskim również prognozowany jest spadek udziału w ogólnej strukturze demograficznej. W 2030 r. odsetek ten ma wynieść 63,15%, natomiast w 2060 r. zmniejszy się do 52,75%.
4. W przypadku osób w wieku 65 lat i więcej, udział tej grupy w populacji będzie systematycznie wzrastał zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w całej Polsce. W województwie świętokrzyskim w 2030 r. odsetek ten wyniesie 25,21%, natomiast w 2060 roku wzrośnie do 36,42%.

8. Promocja zdrowia i profilaktyka chorób w województwie świętokrzyskim

Promocja zdrowia i profilaktyka chorób odgrywają kluczową rolę w poprawie jakości życia społeczeństwa oraz zmniejszaniu obciążenia systemu ochrony zdrowia. Działania ukierunkowane na wczesne wykrywanie zagrożeń zdrowotnych, edukację prozdrowotną oraz wspieranie zdrowego stylu życia są fundamentem nowoczesnej polityki zdrowotnej.

8.1. Profilaktyka realizowana w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia

W ramach Narodowego Funduszu Zdrowia mieszkańcy województwa świętokrzyskiego mogą skorzystać z następujących programów:

- 1) **Program Moje Zdrowie** – skierowany do w wieku 20 lat i więcej, ubezpieczonych w Narodowym Funduszu Zdrowia, które wypełnią ankietę online (w Internetowym Koncie Pacjenta, albo w aplikacji mobilnej mojeIKP lub w przychodni POZ,
- 2) **Program profilaktyki raka piersi** – skierowany do kobiet w wieku 45-74 lata, które spełniają jedno z poniższych kryteriów:
 - nie miały wykonywanej mammografii w ciągu ostatnich dwóch lat (przy określaniu wieku należy wziąć pod uwagę rok urodzenia),
 - zakończyły okres 5 lat od leczenia chirurgicznego raka piersi pozostają w trakcie uzupełniającej hormonoterapii (HT) – zalecenie badania co 12 miesięcy,
 - zakończyły leczenie raka piersi i 5-letni proces monitorowania po zakończonym leczeniu – zalecenie badania co 12 miesięcy.
- 3) **Program profilaktyki szyjki macicy** – skierowany do kobiet w wieku 25-64 lata.
- 4) **Program badań przesiewowych raka jelita grubego** – skierowany do osób, które: nie mają objawów sugerujących nowotwór jelita grubego, nie miały wykonywanej kolonoskopii w ciągu ostatnich 10 lat, spełniają kryterium wiekowe, tj. wiek 50-65 lat lub 40-49 lat w przypadku, gdy krewny pierwszego stopnia miał diagnozę nowotworu jelita grubego.
- 5) **Program profilaktyki chorób układu krążenia (ChUK)** – skierowany osób, które spełniają następujące warunki: są w wieku 35-65 lat, złożyły deklarację wyboru lekarza podstawowej opieki zdrowotnej nie mają rozpoznanej: cukrzycy, przewlekłej choroby nerek, rodzinnej hipercholesterolemii, wybranych chorób układu krążenia (nie wszystkie choroby układu choroby krążenia wykluczają z udziału w programie – należy zapytać

lekarza lub pielęgniarkę POZ) oraz nie korzystały z badań w ramach tego programu w ciągu ostatnich 5 lat.

- 6) **Program badań prenatalnych** – skierowany do wszystkich kobiet w ciąży, niezależnie od wieku, w odpowiednim czasie ciąży dla danego etapu programu.
- 7) **Program profilaktyki chorób odtytoniowych (w tym POChP)** – etap podstawowy adresowany jest do:
 - osób powyżej 18. roku życia palących papierosy lub inne wyroby tytoniowe,
 - osób pomiędzy 40. a 65. rokiem życia, które:
 - nie miały wykonanych badań spirometrycznych w ramach programu profilaktyki POChP w ciągu ostatnich trzech lat,
 - nie miały zdiagnozowanej wcześniej, w sposób potwierdzony badaniem spirometrycznym, przewlekłej obturacyjnej choroby płuc, przewlekłego zapalenia oskrzeli lub rozedmy.

Natomiast etap specjalistyczny adresowany jest do osób powyżej 18. roku życia uzależnionych od tytoniu, które zostały skierowane z etapu podstawowego lub z oddziału szpitalnego.

- 8) **Program profilaktyki gruźlicy** – skierowany do osób powyżej 18. roku życia, które nie miały w dotychczasowym wywiadzie rozpoznanej gruźlicy, a w szczególności: miały bezpośredni kontakt z osobami z już rozpoznaną gruźlicą oraz mają trudne warunki życiowe, mogące znacząco wpłynąć na wystąpienie choroby (osoby niepełnosprawne, obciążone długotrwałą chorobą, obciążone problemem alkoholowym i narkomanią, bezdomne, długotrwale bezrobotne).
- 9) **Program pilotażowy badania stóp dzieci i młodzieży** – skierowany do dzieci i młodzieży od 5 do 16 roku życia.

Szczegółowe informacje dotyczące wyżej wymienionych programów można znaleźć na stronie internetowej Narodowego Funduszu Zdrowia pod adresem: <https://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/programy-profilaktyczne/>.

8.2. Programy polityki zdrowotnej realizowane przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego

Podstawą realizacji zadań z zakresu promocji i ochrony zdrowia przez samorząd województwa jest art. 14 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

W latach 2020-2024 Samorząd Województwa Świętokrzyskiego realizował programy polityki zdrowotnej, które były adresowane do różnych grup docelowych i dotyczyły m.in. wczesnej diagnostyki gruźlicy, profilaktyki chorób układu oddechowego, rehabilitacji pulmonologicznej oraz cukrzycy typu 2.

1. Regionalny Program Zdrowotny w zakresie profilaktyki chorób układu oddechowego dla pracowników zawodowo narażonych na działanie pyłu zwłókniającego.

Celem głównym programu była ochrona zdrowia populacji osób pracujących w narażeniu na pył zwłókniający poprzez przeprowadzenie do 2022 roku kompleksowej interwencji o charakterze edukacyjno – zdrowotnym w środowisku pracy. Program realizowany był w latach 1 stycznia 2018 r. – 31 grudnia 2022 r. Z programu skorzystało łącznie 3 915 osób.

2. Kompleksowa rehabilitacja kardiologiczna w ramach profilaktyki wtórnej u mieszkańców województwa świętokrzyskiego w wieku aktywności zawodowej po ostrych zespołach wieńcowych.

Celem programu było obniżenie liczby powtórnych ostrych zespołów wieńcowych (OZW) o 20% oraz zgonów o 10% u pacjentów poddanych kompleksowym interwencjom zastosowanym w ramach Programu w ciągu 3 lat jego trwania. Program realizowany był od 1 czerwca 2018 r. do 31 maja 2022 r. Z programu skorzystało łącznie 7 979 osób.

3. Regionalny Program Zdrowotny w zakresie kompleksowej rehabilitacji pulmonologicznej w ramach profilaktyki wtórnej u osób w wieku aktywności zawodowej cierpiących na przewlekłe choroby układu oddechowego (CRD)

Celem głównym Programu było umożliwienie osobom w wieku aktywności zawodowej z przewlekłymi chorobami układu oddechowego (CRD), osiągnięcia maksymalnej możliwej

do osiągnięcia sprawności fizycznej i psychicznej. Program realizowany był od 1 lutego 2019 r. do 31 marca 2023 r. Z programu skorzystało łącznie 940 osób.

4. „Program zapobiegania i wczesnego wykrywania cukrzycy typu 2”

Celem głównym programu była ochrona zdrowia oraz poprawa świadomości w zakresie profilaktyki cukrzycy, nadwagi i otyłości wśród mieszkańców województwa świętokrzyskiego poprzez przeprowadzenie interwencji edukacyjno – zdrowotnej w grupie osób w wieku 45- 64 lata. Program realizowany był od roku 2019 r. do 31 grudnia 2022 r. Z programu skorzystało łącznie 253 753 osób.

5. Regionalny Program Zdrowotny „Zapobieganie ciężkim zapaleniom płuc u chorych onkologicznych z najczęstszymi nowotworami litymi i hematologicznymi”

Celem programu zmniejszenie o co najmniej 10% zapadalności na inwazyjną i nieinwazyjną chorobę pneumokokową u chorych z województwa świętokrzyskiego z najczęstszymi nowotworami litymi i hematologicznymi do roku 2023. Program realizowany był od 1 stycznia 2019 r. – 30 czerwca 2023 r. Z programu skorzystało łącznie 3 487 osób.

6. Regionalny Program Zdrowotny „Wczesna diagnostyka gruźlicy u mieszkańców województwa świętokrzyskiego z grup szczególnego ryzyka”

Celem głównym programu zmniejszenie zapadalności na gruźlicę w populacji województwa świętokrzyskiego. Program realizowany był w okresie od 01 stycznia 2018 r. – 30 września 2021 r. Z programu skorzystało łącznie 2 923 osób.

7. Regionalny Program Zdrowotny Województwa Świętokrzyskiego „Wczesne wykrywanie oraz rehabilitacja zaburzeń słuchu i mowy wśród uczniów pierwszych klas szkół podstawowych”

Celem głównym programu był wzrost o co najmniej 5% wczesnej wykrywalności zaburzeń słuchu i mowy wśród uczniów pierwszych klas szkół podstawowych z województwa świętokrzyskiego oraz dostępności do opieki rehabilitacyjnej u dzieci z wykrytym uszkodzeniem słuchu i zaburzeniami mowy w latach 2020-2022.

Działania w ramach programu kierowane były do dzieci pierwszych klas szkół podstawowych, ich rodziców/opiekunów, nauczycieli, lekarzy POZ, pielęgniarek szkolnych i logopedów. Program realizowany był w okresie 1 sierpnia 2020 r. – 31 października 2023 r.

Projekt pn. „Profilaktyka Świętokrzyskich Pracowników”

Projekt realizowany przez Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Kielcach we współpracy ze Świętokrzyskim Centrum Onkologii Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Kielcach w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 na podstawie Umowy nr FESW.07.01-IZ.00-0068/24. Projekt realizowany jest w okresie 1 lipca 2024 r. – 30 czerwca 2029 r.

Celem głównym projektu jest ochrona zdrowia i wydłużenie aktywności zawodowej pracujących mieszkańców województwa świętokrzyskiego poprzez przeprowadzenie kompleksowych działań edukacyjno-zdrowotnych przeciwdziałających opuszczaniu rynku pracy przez osoby w wieku 45+ na terenie województwa świętokrzyskiego.

Beneficjentem programu jest 50 000 pracujących mieszkańców województwa świętokrzyskiego w wieku 45+. Warunkiem skorzystania z programu jest posiadanie aktualnego zaświadczenia od pracodawcy oraz potwierdzenie miejsca zamieszkania na terenie województwa świętokrzyskiego.

8.3. Działania edukacyjno-profilaktyczno realizowane przez Departament Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

Departament Ochrony Zdrowia realizował działania edukacyjno-profilaktyczne z następujących zakresów:

- 1) ochrony i promocji zdrowia,
- 2) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- 3) zapobiegania i zwalczania HIV/AIDS.

Tabela 54. Działania edukacyjno-profilaktyczne realizowane przez Departament Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach w latach 2020-2024.

Nazwa działania	Syntetyczny opis
Produkcja filmu edukacyjnego dla seniorów „Zdrowie w warunkach izolacji domowej spowodowanej przez COVID-19”	Film edukacyjny prezentował zestaw ćwiczeń na każdy dzień tygodnia oraz prelekcje dietetyka dotyczące wpływu pandemii COVID-19 na zdrowie mieszkańców województwa świętokrzyskiego.
„Zdrowy pracownik na 5”	Działanie realizowane corocznie od 2022 roku skierowane do pracowników tut. Urzędu. Pracownicy w godzinach pracy mogli skorzystać m.in. z wybranych badań profilaktycznych, edukacji prozdrowotnej czy zabiegów elektroterapii, laseroterapii i magnetoterapii.
„Zdrowe i Bezpieczne Wakacje”	Działanie realizowane corocznie od 2022 r. w partnerstwie z Regionalnym Centrum Naukowo Technologicznym w Podzamczu. Skierowane do dzieci i młodzieży z naszego regionu. Uczestnicy mogą m.in. skorzystać z badań profilaktycznych, poznać zasady udzielania pierwszej pomocy, dowiedzieć się jak ważne są pasy bezpieczeństwa podczas podróży, a także poznać skutki używania narkotyków i alkoholu.
Seniorze na Zdrowie”	Działanie, w którym uczestnicy wzięli udział w prelekcjach tematycznych z zakresu: prawidłowego odżywiania, ochrony zdrowia psychicznego w kontekście uzależnień, aktywności fizycznej oraz bezpieczeństwa osób starszych. Ponadto seniorzy mogli skorzystać z wybranych badań profilaktycznych oraz edukacji prozdrowotnej w specjalnie do tego zorganizowanym miasteczku zdrowia.
„(Nie?) Świadome – zapomniane zakażenie...”	Działanie zorganizowane we współpracy Zakładem Psychologii Zdrowia Collegium Medicum Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Seminarium edukacyjne skierowane do studentów Wydziału Nauk o Zdrowiu UJK w Kielcach. Celem spotkania było usystematyzowanie oraz wzbogacenie wiedzy studentów na temat profilaktyki i zakażeń przenoszonych drogą płciową, ze szczególnym uwzględnieniem zakażenia wirusem HIV.
Organizacja konferencji	Konferencja pt. „Psychospołeczne konsekwencje pandemii COVID -19 i możliwe rozwiązania” skierowana do pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz pedagogów szkolnych zatrudnionych w szkołach województwa świętokrzyskiego. Tematyka poruszana w ramach konferencji dotyczyła niepokojącego wzrostu zapadalności na zaburzenia psychiczne wśród dzieci i młodzieży, w tym: poczucia osamotnienia, obniżenia nastroju czy myśli samobójczych. Po powrocie do placówek edukacyjnych bardzo ważnym problemem było również odbudowanie ważnych w edukacji relacji społecznych – głównie więzi rówieśniczych oraz relacji nauczyciel – uczeń.

	Konferencja pt. „Uzależnienia chemiczne i behawioralne dzieci i młodzieży – Profilaktyka, diagnoza, terapia” zorganizowana we współpracy z Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy. Skierowana była do pedagogów i psychologów szkolnych oraz pracowników poradni psychologiczno- pedagogicznych z terenu województwa świętokrzyskiego. Tematyka poruszana w ramach Konferencji poświęcona była problemom uzależnień chemicznych dzieci i młodzieży oraz coraz częściej występującym uzależnieniom behawioralnym, w tym: uzależnieniom od telefonu, komputera czy mediów społecznościowych.
	Konferencja pt. „Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży – wyzwania, problemy, profilaktyka”. Skierowana została do pedagogów i psychologów szkolnych oraz pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych z terenu województwa świętokrzyskiego. Celem organizatora było zwrócenie uwagi na aktualne problemy i zagrożenia wynikające z zaniżonego poczucia własnej wartości wśród dzieci i młodzieży w dobie kryzysu psychicznego w tej grupie osób.
	Konferencja poświęcona profilaktyce uzależnień pt. „Rodzina z problemem uzależnienia – wsparcie rodziców w procesie profilaktyki i wychowania”. Konferencja skierowana była do pedagogów i psychologów szkolnych, pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz terapeutów uzależnień z terenu województwa świętokrzyskiego. Tematyka poruszana w ramach konferencji poświęcona była problemom rodziny z uzależnieniem.
	Konferencja pt. „Skuteczna profilaktyka w szkole – uzależnienia chemiczne i zachowania uzależniające”. Skierowana była do pedagogów i psychologów szkolnych, dyrektorów szkół podstawowych i średnich, pracowników samorządowych z terenu województwa świętokrzyskiego. Tematyka poruszana w ramach konferencji dotyczyła problematyki związanej z uzależnieniami dzieci i młodzieży na terenie województwa świętokrzyskiego.
	Konferencja pt. „Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży – wspólna sprawa i zespołowa praca inwestycja w przyszłość”. Skierowana została do pedagogów i psychologów szkolnych oraz pracowników poradni psychologiczno- pedagogicznych z terenu województwa świętokrzyskiego. Tematyka poruszana w ramach konferencji dotyczyła problematyki związanej ze zdrowiem psychicznym dzieci i młodzieży na terenie województwa świętokrzyskiego
„Szkolenie dotyczące profilaktyki alkoholowej na terenie jednostki samorządu terytorialnego”	Szkolenie skierowana do członków Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracowników samorządowych, psychologów i pedagogów szkolnych z terenu województwa świętokrzyskiego. Tematyka poruszana w ramach szkolenia poświęcona będzie: rozwiązywaniu problemów alkoholowych w polskim prawie, rodzinie z problemem alkoholowym, merytorycznej zawartości gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz

	przeciwdziałania narkomanii oraz wydatkowaniu środków finansowych w ramach tychże programów.
--	--

Źródło: Opracowanie własne.

8.4. Wsparcie organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych ze środków Województwa Świętokrzyskiego będących w dyspozycji Departamentu Ochrony Zdrowia

Departament Ochrony Zdrowia corocznie prowadzi procedury konkursowe i pozakonkursowe zakończone zawarciem umów z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych z zakresu:

- ochrony i promocji zdrowia,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomanii,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (od 2022 r.),
- zapobiegania i zwalczania HIV/AIDS.

Łączne kwoty przekazanych dotacji zestawiono w tabeli 55.

Tabela 55. Wysokość środków finansowych będących w dyspozycji Departamentu Ochrony Zdrowia na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe w latach 2020-2024.

Rok	Zakres	Wysokość wsparcia [w zł]
2020	ochrona i promocja zdrowia	64 610,00 zł
	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomanii	48 120,00 zł
	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	X
	zapobieganie i zwalczanie HIV/AIDS	15 000,00 zł
2021	ochrona i promocja zdrowia	314 700,00 zł
	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomanii	115 786,00 zł
	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	X
	zapobieganie i zwalczanie HIV/AIDS	20 000,00 zł
2022	ochrona i promocja zdrowia	314 820,00 zł
	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomanii	100 000,00 zł
	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	157 890,00 zł
	zapobieganie i zwalczanie HIV/AIDS.	20 000,00 zł

2023	ochrona i promocja zdrowia	304 970,00 zł
	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomanii	74 000,00 zł
	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	71 350,00 zł
	zapobieganie i zwalczanie HIV/AIDS	30 000,00 zł
2024	ochrona i promocja zdrowia	304 090,00 zł
	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomanii	61 000,00 zł
	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	79 340,00 zł
	zapobieganie i zwalczanie HIV/AIDS	30 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne.

8.5. Wnioski

1. Mieszkańcy województwa świętokrzyskiego mogą korzystać z 9 programów finansowanych ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia.
2. Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w latach 2020-2024 realizował siedem regionalnych programów zdrowotnych.
3. Departament Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach realizował działania edukacyjno-profilaktyczne skierowane do różnych grup ludności.
4. Departament Ochrony Zdrowia corocznie prowadzi procedury konkursowe i pozakonkursowe zakończone zawarciem umów z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych województwach w latach 2020-2023.	7
Tabela 2. Ludność województwa świętokrzyskiego według grup ekonomicznych i płci stan na 31.12. 2023 r.....	8
Tabela 3. Wybrane wskaźniki dotyczące struktury ludności w województwie świętokrzyskim w porównaniu do średniej dla Polski w 2023 r.	9
Tabela 4. Oczekiwane trwanie życia w zdrowiu osób w wieku x lat w województwie świętokrzyskim i w Polsce w latach 2020-2023.	11
Tabela 5. Przeciętne dalsze trwanie życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2020-2023.	11
Tabela 6. Struktura zgonów w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 w podziale na płeć i grupy wiekowe.....	12
Tabela 7. Zgony według przyczyn wśród mieszkańców województwa świętokrzyskiego w latach 2020-2023.	15
Tabela 8. Wybrane wskaźniki dotyczące struktury zgonów w województwie świętokrzyskim w porównaniu do średniej dla Polski w latach 2020-2023.....	17
Tabela 9. Zgony niemowląt według wybranych przyczyn na 100 tys. urodzeń żywych w 2023 roku w województwie świętokrzyskim.	19
Tabela 10. Wybrane informacje dotyczące struktury bezrobocia w województwie świętokrzyskim w latach 2020- 2024.....	20
Tabela 11. Bezrobotni zarejestrowani wg płci, poziomu wykształcenia oraz stażu pracy w latach 2020- 2024 w województwie świętokrzyskie.	21
Tabela 12. Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wśród osób > 16 r.ż. wydanych przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności w latach 2020 – 2024 w województwie świętokrzyskim.....	24
Tabela 13. Liczba osób < 16 r.ż. w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2024.....	25
Tabela 14. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności wśród osób < 16 r.ż. w latach 2020 – 2024 w województwie świętokrzyskim.....	25
Tabela 15. Wydatki [w zł] w Dziale 851 – Ochrona zdrowia z budżetu Województwa Świętokrzyskiego w latach 2020-2023.	27
Tabela 16. Emisja wybranych zanieczyszczeń gazowych [w t/r] pyłów w powiatach województwa świętokrzyskiego w latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim.	32

Tabela 17. Epidemiologia wybranych chorób kardiologicznych (przewlekłych) w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 r.	35
Tabela 18. Epidemiologia wybranych chorób kardiologicznych (ostrych) w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023 r.	35
Tabela 19. Wybrane wskaźniki epidemiologiczne dotyczące występowania nadciśnienia tętniczego w latach 2020- 2023 w województwie świętokrzyskim.	36
Tabela 20. Zarejestrowane zachorowania i zgony z powodu nowotworów złośliwych w latach 2020- 2022 w województwie świętokrzyskim	38
Tabela 21. Najczęstsze nowotwory złośliwe w 2022 r. w województwie świętokrzyskim.	39
Tabela 22. Zgony z powodu nowotworów w 2022 r. w województwie świętokrzyskim.	39
Tabela 23. Liczba zarejestrowanych przypadków wybranych chorób zakaźnych w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2024.....	41
Tabela 24. Liczba zarejestrowanych przypadków grypy w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2024.	42
Tabela 25. Wybrane statystyki dotyczące opieki psychiatrycznej nad osobami dorosłymi w województwie świętokrzyskim 2020-2023.	47
Tabela 26. Liczba pacjentów (osoby dorosłe) podziale na grupy zaburzeń w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.	47
Tabela 27. Wybrane statystyki dotyczące opieki psychiatrycznej nad dziećmi i młodzieżą w województwie świętokrzyskim 2020-2023.	48
Tabela 28. Liczba pacjentów (dzieci i młodzież) podziale na grupy zaburzeń w rodzaju opieka psychiatryczna w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	49
Tabela 29. Palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu wśród młodzieży z terenu województwa świętokrzyskiego.....	53
Tabela 30. Palenie tytoniu w czasie ostatnich 30 dni wśród młodzieży.	54
Tabela 31. Spożywanie alkoholu wśród młodzieży szkolnej.....	55
Tabela 32. Picie poszczególnych napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wśród młodzieży szkolnej.....	55
Tabela 33. Używanie substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu przez młodzież z województwa świętokrzyskiego i Polski.....	57
Tabela 34. Zamachy samobójcze w podziale na grupy wiekowe w województwie świętokrzyskim w latach 2020–2024.	63
Tabela 35. Zamachy samobójcze w latach 2020–2024 w województwie świętokrzyskim w podziale na powód popełnienia.	63

Tabela 36. Przeciętne miesięczne spożycie owoców i warzyw w Polsce i województwie świętokrzyskim w latach 2020–2023 [os./kg].....	71
Tabela 37. Liczba porad udzielonych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w podstawowej opiece zdrowotnej w latach 2020-2023 województwie świętokrzyskim.	77
Tabela 38. Liczba schorzeń rozpoznanych u dzieci i młodzieży objętych opieką czynną przez lekarza POZ w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	80
Tabela 39. Liczba schorzeń rozpoznanych u osób od 19 roku życia i więcej objętych opieką czynną przez lekarza POZ w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.....	82
Tabela 40. Liczba porad udzielonych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w latach 2020-2023 województwie świętokrzyskim.....	86
Tabela 41. Liczba udzielonych porad w ambulatoryjnej opiece specjalistycznej w latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim.	88
Tabela 42. Podstawowe statystyki dotyczące hospitalizacji w latach 2020-2023 województwie świętokrzyskim.....	90
Tabela 43. Wybrane grupy problemów zdrowotnych, które stanowiły przyczyny hospitalizacji w latach 2020- 2023 na terenie województwa świętokrzyskiego.	91
Tabela 44. Statystyki dotyczące POZ w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2023.	93
Tabela 45. Poradnie specjalistyczne na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2020-2023.....	94
Tabela 46. Działalność szpitali ogólnych i psychiatrycznego w latach 2020-2023 na terenie województwa świętokrzyskiego.....	97
Tabela 47. Charakterystyka oddziałów szpitalnych szpitali ogólnych i psychiatrycznych.	98
Tabela 48. Zakłady opiekuńczo-lecznicze, pielęgnacyjno-opiekuńcze oraz hospicja w latach 2020-2023 na terenie województwa świętokrzyskiego.....	100
Tabela 49. Liczba ośrodków rehabilitacyjnych w latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim wg rodzaju opieki.....	101
Tabela 50. Liczba ośrodków rehabilitacyjnych w latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim wg zakresu świadczeń.....	101
Tabela 51. Wybrane statystyki dotyczące kadry medycznej w latach 2020-2023 w województwie świętokrzyskim.	102
Tabela 52. Studenci i absolwenci kierunków medycznych w województwie świętokrzyskim.	103

Tabela 53. Prognozy ludności do 2060 r. w województwie świętokrzyskim i w Polsce według biologicznych grup wieku.	108
Tabela 54. Działania edukacyjno-profilaktyczno realizowane przez Departament Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach w latach 2020-2024.....	115
Tabela 55. Wysokość środków finansowych będących w dyspozycji Departamentu Ochrony Zdrowia na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe w latach 2020-2024.	117

Spis wykresów

Wykres 1. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w województwie świętokrzyskim i w Polsce w latach 2020-2023.	10
Wykres 2. Zgony na 1 000 ludności w województwie świętokrzyskim i w Polsce w latach 2020-2023 w podziale na miasto i wieś.....	14
Wykres 3. Zgony niemowląt w województwie świętokrzyskim w latach 2020-2021 w województwie świętokrzyskim.	18
Wykres 4. Współczynnik zgonów niemowląt na 1000 żywych urodzeń w województwie świętokrzyskim, w Polsce oraz w Unii Europejskiej (UE) w latach 2020-2023.	19
Wykres 5. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2020-2024 w województwie świętokrzyskim i w Polsce.	20
Wykres 6. Całkowite wydatki na ochronę zdrowia [%PKB] w Polsce i Unii Europejskiej w latach 2020-2023.	27
Wykres 7. Udział chorób układu krążenia w strukturze zgonów mieszkańców województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2020-2023.	34
Wykres 8. Prognozy zapadalności, chorobowości i śmiertelności (na 100 tys. ludności) dotyczące chorób układu krążenia w województwie świętokrzyskim na lata 2026-2034.....	37
Wykres 9. Prognozy zapadalności, chorobowości i śmiertelności (na 100 tys. ludności) dotyczące nowotworów w województwie świętokrzyskim na lata 2026-2034.	40
Wykres 10. Liczba dzieci i młodzieży (wskazanych przez lekarzy), u których nie zrealizowano obowiązku szczepień ochronnych, pomimo braku przeciwwskazań lekarskich, w woj. świętokrzyskim w latach 2020-2024, wg stanu na koniec roku kalendarzowego.....	43

Wykres 11. Prognozy zapadalności, chorobowości i śmiertelności (na 100 tys. ludności) dotyczące HIV/AIDS i zakażeń przenoszonych drogą płciową w województwie świętokrzyskim na lata 2026-2034.....	45
Wykres 12. Prognozy zapadalności, chorobowości i śmiertelności (na 100 tys. ludności) dotyczące innych chorób zakaźnych w województwie świętokrzyskim na lata 2026-2034....	46
Wykres 13. Prognozy zapadalności, chorobowości i śmiertelności (na 100 tys. ludności) dotyczące innych chorób zakaźnych w województwie świętokrzyskim na lata 2026-2034....	50
Wykres 14. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe w województwie świętokrzyskim i w Polsce w latach 2020-2023.	56
Wykres 15. Zamachy samobójcze oraz zamachy samobójcze zakończone zgonem w Polsce w latach 2020-2024.	59
Wykres 16. Zamachy samobójcze wg województw w latach 2020–2024.	60
Wykres 17. Zamachy samobójcze zakończone zgonem wg województw w latach 2020–2024.	61
Wykres 18. Zamachy samobójcze (próby oraz zakończone zgonem) oraz zamachy samobójcze zakończone zgonem w województwie świętokrzyskim w latach 2020–2024 wg płci.	62
Wykres 19. Liczba wypadków drogowych oraz ich skutki w województwie świętokrzyskim w latach 2020- 2024.	72
Wykres 20. Liczba wypadków drogowych wg województw w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w latach 2020- 2024.	74
Wykres 21. Prognozowana liczba ludności w Polsce do 2100 r. wg prognozy Eurostatu.....	106
Wykres 22. Prognozowane wartości wskaźnika oczekiwanej długości życia w chwili urodzenia kobiet i mężczyzn w Polsce do 2100 r. wg analiz Eurostat.	107
Wykres 23. Prognozowane wartości wskaźnika oczekiwanej długości życia w chwili urodzenia kobiet i mężczyzn w Polsce do 2100 r. wg analiz Eurostat.	107

Spis rycin

Rycina 1. Osoby niepełnosprawne prawnie na 1 tys. ludności według województw w 2023 r. (stan na 31.XII)	23
Rycina 2. Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności według przyczyn w 2023 r. (stan na 31.XII).....	23
Rycina 3. Liczba odmów szczepień obowiązkowych w 2023 r. w podziale na województwa.....	44
Rycina 4. Liczba dorosłych Polaków chorych na otyłość w 2022 r. (w tys.).	66

Rycina 5. Udział procentowy dorosłych pacjentów POZ z otyłością w odniesieniu do pacjentów którym sprawdzano masę ciała i wzrost w 2022 r.	66
Rycina 6. Wskaźnik BMI i jego interpretacja.	67
Rycina 7. Wzór do obliczenia wskaźnika WHR.	67
Rycina 8. Talerz zdrowego żywienia.	71
Rycina 9. Liczba ośrodków udzielających świadczeń POZ na 100 tys. ludności w powiatach województwa świętokrzyskiego w 2023 r.	94